

דברי הכנסת

הישיבה המאתיים-ושלושים-ותשע של הכנסת הארבע-עשרה

יום שלישי, ל' בתשרי התשנ"ט (20 באוקטובר 1998)

ירושלים, הכנסת, שעה 16:05

תוכן העניינים

דברי ברכה של יושב-ראש הכנסת למשלחת פרלמנטרית משווייץ
מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת
הודעת יושב-ראש הכנסת
הצעת חוק הרשויות המקומיות (משמעת) (תיקון מס' 2), התשנ"ט–1998
(קריאה שנייה וקריאה שלישית)
הצעת חוק הבזק (תיקון – תשלום קבע עבור שירותים), התשנ"ח–1998
(הצעת חבר הכנסת א' אושעיה)
הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון – ביטוח אבטלה – עובד עצמאי), התשנ"ו–1996
(הצעת חבר הכנסת א' יחזקאל)
הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון – ביטוח אבטלה של עובד עצמאי), התשנ"ז–1997
(הצעת קבוצת חברי הכנסת)
הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון – ביטוח אבטלה על עובד עצמאי), התשנ"ז–1997
(הצעת קבוצת חברי הכנסת)
מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת
הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון – ביטוח אבטלה על עובד עצמאי), התשנ"ז–1997
(הצעת קבוצת חברי הכנסת)
הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון – דמי אבטלה לחברי קיבוץ), התשנ"ח–1998
(הצעת קבוצת חברי הכנסת)
הודעת יושב-ראש ועדת הכנסת
הצעת חוק מבקר המדינה (תיקון – בחירת מועמד בודד), התשנ"ח–1998
(הצעת קבוצת חברי הכנסת)
הצעת חוק הירושה (תיקון – זכויות בן זוג במקרקעין שאינם דירת מגורים), התשנ"ח–1997
(הצעת חבר הכנסת א' זנדברג)
הצעת חוק בתי-דין רבניים (קיום פסקי-דין של גירושין) (תיקון – מתן סמכות הענשת אסיר לבית-דין רבני), התשנ"ח–1998
(הצעת חבר הכנסת א' לובוצקי)
הצעות לסדר-היום
שתיים-עשרה שנה לנפילתו של רון ארד בשבי
הצעות לסדר-היום
כניסת מתנחלים חמושים לרמאללה והתנהגות קציני המשטרה הפלסטינית כלפיהם
מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת
הצעה לסדר-היום
תקציב עמותות חרדיות פיקטיביות
הצעות לסדר-היום
מצב קופות-החולים ומערכת הבריאות

דברי ברכה של יושב-ראש הכנסת למשלחת פרלמנטרית משווייץ

היו"ר ד' תיכון:

רבותי חברי הכנסת, יום שלישי, ל' בתשרי התשנ"ט, 20 באוקטובר 1998 – ישיבת הכנסת פתוחה. חברי הכנסת, אנחנו ביום השני של המושב, כנס החורף. אתמול היה יום סוער, אבל כנראה זה מה שמצפה לנו.

הנה, השר סילבן שלום חזר.

ביציע המכובדים נמצאת משלחת של הפרלמנט השווייצרי. אני שמח לקבל בברכה את פניהם של חברי המשלחת הפרלמנטרית משווייץ. ברוכים הבאים לכנסת. אתם נמצאים בפרלמנט הישראלי, המציין השנה 50 שנה להיווסדו. מעטים יודעים, שתחילת הפרלמנטריזם הישראלי היתה לפני 101 שנה בבאזל, בעת שנתכנס בה הקונגרס הציוני הראשון.

בשנים האחרונות עומדת שווייץ בסימן סערת חשבונות הבנקים הרדומים של קורבנות השואה. שווייץ לא השתתפה במלחמת העולם השנייה. מבחינה צבאית פעילה, היא היתה נייטרלית. שום יחידה צבאית שווייצרית לא לחמה, לא לצד בעלות-הברית ולא לצד הגרמנים. אולם הנייטרליות, בכל הקשור להיבט הכלכלי של המלחמה, היתה מיתוס. הגרמנים עשו את מסע השוד הגדול בכל הזמנים, ואת הגזלה העבירו לשווייץ. תמורתה קיבלו כסף ששימן את גלגלי המלחמה. במשך שנים ארוכות מאז סיום מלחמת העולם השנייה מנסים שרידי משפחות היהודים שניצלו לקבל את כספי בני משפחותיהם בבנקים השווייצריים, אך רק לפני שנתיים פרץ הסוד הגדול החוצה.

ידידי, חברי המשלחת הפרלמנטרית משווייץ, תסכימו אתי כי לא ייתכן שמישהו יירש שלא כדין את כספי עשרות אלפי הקורבנות ואף יקבל את העמלה בגינם. כמה כסף הפקידו יהודי אירופה בבנקים בשווייץ? התשובה על כך לא תיוודע לעולם. אולם מהנתונים שבידינו מסתבר, כי מדובר בעשרות רבות של מיליוני פרנקים שווייצריים. כולנו מקווים כי תהליכי סיום הפרשה יזורזו. זהו חוב כבד לעם היהודי, אולם החוב המוסרי של השלטונות לבני העם השווייצרי גדול יותר.

כאמור, אני מקווה שהבעיה הזו תיפתר, ובמהרה, על אף העובדה שמרבים לומר לי, שבכל פעם שהנושא עולה על סדר-היום – הוא איננו יורד מסדר-היום, לא שלנו ולא של השווייצרים – מתעורר גל של אנטישמיות בשווייץ.

אבל, יש עוד היבטים ליחסים שבין ישראל לשווייץ, למשל היחסים הכלכליים. זו אחת המדינות שיש לנו עמה קשרים כלכליים בהיקף גדול יחסית. היחסים הכלכליים בין ישראל לשווייץ הולכים ומתפתחים מדי שנה.

ישראלים כתיירים בשווייץ הם רבים. אין כמעט תייר ישראלי שמגיע לאירופה ומבלה באחת ממדינות אירופה יותר משבוע ימים שלא ישהה ימים מספר בשווייץ.

כאמור, אני מקווה שהיחסים בין ישראל לשווייץ ימשיכו להתפתח. לכנסת יחסים מיוחדים עם הפרלמנט השווייצרי. לפני כשנה היינו אורחי הפרלמנט השווייצרי, ונציגי הפרלמנט השווייצרי נהגים לבקר כאן לעתים קרובות. בראש האגודה לידידות בין שווייץ לישראל – ישראל ושווייץ – עומד חבר הכנסת זילי.

אנחנו מודים לכולם ומקווים להמשך היחסים הטובים בין שתי המדינות.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר ד' תיכון:

הודעה למזכיר הכנסת, בבקשה.

מזכיר הכנסת א' האן:

ברשות יושב-ראש הכנסת, הנני מתכבד להודיע, כי ביום אתמול הונחה על שולחן הכנסת הצעה לתיקון סעיף 151 לתקנון הכנסת. תודה רבה.

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני מבקש למסור הודעה. אני מבקש למחוק משהו מהפרוטוקול.

היו"ר ד' תיכון:

מייד. אני גם מבקש להציב על סדר-היום את דיווח ראשי המשלחות של הכנסת שביקרו בארצות-אדוני המזכיר, נדמה לי שהיום הם היו צריכים לדווח על מסכת היחסים שהולכת PУ והברית וב-ונרקמת בין הכנסת לבין הקונגרס האמריקני, שהרי זה משהו חדש. עד כה היחסים היו יחסים אישיים בין פוליטיקאים ישראלים לבין חברי קונגרס וסנאט, ואנחנו הצלחנו למסד את העניין הזה.

במוסקבה, וחברי המשלחת בוודאי ימסרו דין-וחשבון. PУ וכמו-כן היתה משלחת הכנסת בכנס ה-

הודעת יושב-ראש הכנסת

היו"ר ד' תיכון:

ראש הממשלה מבקש להודיע, כי השר יצחק לוי מילא את מקומו של שר החקלאות והשר לאיכות הסביבה בעת היעדרו מהארץ, מיום י"א בתשרי התשנ"ט, 1 באוקטובר 1998, עד יום כ"א בתשרי התשנ"ט, 11 באוקטובר 1998.

הכול היסטוריה, ואני מכניס את כל ההודעות האלה כחלק בלתי נפרד מהפרוטוקול.

השר יולי אדלשטיין מילא את מקומו של שר התעשייה והמסחר בעת היעדרו מהארץ, מיום כ"ה בתשרי התשנ"ט, 15 באוקטובר 1998. השר אליהו סויסה מילא את מקומו של שר החוץ בעת היעדרו מהארץ, מיום כ"ו בתשרי התשנ"ט, 16 באוקטובר 1998, והשר אליהו ישי מילא את מקומו של שר התשתיות הלאומיות בעת היעדרו מהארץ, מיום כ"ו בתשרי התשנ"ט, 16 באוקטובר 1998. השר אביגדור קהלני מילא את מקומו של שר הביטחון בעת היעדרו מהארץ, מיום כ"ח בתשרי התשנ"ט, 18 באוקטובר 1998. השרה לימור לבנת מילאה את מקומו של שר המדע בעת היעדרו מהארץ, מיום כ"ה בתשרי התשנ"ט, 15 באוקטובר 1998, ועד ליום כ"ט בתשרי התשנ"ט, 19 באוקטובר 1998.

חבר הכנסת שבח וייס, בבקשה.

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני מצטרף לדברים שאמרת למשלחת השוויצרית, אבל לא זו הסיבה שביקשתי למסור הודעה.

אתמול, במסגרת הדיון הלוהט על חוק הדיור הציבורי, בעיקר לאחר שחברת הכנסת מרינה סולודקין הציעה את הצעת האי-אמון בשם סיעתה, איבדתי קצת את עשתונותי ואמרתי להם בקול רם, ואני חושש שזה נכנס לפרוטוקול, שזה טריק חזירי. אני מצטער על המלים האלה. אני חושב שאכן היה זה טריק, אבל לא הייתי צריך להשתמש במלה כל כך קשה.

רחבעם זאבי (מולדת):

עכשיו זה ייכנס לפרוטוקול.

שבח וייס (העבודה):

לא, זה כבר נכנס, כי ציטטו את זה ברדיו, אחרת לא הייתי עושה את זה בכלל.

אני מבקש, אם אפשר, לא את התייחסותי להתנהגות של הסיעה שלהם, אבל את הביטוי הזה למחוק מהפרוטוקול. תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. בהמשך לדיון שהתקיים אתמול, אני רוצה לומר שאי-אפשר להגיש הצעת אי-אמון במעבר בין קריאה שנייה לקריאה שלישית. מי שירצה בעתיד להגיש הצעת אי-אמון, יוכל לעשות זאת לאחר כל הצבעה בקריאה שנייה על סעיף כלשהו. אבל המעבר מקריאה שנייה לקריאה שלישית הוא מעבר מידי. כך כתוב בתקנון, עוברים מייד – – –

נסים דהן (ש"ס):

אם לפי דברי היושב-ראש אפשר לעשות אחרי כל סעיף שהוא, גם הסעיף האחרון הוא סעיף כלשהו.

היו"ר ד' תיכון:

אבל ברגע שתמה הקריאה השנייה כבר אי-אפשר, כי כתוב בתקנון שאתה עובר להצבעה בקריאה שלישית מייד.

נסים דהן (ש"ס):

אם הסעיף האחרון לא מוצא חן בעיניו, איך הוא מגיש עליו אי-אמון?

היו"ר ד' תיכון:

אז הוא יכול היה לבוא לכאן ולהגיד: תן לי לדבר, אני רוצה להציע הצעת אי-אמון.

נסים דהן (ש"ס):

על הסעיף האחרון?

היו"ר ד' תיכון:

על הסעיף האחרון.

נסים דהן (ש"ס):

אבל זה יהיה לפני הסעיף ולא אחרי הסעיף.

היו"ר ד' תיכון:

אבל אני לפחות אדע שאני עוצר. אי-אפשר לעצור אותי באמצע, לאחר שגמרתי את הקריאה השנייה.

אני רוצה להתייחס למלים מספר שאמר כאן אתמול שר האוצר. הסכמתי להעלות את הנושא הזה על סדר-היום של המליאה בתנאי ששר האוצר יפסיק להשתלח בחברי הכנסת. ככה הוא עשה לפני כמה שבועות. הובטח לי שהעניין הזה ייפסק, ולפתע עלה שר האוצר לדוכן ואמר דברים חמורים ביותר, שפגעו בחברי הכנסת. לי, למשל, היתה עמדה, אבל נוכח הדברים שאמר שר האוצר לא היה אפשר לעבור לסדר-היום. הוא הפך אותנו לכמעט "שיילוקים", בעוד לנו אין נגיעה בעניין הזה.

בדקתי את אשר אמרתי לגבי הנתונים שהוא הציג, ואינני חוזר בי מהדברים שאמרתי. אני חושב שהנתונים שלי היו מדויקים יותר מן הנתונים של שר האוצר.

סיעת ישראל בעלייה פנתה בבקשה שוועדת הפירושים תתכנס לדון בהשגות שיש לה. ועדת הפירושים אכן תכנס ביום שני הבא לדיון בבקשה. חבר הכנסת שבח וייס יסביר להם מה המשמעות של כינוס ועדת הפירושים.

האם אתה רוצה לומר משהו?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

כן.

היו"ר ד' תיכון:

בבקשה, אבל מהר.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

האם אדוני מסכים שנתייחס לדבריו של שר האוצר ברדיו?

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, ראשית, כדי שלא תהיה בעניין זה בודד במערכה, לא אתה ולא חברי חבר הכנסת בייגה שוחט, שגם הגיב: מילאתי במשך ארבע שנים את התפקיד שאתה ממלא עכשיו ואני יודע בפרטי פרטים את העניין. לנו היתה ועדה ציבורית שקבעה את הכללים. לא היינו מעורבים, אנחנו לא בורגנים, אנחנו שכירים. אני מאמין שכל מי שמטיף לנו מוסר – בהחלט ייטול קורה מבין עיניו. יש בארץ הזאת עשרות אלפי שכירים שמשתכרים פי שניים, פי שלושה ופי ארבעה מאתנו, בזכות. אני מציע שגם ראש הממשלה ואחרים לא ינדבו אותנו, בעיקר לא אותם נבחרו ציבור בכנסת שיש להם שתיים-שלוש פנסיות נוספות. זאת הערה אחת, ואני עושה זאת בעדינות.

עליתי לכאן בעיקר בעניין הרעיון של האי-אמון אתמול. נוסף על הנימוק החד-משמעי שיש, לדעתי, בתקנון, שאתה השמעת אותו, היתה הצעת אי-אמון של חבר הכנסת צבי ויינברג באותו דיון. היא כבר היתה. אז ככה, אם לא מקיימים את ההסכם חוזרים לנקודת ההתחלה. חוזרים לנקודת התחלה וכבר היתה הצעת אי-אמון וממילא היית צריך לקיים אתמול את ההצבעה. כך שמכל הבחינות אתה מכוסה תקנונית. לא שזה נוח לי, ומשום שהחוק הוא של חברי רן כהן, שלי ושל חברים נוספים, זאת אמירה שמנותקת מהאינטרס שלי. כך שמכל הזוויות – ואני מצטער על מה שקרה אתמול – ההחלטה שלך, שהיה בה כמובן אומץ לב ציבורי, אמרתי לך את זה גם אתמול, נכונה תקנונית מכל הזוויות האפשריות. זאת דעתי.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת ראובן ריבלין, בבקשה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, הייתי מבקש, ברשותך, להביע את שאט נפשי מדבריו של שר האוצר כפי שבאו לידי ביטוי היום בריאיון שנתן לאמצעי התקשורת.

אני מוכרח לומר, שבכל פעם שעולה הנושא של משכורתם של חברי הכנסת, הרושם בציבור הוא כאילו חברי הכנסת עושקים את הציבור כולו. אני מוכרח לומר, שחברי הכנסת אינם אלה שיכולים להביא מזור או להשפיע על נושא כלכלת ישראל. השימוש הדמגוגי בעובדה שהעלאת שכר, שנקבעה על-ידי גורם חיצוני ולא על-ידי חברי הכנסת עצמם, לאחר שחברי הכנסת ויתרו ויתורים מפליגים על זכויות שהיו להם כשכירים – חברי כנסת תמכו, ובצדק, בחוק האוסר עיסוק נוסף על חברי כנסת. חברי כנסת, וביניהם אני, שסגרו עסקים פרטיים, לחלוטין, ולא משכנו או העבירו בהעברה כזאת או אחרת את זכויותיהם במשרד עד אשר ימלאו תפקידם כשר ויתפטרו ממנו; חברי כנסת, אשר עושים לילות כימים בשירות הציבור, נוסעים 6,000 ק"מ בחודש על חשבונם ובמכוניתם הפרטית, בבניין

שהם משלמים אותו; חברי כנסת, אשר רובם, כאשר הם נרתמים לפעולות ציבוריות לאיסוף כספים, בין שזה המאבק בסרטן או מגן-דוד-אדום או לב"י או הוועד למען החייל או למען חולי אלצהיימר או ילדים חסרי ישע ועוד כל מיני פעולות ציבוריות אחרות, ונותנים יותר ממעשר ממשכורתם ויותר מעשרים חלקים ממשכורתם – לא יכולים לשמש למרמס ולהסתה בפיו של שר בממשלת ישראל.

אני מבקש משר האוצר לחזור בו מייד מאותם דברים, כי אם לא כן, לצערי הרב, לא נוכל לשתף אתו פעולה, גם בעניין זה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. הנושא נגמר.

הצעת חוק הרשויות המקומיות (משמעת) (תיקון מס' 2), התשנ"ט-1998
(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר ד' תיכון:

הצעת חוק הרשויות המקומיות (משמעת) (תיקון מס' 2), התשנ"ט-1998, קריאה שנייה וקריאה שלישית. יציג את ההצעה יושב-ראש ועדת הפנים ואיכות הסביבה. בבקשה. זאת ההופעה הראשונה שלך כאן כיושב-ראש?

מיכה גולדמן (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

כן.

היו"ר ד' תיכון:

מיטב הברכות.

מיכה גולדמן (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

אין אור מעל לשולחן?

היו"ר ד' תיכון:

יש אור. יש כאן בעיה, רבותי. אנחנו עדיין נמצאים בתחום ניסוי הכלים. אתמול היה כאן אור רב מדי, והיום החלישו אותו. אנחנו נוסות את זה. אתמול נאם כאן חבר כנסת עם קרחת, כמוני, ובכל פעם שהוא זז קדימה, פרז'קטור האיר לו כאן. הוא דיבר עם הידיים כך, ואז ראו ידיים לבנות. אבל אנחנו בוחנים את הכול ומנסים. בבקשה.

מיכה גולדמן (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

אדוני היושב-ראש, הנני מתכבד להביא בפני הכנסת לקריאה שנייה ולקריאה שלישית את הצעת חוק הרשויות המקומיות (משמעת) (תיקון מס' 2), התשנ"ט-1998. הצעת חוק זו היא הצעת חוק ממשלתית, אשר נדונה במליאת הכנסת בקריאה ראשונה ביום 23 בפברואר 1998 והועברה לוועדת הפנים ואיכות הסביבה לשם הכנתה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

הצעת חוק זו באה להשלים הוראות שונות בחוק הרשויות המקומיות (משמעת), התשל"ח-1978, בדומה להוראות שנתקבלו בחוק שירות המדינה (משמעת) (תיקון מס' 9), התשנ"ד-1994.

חוק הרשויות המקומיות (משמעת), התשל"ח-1978, דן בשיפוט המשמעתי של עובדי הרשויות המקומיות והוראותיו זהות בעיקרן להוראות חוק שירות המדינה הדן בשיפוט המשמעתי של עובדי המדינה.

לפני כארבע שנים נתקבל בחוק שירות המדינה (משמעת) תיקון אשר קבע שינויים מקיפים בשיפוט המשמעתי של עובדי המדינה, במטרה לשפרו ולייעלו. חלק מהתיקונים הללו הוחלו על השיפוט המשמעתי של עובדי הרשויות המקומיות, אולם כמה תיקונים חשובים לא הוחלו על השיפוט המשמעתי של עובדי הרשויות המקומיות. מוצע עתה, בהצעת החוק שלפניכם, ליישר קו.

הצעת החוק שלפניכם באה להסדיר דברים אחדים:

ראשית, מוצע בהצעת חוק זו להעניק סמכות לאב בית-הדין למשמעת של עובדי הרשויות המקומיות למנות חבר חדש לצוות בית-הדין במקומו של חבר אשר אב בית-הדין קבע כי הוא נעדר לעתים תכופות משיבות בית-הדין. זאת לאחר שנתן לבעלי הדין הזדמנות להשמיע טענותיהם לעניין זה. סמכות זו תהא נתונה לאב בית-הדין גם כאשר נפטר חבר צוות או שכהונתו בבית-הדין הופסקה.

בית-הדין, בהרכבו החדש, יהיה רשאי להמשיך בדיון מן השלב שאליו הגיע ההרכב הקודם ולנהוג בראיות שנגבו בידי ההרכב הקודם כאילו גבה אותן בעצמו או לחזור ולגבות את הראיות, כולן או מקצתן.

כמו-כן מוצע בהצעת חוק זו, כי תינתן לשר המשפטים סמכות להעביר מכהונתו בבית-הדין למשמעת של עובדי הרשויות המקומיות חבר בית-דין שהורשע בעבירה פלילית או בעבירת משמעת, אם

לדעתו אין זה ראוי שימשיך בכהונתו כחבר בית-הדין. זאת לאחר שניתנה לאותו חבר הזדמנות להביא טענותיו לפניו.

בנוסף, מוצע בהצעת חוק זו, כי במקרים שבהם התבררו לתובע עובדות חדשות שלא היו כלולות בקובלנה המקורית, יוכל התובע להגיש גם בגין כתב אישום לבית-הדין בלי שיצטרך לחזור עוד הפעם לראש הרשות כדי שיגיש קובלנה חדשה.

עוד מוצע בהצעת חוק זו, כי אם החליט בית-הדין לשלול פיצויי פיטורים מנאשם, הוא יהיה מוסמך להורות על תשלום הפיצויים למי שהעובד חייב בפרנסתם.

התיקון האחרון המוצע בהצעת חוק זו הוא להעניק לבית-הדין סמכות לחייב נאשם להשיב למעבידו את מה שהשיג הנאשם על-ידי מעשיו שבגינם הוא הורשע בעבירה או תמורתם, וזאת בשיעור שלא יעלה על שש משכורות חודשיות של העובד.

להצעת חוק זו לא הוגשו הסתייגויות. אני מבקש ממליאת הכנסת לאשר הצעת חוק זו בקריאה שנייה ובקריאה שלישית. תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה ליושב-ראש ועדת הפנים ואיכות הסביבה.

אנחנו ניגשים להצבעה בקריאה שנייה. כאמור, לא הוגשו הסתייגויות, ולכן נצביע בקריאה שנייה על שם החוק ועל סעיפים 1–5. אפשר להצביע.

הצבעה מס' 1

בעד סעיפים 1–5 – 25

נגד – אין

נמנעים – אין

סעיפים 1–5 נתקבלו.

היו"ר ד' תיכון:

25 בעד, אין מתנגדים ואין נמנעים. החוק עבר בקריאה שנייה.

אני עובר להצבעה בקריאה שלישית – חוק הרשויות המקומיות (משמעת) (תיקון מס' 2), התשנ"ט–1998. אפשר להצביע בקריאה שלישית.

הצבעה מס' 2

בעד החוק – 24

נגד – אין

נמנעים – אין

חוק הרשויות המקומיות (משמעת) (תיקון מס' 2), התשנ"ט–1998, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

24 בעד, אין מתנגדים ואין נמנעים. חוק הרשויות המקומיות (משמעת) (תיקון מס' 2), התשנ"ט–1998, אושר בקריאה שלישית.

במשכן 73 חברי כנסת.

אני מצרף את קולו של חבר הכנסת דהן.

הצעת חוק הבזק (תיקון – תשלום קבע עבור שירותים), התשנ"ח–1998

(הצעת חבר הכנסת א' אושעיה)

היו"ר ד' תיכון:

הצעת חוק פ/2086, הצעת חוק הבזק (תיקון – תשלום קבע עבור שירותים), התשנ"ח–1998, של חבר הכנסת אפי אושעיה – בבקשה.

אפי אושעיה (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברתי שרת התקשורת, תכליתה של הצעת החוק לקבוע תשלום פרופורציונלי לשיחות בפועל עבור דמי השימוש הקבועים בטלפונים של חברת "בזק".

נסים דהן (ש"ס):

עד לתקרה.

אפי אושעיה (העבודה):

נכון. כמו שאנחנו יודעים היום, דמי השימוש הקבועים למשפחות מסוימות ולא רבות – – –

היו"ר ד' תיכון:

רבותי. חבר הכנסת חגי מירום, אתה מפריע לו.

אפי אושעיה (העבודה):

אם כן, למשפחות רבות דמי השימוש הקבועים הם נטל כבד ביותר. יש אנשים, והם לא רבים באוכלוסייה, 8%–10% מהאוכלוסייה הישראלית, שכמעט לא עושים שימוש בטלפון. אלה אנשים שמקבלים שיחות טלפון מבני משפחה, או אם יש להם חייל שמשרת בשירות סדיר בצה"ל, או מכל סיבה אחרת, אבל שיחות הטלפון שלהם מעטות ביותר. למעשה אנחנו קונסים אותם, כי ברגע שנקבעים דמי שימוש קבועים והתשלום עבור הפעימה הוא קבוע, המשמעות היא שמי שמדבר פחות משלם יותר באופן יחסי. לכן אני רוצה לקבוע בהצעת החוק דבר פשוט ביותר: מי שמשתמש – – –

נסים דהן (ש"ס):

דרך אגב, יש היום בחוק הנחה, מי שלא משתמש בשיחות האלה עד 50% משלם 50% מדמי השימוש.

אפי אושעיה (העבודה):

נכון, חבר הכנסת דהן, אתה צודק. ולמדתי משרת התקשורת עכשיו גם על המדרג שיש לאנשים הללו. המדרג הזה לא מספיק.

אברהם פורז (מרצ - רצ, מפ"ם, שינוי):

ואז כל אחד יתקין קו נוסף שיהיה לשיחות נכנסות – – –

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת פורז, בכל זאת הוא מדבר כאן.

אברהם פורז (מרצ - רצ, מפ"ם, שינוי):

הוא רוצה לדבר.

אפי אושעיה (העבודה):

חבר הכנסת פורז, רוח הקרב שהיתה לי עד לפני כחמש דקות יצאה ממני לאחר שדיברתי עם שרת התקשורת. אני מציג כאן את העניין ואומר, שגם הטענה שאתה טוען עתה היא טענה שאפשר לפתור אותה על-ידי כך שהנושא הזה יוגבל למכשיר טלפון אחד בבית פרטי אחד וכך הלאה. הרי אלה עניינים טכניים שאפשר לפתור אותם. תכלית ההצעה היא לקבוע אפשרות, שאנשים שלא משתמשים במכשיר הטלפון, או משתמשים בו באופן מועט ביותר, ישלמו פחות באופן משמעותי ממה שמשלמים האחרים. ההצעה באה לעזור לשכבות החלשות הללו, במיוחד אחרי שקראתי השבוע בעיתונות, שיש רצון ועניין להפחית את דמי הפעימה לקראת התחרות שתהיה בחודש ינואר. ואם הולכים להפחית את דמי הפעימה, אני טוען שיהיה אפשר להפחית גם את התשלומים הקבועים.

יתירה מזו, עד היום לפחות, אין אפשרות של תחרות, משום שיש מונופול רק לחברת "בזק". אמרו לי שבעתיד תהיה תחרות מסוג זה, ואולי התחרות תביא לכך שדמי השימוש יבוטלו בכלל על-ידי חברות מסוימות. ראינו מה קרה בכרטיסי האשראי, ראיתי מה קרה עכשיו עם ההפחתה של תשלומים עבור הטלפונים הסלולריים בעקבות הכניסה של חברת טלפונים נוספת.

אמרתי ששוחתי עם שרת התקשורת לפני כן – – –

היו"ר ד' תיכון:

ובשיחות טלפון לחוץ-לארץ.

אפי אושעיה (העבודה):

בוודאי. בשיחות טלפון לחוץ-לארץ בכלל היתה נחיתה של 80% ביום אחד. אחר כך העלו באופן הדרגתי, אבל שם היה שינוי משמעותי ביותר.

אמרתי ששוחחתי לפני כמה דקות עם שרת התקשורת, ואני מקווה שהגעתי אתה להבנות, ולכן השארתי את הדף הכתוב באריכות עם כל הטענות המתלהבות ואולי אף קצת מתלהמות בצד, ובאתי לכאן להציג את הנושא ברמה העקרונית. נשמע את תשובת שרת התקשורת, ואז נוכל לדעת מה להחליט. תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. תשיב שרת התקשורת, בבקשה.

שרת התקשורת ל' לבנת:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני לא אוהבת כלל דיבורים על פעימה, חבר הכנסת אושעיה. את זה אתה יודע.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

יש פעימה של הלב. הלב פועם.

שרת התקשורת ל' לבנת:

נכון, אבל השאלה היא תמיד באיזה הקשר מדברים על פעימה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

נסיגה יותר טוב מפעימה.

שרת התקשורת ל' לבנת:

אני לא אוהבת נסיגה, ואני לא אוהבת את שם הקוד של נסיגה שקוראים לו פעימה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

תהיה נסיגה, זה בסדר.

שרת התקשורת ל' לבנת:

בכל אופן, אין לי שום דבר נגד פעימות המונה של "בזק", כמובן; גם לא נגד פעימות הלב, חבר הכנסת פורז.

חבר הכנסת אפי אושעיה באמת דיבר אתי כמה דקות לפני שהעלה כאן את ההצעה שלו. הייתי רוצה אולי להבהיר כמה דברים לחברי הבית, ובסוף גם אומר משהו. הצעת החוק, או כל נושא דמי השימוש, היא שאלה שנבדקה כבר פעמים אחדות על-ידי ועדות ציבוריות מקצועיות שבחנו את תעריפי "בזק" במשך העשור האחרון. מדובר בוועדת-פוגל, בוועדת-מידן ובוועדת-שורר. כל הוועדות האלה בדקו את כל הסוגיות הללו, ושרי התקשורת והאוצר לדורותיהם אימצו את ההמלצות האלה.

אני רוצה להסביר, שהשירותים הבסיסיים שחברת "בזק" מספקת הם שירות שיחות ושירות נגישות, למעשה, הקו עצמו. שירות הנגישות הזה מאפשר את חיבור הקו, או את חיבור המנוי לרשת הבזק הציבורית, לא רק לצורך ייזום שיחות אלא גם לצורך קבלת שיחות. התשלום הקבוע שעליו מדבר חבר הכנסת אושעיה נועד לכסות את עלות הנגישות, והעלות הזאת – זאת אומרת, עלות הצידוד לחיבור ואחזקת הקו כך שיהיה שמיש לאורך כל הזמן – מסתכמת בהרבה מאוד כסף, באלפי שקלים חדשים. הוא עומד בלעדית לרשות המנוי. אי-אפשר לעשות בו שימוש אחר, כיוון שהוא עומד זמין ושימש לרשות המנוי, גם אם הוא לא משתמש בטלפון. המשמעות היא, שמנוי שלא יוזם שום שיחת טלפון עדיין משתמש במשאב שחברת "בזק" צריכה לממן אותו.

התשלום הקבוע נועד, בין היתר, גם כדי לאפשר פריסת תשלומים לאורך זמן בגין הנגישות, אחרת צריך היה לגבות מכל מנוי סכום עתק עם החיבור, כדי שאפשר יהיה לתחזק ולהשמיש את הקו לאורך כל השנים האלה. במקום זה, גובים חלק מהתשלום בזמן ההתקנה ואת היתרה בהדרגה, באמצעות התשלום הקבוע בתוספת הוצאות מימון.

אמרתי שזו השמירה על השמישות והשמירה על התחזוקה. מייד אעשה הבחנה בין העניין הכלכלי לבין הבעיה של אותם אנשים שלא משתמשים כמעט, והם שכבות יותר חלשות.

מבחינה כלכלית גרידא, אין שום הצדקה לביטול דמי השימוש הקבועים, גם לגבי אלה שצורכים מעט שיחות, כי גם הם, כאמור, צורכים משאבים יקרים, ואני אומרת שוב שכך קבעו כל הוועדות הציבוריות שמונו לעניין וכך קבעו כל שרי האוצר והתקשורת לדורותיהם.

היו"ר ד' תיכון:

היה שר תקשורת אחד שסיים את תפקידו ולמחרת התמנה כחבר בוועדת הכספים, והוא הציע לבטל את דמי השימוש הקבועים – חבר הכנסת פנחסי.

שרת התקשורת ל' לבנת:

מייד אומר מלה גם על חבר הכנסת פנחסי. כשהוא היה שר התקשורת, אני לא ידעתי שהוא אימץ את ההמלצות, ואחר כך הציע לבטל, אבל חבר הכנסת פנחסי כחבר כנסת, וכחבר ועדת הכספים, היה פעיל מאוד בשנתיים האחרונות לפחות, ונדמה לי שעוד קודם לכן, ומייד אזכיר זאת כשאגיע לפתרונות שכבר מצאנו ואנחנו מטפלים בהם כרגע.

מכל מקום, יישום או ביטול דמי השימוש יחריף את בעיית הסבסוד הצולב בתעריפי שירותי "בזק", וזה כאמור בניגוד לכל ההמלצות המקצועיות בעניין הזה. מסתבר שגובה התשלום הקבוע כרגע, דמי השימוש, נמוך באופן משמעותי מאוד מהעלות האמיתית של הנגישות, ולכן היתה המלצה בעבר וגם היום להעלות באופן הדרגתי את גובה התשלום הקבוע לכלל המנויים, ובמקביל להפחית את תעריפי השיחות, היינו את פעימות המונה דווקא, שהם גבוהים יותר מעלות ההפקה שלהם. כאן יש איזה חוסר איזון. דמי השימוש נמוכים יותר ממה שאמורים להיות, מהעלות שלהם, ולעומת זאת פעימות המונה יקרות יותר מהעלות שלהן. לכן, צריך לצמצם כאמור את הסבסוד הצולב בתעריפי החברה.

מובן שתופעה זו של סבסוד צולב גורמת לעיוות ולבזבז בהקצאת משאבים שמופנים לתשתיות התקשורת כשאין מחיר כלכלי לקווים – וחבר הכנסת פורז הזכיר זאת קודם בקריאת ביניים – כלומר, שהתשלום הקבוע הוא נמוך מדי בהשוואה לעלויות האמיתיות שלו. אז נוצר ביקוש גדול מאוד לקווים מצד אחד, ואז "בזק" נאלצת להשקיע סכומים גבוהים כדי לעמוד בביקוש הזה, אבל השימוש שנעשה ברשת בפעימות מונה הוא קטן מדי וכו' וכו'.

אני לא רוצה להמשיך ולהיכנס לתוך כל הנושא הכלכלי הזה. אני רק רוצה להעיר כאן שתי הערות. הערה אחת היא, שכבר לפני למעלה משנה, אני לא זוכרת בדיוק מתי, אישרה ועדת הכספים של הכנסת תקנות. על-פי התקנות הללו יש מה שנקרא קו מנוי טלפון לשימוש מופחת. אני אקרא את התקנה כפי שהיא מופיעה בתקנות שאושרו על-ידי הכנסת – וזה עונה גם לחבר הכנסת פורז על ההערה שהעיר קודם: "קו מנוי טלפון הרשום על שמו של אדם, למעט תאגיד" – כדי שלא יוכלו לנצל את זה לרעה – "שמותקן בדירה המשמשת למגורים בלבד והוא משמש לשיחות יוצאות ונכנסות, ובלבד שלא רשום קו מנוי טלפון נוסף באותה דירה על שמו של אותו אדם, בין לבד ובין עם אחרים, כאשר המספר הכולל של יחידות המנייה – – –".

בקיצור, בעברית פשוטה, היום, על-פי תקנות שהכנסת כבר אישרה, מי שמבצע פחות מ-100 פעימות מונה לחודשיים, כי החשבון הוא דו-חודשי, יש לו הנחה על דמי השימוש, במקום 31 שקלים הוא משלם 21 שקלים. מי שמבצע 101 עד 150 פעימות מונה בחודשיים משלם 26 שקלים. יש כאן איזון הדרגה. כדי שהכנסת תדע, נכון להיום מדובר ב-137,000 מנויים שזוכים להנחה הזאת. בסך הכול זה מסתכם ב-26 מיליון שקלים.

ההערה הראשונה שלי נוגעת לזה – וכאן אני חוזרת למה שהיושב-ראש אמר קודם ביוזמתו, בין היתר, ובעידודו של חבר הכנסת פנחסי – שהכנסת אכן הביאה בחשבון, וכמובן בהסכמה אתנו, שיש באמת אנשים שהם קשי-יום והם מחזיקים טלפון רק כדי שיתקשרו אליהם הילדים, או פעם ביומיים

להתקשר חלילה לרופא, או משהו מהסוג הזה, ולהם ניתנה איזו הטבה מיוחדת כדי שהם לא יסבלו. זה דבר אחד.

הדבר השני הוא, שמיניתי, יחד עם שר האוצר, בינואר השנה ועדה ציבורית לבדיקת תעריפי חברת "בזק" לקראת הפתיחה לתחרות. אני רוצה להזכיר כאן לכנסת, שב-1 בינואר 1999 אני מקווה מאוד שהכנסת – אני מקווה מאוד שהאופוזיציה בכנסת לא תתנגד לזה – תסייע להעביר בחוק ההסדרים את ביטול סעיף 50 לחוק הבזק, הסעיף שמקנה ל"בזק" בלעדיות בשיחות מקומיות – – –

אפי אושעיה (העבודה):

למה דרך חוק ההסדרים ולא בדרך הרגילה?

שרת התקשורת ל' לבנת:

מפני שזה הכי נוח. אני מוכנה לדבר גם על זה, ואני יכולה ברצון להסביר את זה. רק רגע, אני רוצה לסיים את העניין הזה, ואם תיתן לי עוד שתי דקות אני מוכנה להסביר את העניין. מכל מקום, הפתיחה לתחרות, למעשה – הכללים של הפתיחה לתחרות כבר נקבעו על-ידי משרד התקשורת.

הדבר האחרון, חוץ מביטול סעיף 50 כאמור במסגרת חוק ההסדרים שצריך לעשות כדי לאפשר את התחרות החל מ-1 בינואר 1999, צריך לאמץ או לאשר הסדר תעריפים חדש לחברת "בזק".

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, מה קורה כאן?

שרת התקשורת ל' לבנת:

הסדר התעריפים הזה, כפי שאמרתי כאן, זה דוח-גרונאו; פרופסור גרונאו שעמד בראש הוועדה ששר האוצר ואני מינינו. הדוח הזה הוגש לנו לפני כמה ימים, הוא כבר נמצא באתר האינטרנט של משרד התקשורת; אפשר למצוא אותו. אנחנו – שר האוצר ואנוכי – נלמד את הדוח בימים הקרובים, ומחכים גם להערות חברת "בזק" והגורמים האחרים. בתוך כשלושה שבועות נחליט בדיוק אם לאמץ אותו כולו, כמו שהוא, או לעשות בו תיקונים כאלה או אחרים.

בכל מקרה, העניין מגיע אחר כך לאישור התעריפים לוועדת הכספים של הכנסת, וועדת הכספים של הכנסת היא הגורם שצריך לאשר אחר כך את מבנה התעריפים הזה. ובדוח-גרונאו מומלץ שלא להעלות את דמי השימוש בכלל למשתמשים שדיברתי עליהם קודם, עד 100 או עד 150 פעימות מונה לחודשיים. עם זה, מחירי פעימות המונה ירדו בממוצע של 10% לכל העולם. מי שמשתמש

ירוויח יותר, כמובן, מי שמשתמש פחות ממילא גם ירוויח פחות. הוא בכל אופן לא יפסיד כתוצאה מהעלייה של דמי השימוש לכל היתר.

זאת ההמלצה, ועוד לא הוחלט מה לעשות אתה. שר האוצר ואני עדיין לא אישרנו אותה ולא לא אישרנו אותה, אבל בוודאי במסגרת הפתיחה לתחרות – המלצות גרונאו – בעניין הזה עוד יתקיימו כמובן דיונים.

אני רוצה לסיים, אדוני היושב-ראש, ולומר כאן, שכיוון שכל הנושא הזה עוד יבוא ועוד יידון, כמובן, אינני מתנגדת, וסיכמתי על זה גם לפני שעלה לכאן חבר הכנסת אושעיה לדוכן – הוא פנה אלי ואני בהחלט הסכמתי, כי הנושא הזה הוא נושא שלדעתי יש לו פתרון. מכל מקום, הוא ראוי לדיון. בהחלט אינני פוסלת את הדיון. נדמה לי שההצעה של חבר הכנסת אושעיה איננה מתאימה כפי שהיא מנוסחת, אבל פתרונות שכבר מצאנו – אולי יהיה מישור שיציע שיפור כזה או אחר, אינני רוצה להיכנס לעניין כרגע, ממילא הוא יגיע לדיון.

אני בהחלט לא מתנגדת לכך שההצעה הזאת תעבור לדיון בוועדת הכספים, אבל אני מבקשת מחבר הכנסת אפי אושעיה וגם מחבר הכנסת רביץ, שהוא כמובן יושב-ראש ועדת הכספים – מדובר כאן בהסכמה, שאותה הצעת חוק של חבר הכנסת אפי אושעיה תבוא לדיון בוועדת הכספים יחד עם המלצות שר האוצר והמלצתי לגבי מבנה התעריפים לכשיגיע העניין באופן כולל על-פי דוח-גרונאו, ובעצם הדיון יאוחד, משום שהסוגיות האלה ממילא קיימות וצריך לדון בהן. אז אם מקובל על יושב-ראש ועדת הכספים ועל חבר הכנסת אושעיה – זה בהחלט מקובל גם עלי.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

תעריפי "בזק" לא עוברים לוועדת הכלכלה?

שרת התקשורת ל' לבנת:

לא. תעריפי "בזק"? לוועדת הכספים, תמיד לוועדת הכספים.

שר המדע ס' שלום:

מאז ומעולם.

שרת התקשורת ל' לבנת:

מאז ומעולם תעריפי "בזק" עוברים לוועדת הכספים. עוררת בי איזה היסוס לשנייה.

שבח וייס (העבודה):

הכנסות עוברות לוועדת הכספים והוצאות לוועדת הכלכלה.

שרת התקשורת ל' לבנת:

אדוני היושב-ראש, בהסכמת חבר הכנסת אושעיה וחבר הכנסת רביץ, אני בהחלט מוכנה לדיון בוועדת הכספים.

היו"ר ד' תיכון:

בסדר. תעריפי הטלפונים מאז ומעולם אושרו בוועדת הכספים.

שרת התקשורת ל' לבנת:

מי כמו היושב-ראש יכול להגיד לנו ממקור מוסמך.

היו"ר ד' תיכון:

כמה שנים עסקתי בזה.

רבותי, אנחנו ניגשים להצבעה על הצעת חוק הבזק (תיקון – תשלום קבע עבור שירותים), התשנ"ח – 1998.

שרת התקשורת ל' לבנת:

אדוני היושב-ראש, האם חבר הכנסת אושעיה מקבל את הצעתי?

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אושעיה?

אפי אושעיה (העבודה):

אני אמרתי שאני מקבל את דברי השרה.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, אנחנו ניגשים להצבעה. הצעת חוק הבזק (תיקון – תשלום קבע עבור שירותים), התשנ"ח–1998, עוברת לדיון לקראת קריאה ראשונה לוועדת הכספים. מי בעד? מי נגד? אפשר להצביע.

הצבעה מס' 3

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 29

נגד – אין

נמנעים – 1

ההצעה להעביר את הצעת חוק הבזק (תיקון – תשלום קבע עבור שירותים),

התשנ"ח–1998, לדיון מוקדם בוועדת הכספים נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

בעד – 29, אין מתנגדים, נמנע אחד.

הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון – ביטוח אבטלה – עובד עצמאי), התשנ"ו–1996

(הצעת חבר הכנסת א' יחזקאל)

היו"ר ד' תיכון:

אני עובר להצעת חוק פ/98, הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון – ביטוח אבטלה – עובד עצמאי), התשנ"ו–1996, של חבר הכנסת אברהם יחזקאל. בבקשה.

אברהם יחזקאל (העבודה):

אדוני היושב-ראש, יש לי רוב, יש לכולם רוב, אבל, אדוני היושב-ראש, אני מבקש, ברשותך, כן מעל הבמה לשבח אותך ולהודות לך בשמי ובשם לא מעט חברי כנסת על אומץ לבך בזה שהעזת להחליף לנו את הכיסאות.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת יחזקאל – – –

אברהם יחזקאל (העבודה):

סליחה, ברשותך, הגיע הזמן לגלות חזית אחידה בעניין הזה.

שר המדע ס' שלום:

זה זמן ברוטו או זמן נטו?

אברהם יחזקאל (העבודה):

עזוב, לתשבחות היושב-ראש נותן לי זמן נטו.

היו"ר ד' תיכון:

אני מתחיל להשגיח, באת באיחור ויש לך מרץ.

אברהם יחזקאל (העבודה):

מה שעשה יושב-ראש הכנסת דן תיכון – באומץ לב ציבורי בא בתקופה האחרונה לציבור ואמר שגם לחברי הכנסת מגיעים תנאים; היכן, למשל, ישבו ואיך ישבו. אני יודע שאנחנו, חברי הכנסת, כל הזמן צריכים להתגונן ולהתנצל, ואני לא מתבייש להגיד ולהודות בפניך, שהגיע הזמן שחברי הכנסת, אני לא אומר שיצאו במתקפה נגדית, אבל יבואו ויאמרו: רבותי, זה אנחנו, זה שכרנו, הרבה תנאים נגזלו מאתנו, ראוי שנשב שעות ארוכות במקום סביר. אני חושב שמה שעשה יושב-ראש הכנסת דן תיכון – הוא הוביל מהלך שאנחנו צריכים להתייבב לצדו. לא ייתכן שכנסת ישראל תהיה כנסת של מיליונרים, של בעלי פנסיה שנייה ושלישית. הגיע הזמן לומר את האמת הזאת. על כך אני רוצה להודות לך.

נקודה שנייה באשר להצעת החוק.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, האם שלוש הצעות החוק יידונו יחד?

היו"ר ד' תיכון:

ביחד, הדיון משולב, השר ישיב במקובץ.

אברהם יחזקאל (העבודה):

הדיון הוא משולב, אבל לגבי ההצבעה אני רוצה להציע משהו לחבר הכנסת שטרן – – –

היו"ר ד' תיכון:

כל הצבעה תהיה בנפרד, הצבעות תמיד בנפרד.

קריאה:

בקריאה טרומית?

אברהם יחזקאל (העבודה):

כן, בקריאה טרומית.

הצעת החוק שלי – ואחרי של חברי הכנסת יורי שטרן ויונה יהב, ושל חברי הכנסת פורז ופינס-פז, וגם של חברי הכנסת אלי גולדשמידט וחגי מירום, כנ"ל של חבר הכנסת שמחון, שלא הוצגה – מדברת על הדבר הבסיסי, שלפיו לקבוצות שלמות בחברה הישראלית יבטיחו ביטוח דמי אבטלה, דבר בסיסי, אלמנטרי, שמצריך לפחות חשיבה בתהליך החקיקה.

יחד עם חברי יורי שטרן, אופיר פינס-פז, יונה יהב ואחרים אני מתייחס לתחום שקשור לעסקים קטנים ולעצמאים. המיתון והמצב הכלכלי במשק פוגעים במידה חריפה ביותר בעצמאים ובעסקים קטנים,

שהמשאבים העומדים לרשותם מצומצמים. מאז תחילת השנה נסגרו אלפי עסקים קטנים, מדברים על 10,000, ועוד 4,000 עסקים קטנים צפויים להיסגר עד סוף השנה. יש האומרים שמכלל המובטלים במשק כ-70,000 הם עצמאים ועובדיהם, ואם לא יחול שינוי במגמת המשק יגיע מספר המובטלים במגזר זה עד לכ-100,000.

לעצמאים הקטנים ולרשות לעצמאים ועסקים קטנים הנמצאים בקשיים, שחברי יורי שטרן עוקב אחריה בדריכות, אין כלים המאפשרים התמודדות עם המשבר ולא מקורות קיום אלטרנטיביים. לעצמאים אין זכאות לדמי אבטלה, לעצמאים אין זכות לפיצויי פיטורים או פרישה, לעצמאים אין זכאות להכשרה ולהסבה מקצועית, לעצמאים אין אפשרות בפועל לקבל דמי הבטחת הכנסה.

מערכת המיסוי העירונית אינה מתחשבת במצב המשק, ועסקים קטנים נדרשים לשאת בתשלומי ארנונה בשיעורים גדלים והולכים. חמור במיוחד מצבם של בני 45 פלוס, שגם אפשרויות התעסוקה כשכירים חתומות בפניהם. מי לא נתקל באותו איש צבא שיוצא החוצה בגיל 45 – תופעה הולכת וגדלה – שלא מוצא תעסוקה? או מי שיוצא ממקום עבודה בתהליך הפרטה כשהוא בגיל 45, ואומרים לו: אתה זקן ומבוגר מדי?

מול המצב המשברי עומדת העובדה, שמגזר העסקים הקטנים והעצמאים הוא אחד ממקורות הצמיחה והתעסוקה של המשק. כ-320,000 עצמאים ועסקים קטנים מעסיקים כ-800,000 עובדים המהווים כ-35% עד 40% מכלל המועסקים. הם אלה שמחוללים תהליכים של חדשנות ודינמיות במשק, תוך כדי התהליך הטבעי של הפיכת העסק הקטן לעסק בינוני וגדול. יכולתם הדינמית של עסקים קטנים להשתנות חשובה במיוחד בעתות משבר, בשינויים מבניים. על כן, עידוד הצמיחה באמצעות עסקים קטנים יכול לתרום מיידית לחידוש הצמיחה ולצמצום האבטלה.

למרות התרומה המוכחת של העסקים הקטנים למשק, המשאבים הקיימים בתחום עידוד העסקים הקטנים אינם מספיקים. קרן החונכות שלהם אינה עונה על הביקוש, ותנאים מונעים סיוע לעסקים שבהם מספר עובדים נמוך, או לכאלה המצויים במוקדי האבטלה במרכז הארץ. מרכזי מט"י – מרכזי טיפוח יזמות – לקידום עסקים קטנים סובלים ממצוקת משאבים ותפקודם נפגע. שיעור ערבות המדינה בקרן לעסקים קטנים עומד כיום על 80%, שיעור שאיננו מספיק לתנאי המימון.

אנחנו חושבים שמגזר העסקים והעצמאים נפגע בצורה קשה ביותר. הפגיעה במגזר הזה באה לכלל ביטוי בכך שלא מעט מחברינו, לא מעט מהדור הצעיר שמנסה לעסוק בעסקים קטנים, נשים שרוצות לטפח עסקים קטנים, עולים חדשים, אנשים משוחררי צה"ל וממגזר המיעוטים, כל אלה שרוצים לנסות לעסוק בעסקים קטנים אין להם אפשרות זו. אם, חלילה, הם נקלעים למשבר – והם נקלעים למשבר – אין מי שיסייע בידם.

לכן, אין לנו אפשרות אלא להעמיד לפחות לאנשי העסקים הקטנים מערכת סוציאלית אלמנטרית העומדת מול העסקים הקטנים, שתצור מוטיבציה אצל מי שרוצה להתחיל להקים לו את הביזנס הקטן שלו. כחברה וכאנשי ציבור עלינו לעודד את המוטיבציה שלו ולומר לו: תנסה, אם הצליח לך – מה טוב, הצליח למשק; אם לא הצליח לך – לפחות תדע שתוכל לקבל דמי אבטלה, שזה דבר בסיסי שמקבל אותו גם שכיר. זה דבר ראשוני ומתבקש.

במדינת ישראל אין אף מערכת סוציאלית שעומדת לרשות העצמאים ובעלי העסקים הקטנים, בעוד לרשות השכיר – אנחנו בעדו ותומכים בשכירים – עומדים מנגנונים להסדרים של פיצויי פרישה, ביטוח אבטלה ומנגנוני הכשרה מקצועית. אלה לא עומדים לרשות העצמאים. עד כה נומק אי-תשלום דמי אבטלה לעצמאים, אדוני היושב-ראש, בכך שלא הופרש משכרם תשלום בשיעור של 3.0%, שיעור שמופרש על-ידי שכירים לקרן לביטוח דמי אבטלה. תוך כדי תהליך החקיקה נדבר גם בעניין זה, נדבר גם בנושא של השתתפות העצמאי באשר לעתידו, אם, חלילה, יהיה מובטל, אבל לי ולכם אין ספק שהתהליך הזה חייב להתחיל בכנסת הזאת ולהסתיים בה.

אנחנו חייבים להתחיל תהליך שאומר למאות אלפי משפחות של עצמאים קטנים: יש לכם גב בכנסת ישראל, ולא של חבר כנסת ממפלגה אחת אלא של חברי כנסת מכל המפלגות. יש כאן קואליציה מקיר לקיר שרואה בדרך של העצמאים, בהתחלת עבודה במשק לא על בסיס של שכירים, כשעוברים תהליכים של הפרטה, דרך בריאה לכל משק. בארצות-הברית זו אחת הדרכים הכי נפוצות לנשים. בארצות-הברית יש רשות לעסקים קטנים שמגבה, מסייעת, SMALL BUSINESS ולצעירים להתחיל ב- עוזרת ומתקצבת, כי היא מבינה שמי שיעסוק בעסק קטן יכול להתפתח וגם להעסיק אנשים.

לכן, הצעת החוק שלי נועדה להתחיל תיקונו של עוול, על בסיס כלכלי, גם עם אלמנט חברתי. אנחנו לא נותנים פה, חלילה, דמי אבטלה לבטלנים, אלא למי שניסה, הימר, העז, ועל תעוזה לא צריך להעניש.

נסים דהן (ש"ס):

מה עם חברות גדולות שפשטו את הרגל, גם הן יקבלו דמי אבטלה? מה עם חברה כמו "כלל"?

אברהם יחזקאל (העבודה):

מדמי האבטלה שלו הוא יכול להחזיק כמה עסקים קטנים בו זמנית, הם דואגים לעצמם.

רבותי, אני מבקש להבהיר, שחשוב שלקריאה שלי, של יורי שטרן, אופיר פינס-פז ואחרים תהיה הסכמה. אשר לתהליך החקיקה, חברי הטוב חבר הכנסת מאיר שטרית הציע שנאמר שאנחנו מוכנים שהעברה תהיה בקריאה טרומית, אבל אני לא מסתפק זה. אני יודע שגם חבר הכנסת יורי שטרן וחברי הכנסת האחרים שחתמו על החוק הזה או דומים לו רוצים להמשיך את תהליך החקיקה ושהוא לא יהיה רק בקריאה טרומית.

לכן, אדוני היושב-ראש, אני מבקש לאשר את ההצעה שלי ושל אחרים בקריאה טרומית ולהמשיך את הדיון בוועדת העבודה והרווחה, כי זה תחום של ביטוח דמי אבטלה. אני לא חושב שצריך להתנות את קידום תהליך החקיקה בהסכמת הממשלה. כלומר, אם נאפשר תהליך של התדיינות בוועדה, הממשלה תבוא ונראה לאן הדברים מתפתחים. ראוי שנעבוד יד ביד עם הממשלה, אבל זה לא אומר שניכנע או נסכים ללוח הזמנים של הממשלה.

חבר הכנסת יורי שטרן, אתה תומך במודל שאני מציע, נכון? דיונים בוועדה הנוגעת בדבר, המשך התהליך בתיאום עם הממשלה בנושא, אבל לא תוך כניעה לתכתיבי זמן של הממשלה. תודה רבה לך, אדוני היושב-ראש, אני מודה לך שוב על המאמצים שלך.

הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון – ביטוח אבטלה של עובד עצמאי), התשנ"ז-1997

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון – ביטוח אבטלה של עובד עצמאי), התשנ"ז-1997, של חברי הכנסת יורי שטרן ויונה יהב – הצעת חוק פ/1292. ינמק חבר הכנסת יורי שטרן.

אדוני השר סילבן שלום, איפה אתה?

אברהם רביץ (יהדות התורה):

חבר הכנסת שטרן, אולי תוכל להסביר לנו למה אי-אפשר לרכוש את הביטוח מחברת ביטוח.

יורי שטרן (ישראל בעלייה):

אני אגיד מייד. חבר הכנסת רביץ, קודם כול, אני מקנא בעמיתי חבר הכנסת אבי יחזקאל שהיתה לו זכות להופיע ראשון, וחלק מהדברים הוא אמר – אני אכן אתרכז בנושאים שהוא פחות נגע בהם או לא נגע בהם.

היו"ר ד' תיכון:

אבל אתה יודע שבעצם אבי יחזקאל יעביר את כל החוקים האלה. אם ההצעה הולכת לוועדת העבודה והרווחה, אין מי שיעצור את העניין הזה.

יורי שטרן (ישראל בעלייה):

אני תולה תקוות רבות בשיתוף הפעולה שלנו, ולא במקרה יש כמה הצעות חוק דומות, כי הבעיה הזאת זועקת לשמים.

חבר הכנסת רביץ, אנחנו מדברים על עצמאים – – –

אברהם רביץ (יהדות התורה):

הם ישלמו לחברות פרטיות.

יורי שטרן (ישראל בעלייה):

סליחה. בציבור הרחב נתפס עצמאי או בעל עסק כאדם עשיר, לכן אפשר להציע לו לעשות ביטוח פרטי יקר בשביל להבטיח את מה ששכיר מקבל ללא קשר אם המשכורת קטנה או גדולה, כאילו זה דבר מובן מאליו. רוב בעלי העסקים, בוודאי רוב בעלי העסקים הקטנים, הם אנשים לא עשירים. יש ביניהם רבים שחוזרים הביתה עם פחות ממשכורת מינימום.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

אתם מצביעים על מקורות כספיים שיכסו את – – –

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת רביץ, אנחנו בשנת בחירות. על מה אתה מדבר?

יורי שטרן (ישראל בעלייה):

אני אתייחס לזה. את החוק הזה הגשתי לפני כל שנת בחירות.

היו"ר ד' תיכון:

בסדר. הפעם הוא יעבור. אז הוא לא עבר.

יורי שטרן (ישראל בעלייה):

עברתי אתו לא מעט שעות עם ראשי הביטוח הלאומי. אני מכיר אותו מכל הצדדים, לרבות הצד האקטוארי שלו, ולכן אתייחס לזה. רק תנו לי לדבר.

עשרות אלפי בעלי עסקים קטנים דווקא, אנשים עניים שמסכנים את הונם עובדים שעות מעל ומעבר. אין להם שמונה שעות עבודה, אין להם שבוע עבודה מוגבל, אין להם סוף שעות עבודה, כי זה העסק שלהם. לפעמים הם בקושי מפרנסים את עצמם, אבל משלמים את המשכורות של העובדים שלהם. כל אחד מהם מייצר בממוצע שלושה מקומות עבודה. הם מחזיקים את המערכת. מחצית העובדים במשק עובדים בעסקים שנקראים עסקים קטנים.

מה המצב עכשיו? פושט רגל נשאר עם החובות כי הוא מאבד את רכשו, את הונו, הוא נשאר עם החובות, עם כל המינוסים שלו, הוא חייב לעובדים, הוא חייב לבנקים, ובתור מובטל הוא לא מקבל כלום – גם לא דמי אבטלה, גם לא הכשרה מקצועית. יש רבבות כאלה, ואל תחשבו על בעל חברה גדולה, אל תחשבו על עורך-דין מוצלח. תחשבו על בעל חנות, על סנדלר או על מורה פרטי למוזיקה. כל מיני מקצועות כאלה, יזמות זעירה בערי פיתוח שנובעת לא מתוך בחירה חופשית, אלא מפני שאין עבודה אנשים נאלצים לעבוד כעצמאים. וכמה אנשים כאלה עובדים בשביל קבלני ביצוע, למשל של חברת החשמל? הוא בעצם מועסק על-ידי חברה אחת, אבל הוא נחשב לעצמאי, כי החברה לא רוצה לשלם לו את כל התנאים הסוציאליים ולכן היא מעסיקה אותו בתור קבלן עצמאי. הוא קבלן של חברה אחת, ויש רבים מאוד כאלה.

חבר הכנסת רביץ, רוב האנשים האלה לא שונים מהשכירים, לא מבחינת הפרנסה שלהם, לא מבחינת העמל הקשה שלהם. רק בדבר אחד הם שונים: הם השקיעו את כספם, הם סיכנו את עצמם, וברגע שהעסק נגמר – והיום מדובר ברבבות – הם נמצאים ברחוב בלי שום הגנה סוציאלית. אתה אומר ביטוח פרטי. גם שכיר יכול לעשות ביטוח פרטי. מה מבדיל ביניהם? כעיקרון שום דבר.

הלכתי לביטוח הלאומי לבדוק את הנושאים האלה. יש חשבון אקטוארי כמה צריך לצבור, ולא נתייחס לזה כעת, אבל יש נימוק מפתיע, מרקסיסטי, בולשביסטי, לא מתקבל על הדעת. אומרים, שכאשר נוסד המוסד לביטוח לאומי, קבענו עם ההסתדרות שהשכיר מפריש את הכסף, ועם העצמאים זה לא הלך. אני שואל: ריבוננו של עולם, מה זה, בזכות אבות? ואם אבא שלי היה עצמאי ואני שכיר, למה אני מקבל? ואם אבא שלי היה שכיר ואני עצמאי, אולי בזכות זה שהוא הפריש אני צריך לקבל? מה זה שייך בכלל מה היה באותה תקופה? מה ששייך לעניין אלה באמת סוגיות קשות כמו סגירת העסק, מתי הוא נסגר, איך למדוד את ההכנסה בתקופה האחרונה, מה צריכה להיות תקופת האכשרה לצבירת הכסף – כל מיני קריטריונים כאלה, שהם קריטריונים פרקטיים. האידיאולוגיה פסולה. הסטיגמה הזאת של עצמאי עשיר לא תופסת במציאות.

יש אמירות, שלעצמאי יש זכויות, הוא יכול לקזז את ההוצאות שלו. אבל הוא מקזז את ההוצאות שלו, הוא קודם כול משקיע. אומרים לי, בין היתר, שהעצמאי, למשל, יכול לנסוע לחוץ-לארץ וזו תהיה הוצאה מוכרת. מאיפה זה בא בכלל? רק נסיעה מאוד ספציפית יכולה להיחשב כנסיעה לצורכי העסק. אתה צריך להוכיח את זה. כמה פקידי ממשלה נוסעים על חשבון המדינה לחוץ-לארץ? הרבה יותר מאשר העצמאים שמסוגלים לקזז את זה אחר כך. לכן, עבר זמנם של כל הסטריאוטיפים הבולשביסטיים האלה, ואנחנו צריכים להתייחס לבעיה הכלכלית והחברתית הזאת כבעיה חשובה וחמורה מאוד.

מדינת ישראל, מטבעו של העם היהודי, היא מדינה של עסקים קטנים, מדינה של אחוז מאוד גבוה של עצמאים, ואני מקווה שהאחוז הזה יגדל, כי רוב תושבי המדינה הזאת רוצים להיות עצמאים, פחות רוצים להיות שכירים, והעסק הגדול, המפעל הגדול, לא מתאים לנו בכלל, ברוב המקרים.

יש היום משא-ומתן מתמשך בין לה"ב, ארגון גג של העצמאים, לבין הביטוח הלאומי. במשא-ומתן הזה הושגו הסכמות מסוימות, עדיין לא סופיות, איך להגדיר, מה להגדיר, מהי תקופת הצבירה וכו'.

אני מתחייב, וגם נתתי על כך מכתב ליושב-ראש הקואליציה, לקדם את החקיקה הזאת בהתאם לסיכומים שיושגו בממשלה, בין הממשלה, קרי, הביטוח הלאומי קודם כול, ומשרד האוצר, לבין העצמאים, אבל חייבים לעשות את זה. היום זו בעיה חברתית חמורה, אבל בימים כתיקונם, כשהמשק פחות-אז-יותר צומח וגדל ויש פעילות עסקית טובה, גם אז נפליטים עצמאים לא פחות מאשר השכירים. מגיעה להם הגנה מהמדינה, מהביטוח הלאומי, בהתאם לאחוזים שהם ישלמו. זה דבר שבזמנו היה גם נתון לוויכוחים בתוך ארגוני העצמאים. היום, אולי בגלל המיתון, כולם מסכימים עם זה שזו חובה, שזה חשוב.

אני מבקש את תמיכתכם בהצעות החוק שלנו. יש כמה הצעות חוק. אנחנו נתאחד, נאחד את ההצעות ונקדם אותן ביחד, ואני מבקש את תמיכתכם בצעד חשוב, חברתי וכלכלי גם יחד. תודה.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה רבה.

הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון – ביטוח אבטלה על עובד עצמאי), התשנ"ז–1997

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

היו"ר נ' מסאלחה:

הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון – ביטוח אבטלה על עובד עצמאי), התשנ"ז–1997 – הצעת חוק 1186/פ, של חברי הכנסת אברהם פורז ואופיר פינס-פז. ינמק חבר הכנסת אברהם פורז. בבקשה.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני מעלה את ההצעה הזו לאחר שהגשתי הצעות דומות גם בכנסת השתים-עשרה ובכנסת השלוש-עשרה, ואני חושב שהגיע הזמן שנעשה משהו בעניין הזה.

לפני שאכנס לגוף ההצעה, אני רוצה לומר דברים אחדים באופן כללי. המגזר העסקי אצלנו בארץ, ובעיקר ציבור העצמאים, נתון במצב מאוד מאוד קשה, הייתי אומר מצב כמעט בלתי אפשרי. אני מקווה שהצהרותיו של שר האוצר בדבר רפורמה אכן יתגשמו והוא יביא לפנינו הצעה שיש בה כדי להפחית באופן משמעותי את שיעור המסים הישירים. אני כבר אומר, רבותי חברי הכנסת, שאם שר האוצר חושב שמה שהוא יעשה, הוא יוריד מצד אחד מס הכנסה וביטוח לאומי, אבל מצד אחר יטיל מס עיזבון או מס מתנות או מס על מכירת דירות, מה שנקרא מס שבח, או מסים מסוג זה – הוא לא

עשה שום דבר, כי בסופו של דבר הוא ישלם אותו דבר. נניח שהוא ישלם קצת פחות מס הכנסה כל שנה, אבל אם סוף סוף הוא מכר דירה, אחת לכמה שנים, הוא יחזיר בריבית דריבית את כל מה שהוא חסך במשך השנים, ובעניין הזה לא עשינו שום דבר.

שיעור המס הישיר אצלנו הוא בלתי נסבל, ובעיקר על שכבות הביניים. אנחנו בכלל אחת המדינות, לפי מיטב ידיעתי היחידה שיוצרת מצב שעל שכבות הביניים מוטל מס שולי של 60%, וכשהכנסתך עולה על 24,000 שקל בחודש, אתה יורד ל-50%. מדוע? כי הביטוח הלאומי משולם על הכנסה של עד פי ארבעה השכר הממוצע במשק – –

יורי שטרן (ישראל בעלייה):

ומס בריאות.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

כן, יחד עם מס בריאות. התוצאה היא, שדווקא אנשים בעלי שכר מאוד גבוה משלמים 50% בלבד, בעוד ברמות הכנסה של פחות מ-24,000 שקל בחודש משלמים מס שולי של 60%, דבר שהוא בלתי סביר לחלוטין.

אני הגשתי, עם קבוצה של חברי כנסת, חלקם יושבים פה, הצעה לתקן את העניין הזה. אני יודע שיושב-ראש ועדת הכספים ממתין לרפורמה הגדולה כדי לטפל גם בעניין הזה, נחכה ונראה. בכל מקרה, אני אפילו לא הרחקתי לכת עד להצעתו המהפכנית של שר האוצר, להוריד את המס השולי המרבי ל-38%.

אברהם יחזקאל (העבודה):

כי אתה לא בטוח שהיא תתממש.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

יש לי ספק גדול אם היא תתממש.

אני גם חושב שאין הצדקה, רבותי חברי הכנסת, למצב האנומלי של מה שאנחנו קוראים הכנסה מיגיעה אישית והכנסה שאיננה מיגיעה אישית. אתם יודעים, שמי שיש לו הכנסת עבודה, גם אם היא גבוהה, משלם פחות מס מאשר איזה אדם שגניח בשל נכות או מחלה השכיר חנות ומקבל שכר דירה בסכום נמוך. למה? זו כנראה איזו מסורת סוציאליסטית שמקדשת את ערך העבודה ורואה בהכנסה שאיננה מעבודה דבר שלילי וטפילי. במלים אחרות, אם חס ושלום, משום מה, יש לך הכנסה מדמי שכירות, אתה אויב העם. עליך נטיל מס יותר גבוה מאשר אם אתה עובד.

והרי אנחנו יודעים, רבותי חברי הכנסת, שבמקרים רבים השכיר יכול להיות מנכ"ל בנק או מנכ"ל חברת ביטוח, ואותו אדם שמקבל את ההכנסה מהחנות, זו הכנסתו היחידה, כי איכשהו הדברים הסתדרו ואין לו מקור הכנסה אחר, הוא נכה או לא מסוגל לעבוד או מכל טעם אחר.

גם בקצבאות הילדים אצלנו יש אבסורד גדול. על הילדים הראשון, השני והשלישי הקצבאות המשולמות הן נמוכות מאוד, פחות מ-200 שקל לכל אחד משני הילדים הראשונים, פחות מ-400 שקל לילד השלישי, ורק מהילד הרביעי ואילך הקצבה מתחילה לקפוץ לסכומים גבוהים, כ-600 שקל ומעלה.

אני רוצה לומר, רבותי חברי הכנסת, שאינני מקדש את המשפחה הגדולה, וגם למשפחה קטנה מגיע שתינתן קצבת ילדים, ולדעתי צריך ליצור מצב שבו כל הילדים שווים וקצבאות הילדים משולמות באופן זהה לכולם. ילד זה ילד, ולא משנה מאיזו משפחה הוא מגיע.

דבר נוסף שאנחנו משתדלים לתקן אותו במשך זמן רב הוא העניין של מס רכוש על קרקע שאינה זמינה לבנייה. כמה אלפי ישראלים הם השרידים האחרונים למס הרכוש. ובעוד בארץ אין מס רכוש על שום דבר, אדם יכול שתהיה לו וילה מפוארת בסביון או בכפר-שמריהו, יכול להיות לו פנטהאוז מפואר ברמת-אביב ג', יכול להיות לו אוסף עתיקות או אוסף בולים או אוסף מטבעות או משהו בתחום הארכיאולוגי, על זה הוא לא ישלם שום דבר – אבל אם, חלילה – – –

אדוני היושב-ראש, אני חושב שזה קצת מוגזם.

היו"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת דהן. חבר הכנסת חגי מירום. אני מבקש שכל אחד ישב במקומו. אתם רוצים לדבר, תדברו בחוץ.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

אני חושב, רבותי חברי הכנסת, שהמצב הזה, שבו מחייבים אדם לשלם מס רכוש מדי שנה, ומדובר כיום במס רכוש בשיעור של 2.5% מערך הקרקע – במלים אחרות: בתוך פחות מ-40 שנה הקרקע למעשה מופקעת, בהנחה שערכה איננו עולה, ומדובר בקרקע שאין אפשרות לבנות עליה, אין אפשרות לעשות בה שום שימוש. זהו מצב בלתי נסבל, וגם בעניין הזה אני מקווה שתהיה התפתחות.

דבר נוסף: אני רוצה לומר ליושב-ראש ועדת הכספים, חבר הכנסת רביץ, יש לנו קיפוח נוסף של ציבור העצמאים, לגבי בני זוג העובדים יחד בעסק משותף. המצב היום הוא, רבותי, שאם שני בני זוג עובדים יחד באותו עסק, הכנסת בן הזוג השני – ואני בכוונה לא משתמש במלים בעל או אשה – הכנסת בן הזוג השני מתחילה בשיעור הגבוה, כי היא מיתוספת על הכנסת בן הזוג הראשון.

יצחק כהן (ש"ס):

בעל ובעל? אשה ואשה?

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

אין בעל ובעל. אל תגרור אותי כרגע לעניין הזה. לפחות כרגע, לפי המצב המשפטי, בני זוג זה בני זוג שנשואים לשיטתך.

יצחק כהן (ש"ס):

כדת משה וישראל?

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

לא. יכולים להיות גם מוסלמים וגם נוצרים, ואלה לא מתחתנים כדת משה וישראל, אבל שני בני זוג שכרגע הם רק גבר ואשה. אין כרגע אפשרות במשרד הפנים, הנשלט על-ידי ש"ס, לרשום שני בני אותו מין. כרגע מדובר ששני בני הזוג הם בני מינים שונים ורשומים במשרד הפנים כבני זוג. בן הזוג השני משלם מס שולי החל מהשקל הראשון בשיעור הגבוה. אנחנו משתדלים לתקן את זה, ואני מאוד מקווה שגם הדבר הזה יגיע לפתרונו.

אשר לשאלת דמי האבטלה לעצמאים – העצמאי משלם דמי ביטוח לאומי כפי שמשלם השכיר. זה נכון שהעצמאי לא שילם עד כה לסעיף דמי אבטלה והשכירים שילמו סכום קטן. אבל מה שקרה, הסכומים בקרן שנועדה לכסות, כביכול, את ההתחייבויות האקטואריות בגין התשלומים של דמי האבטלה כבר מזמן לא קיימים, כי שיעור האבטלה בישראל, לדאבון הלב ולמרבה הצער, הוא כזה שהקרן איננה מספיקה, ומי שמממן את זה אלה תשלומי המדינה. אם כבר מדובר בתשלומי מדינה, אני לא רואה סיבה לאפליה.

כולם יודעים שבמשבר הכלכלי הפוקד את ישראל, ואני רוצה לומר שבעיני המשבר הכלכלי הזה, בין היתר, מקורו גם בקיפאון המדיני, ואני מאוד מקווה שראש הממשלה והשרים הנמצאים בווינגטון, או ב"וואי פלנטיישן" על-יד ווינגטון, יגיעו להסדר כלשהו, משום שההסדר הזה גם חשוב לכלכלה, אבל ההסדר הזה והקיפאון – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אם ההסדר ישכנע את המחבל, שעכשיו התפרסמו הפרטים לגביו. זה בן-אדם שהנושא של פלנטיישן לא מעניין אותו, יפו מעניינת אותו. אדם מן היישוב עם ארבעה ילדים.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

אני רוצה להגיד לך, חבר הכנסת ריבלין, שהבעיה היא בהחלט בעיה לא קלה, אבל השיטה להחזיק בכל השטחים ובכל הפלסטינים לא פותרת שום דבר.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

כמו האיש שרצח בחברון.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

אתה יודע שבשעתו, כשרצו לפגוע בנו, גם באו מחבלים, כמו קוזו אוקמוטו, בטיסה מסחרית, ובשדה התעופה התחילו לירות. כשסדאם חוסיין רצה לפגוע בתל-אביב, הוא לא היה צריך שום דבר, הוא שלח טילים ממרחק של מאות קילומטרים. כך שזאת לא הבעיה.

אבל אם מותר לי לומר, ואני חוזר לעניין הזה, לי אין ספק שהקיפאון המדיני גורם גם נזק גדול לכלכלה. אנחנו יודעים שבתקופה האחרונה עצמאים רבים נכנסו לבעיות קשות, הם במצוקה גדולה, ואין מושיע ואין עוזר.

אני לא אומר, רבותי חברי הכנסת, שבהכרח העצמאי שנכשל צריך ללכת ללשכת העבודה ולחפש עבודה בתור שכיר. יכול להיות שאחת האלטרנטיבות, באמצעות הביטוח הלאומי, היא ליצור איזו קרן שתעזור לעצמאי להשתקם כעצמאי. יכול להיות שצריכות להיות הלוואות נוחות, צריכים להיות מענקים או כל הסדר אחר. אני לא מקדש הסדר האומר שעצמאי שלא הצליח ילך ללשכת העבודה, ואם לא ימצאו לו עבודה, הוא יקבל תשלומים חודשיים כמו השכיר.

היו"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת נסים דהן, מה קורה לך היום?

נסים דהן (ש"ס):

אני רוצה להבין את החוק.

היו"ר נ' מסאלחה:

תבין את החוק, אבל תצא אתו החוצה.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

כל מה שאני אומר הוא, שאם הצעת החוק הזו תעבור בקריאה מוקדמת יחד עם הצעות אחרות, במסגרת ועדת העבודה והרווחה, שהיא הוועדה המתאימה, נצטרך לטפל בסוגיה איך עושים את זה, כי זה מסובך לגבי עצמאים; זה לא אוטומטי. לו יכולתי להשפיע בעניין הזה, הייתי רואה את התשלומים האלה מוכנסים לאיזו קרן עם איזו הנהלה, עם גוף שיעזור לעצמאי להיות עצמאי מחדש. כמובן, לאנשים שעושים את זה בתום-לב, לאנשים שזה לא טריק עבורם.

היו"ר נ' מסאלחה:

אתה צריך לסיים.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

הפריעו לי פה.

היו"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת אברהם פורז, אני מבקש שתסיים. חבר הכנסת אלי גולדשמידט. ירדנה, מה קורה, אתן מנהלות את הישיבה?

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

הגיע הזמן שנעשה צדק גם עם העצמאים, גם עם אלה שלא הצליחו, ונעזור להם. על-ידי האפשרות להעביר את החוק היום אנחנו פותחים פתח לבדיקה מדוקדקת של כל האפשרויות. אני מקווה שהממשלה תסכים לכך שההצעות תועברנה בקריאה מוקדמת לוועדה, ואז נשקול את כל האלטרנטיבות כפי שציינתי. תודה.

היו"ר נ' מסאלחה:

אדוני השר סילבן שלום, אתה רוצה לענות?

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר נ' מסאלחה:

ברשותך, הודעה לסגנית מזכיר הכנסת ואחר כך אתה עונה.

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

ברשות היושב-ראש, הנני מתכבדת להודיע, כי הונחו היום על שולחן הכנסת –

לקריאה שנייה ולקריאה שלישית, מטעם ועדת העבודה והרווחה: הצעת חוק לגביית אגרות ומתן תוקף לתשלומים בעד בחינות ברפואה וברוקחות (תיקוני חקיקה), התשנ"ט–1998; והצעת חוק הנכים (תגמולים ושיקום) (תיקון מס' 19), התשנ"ט–1998.

עוד הונחה החלטת ועדת האתיקה מיום 3 בספטמבר 1998, י"ב באלול התשנ"ח, בעניין קובלנתו של חבר הכנסת צבי ויינברג נגד חבר הכנסת מקסים לוי.

עוד אודיעכם כי אירעה טעות בהודעתנו היום בדבר הנחת הצעת תיקון סעיף בתקנון מטעם ועדת הכנסת. מספר הסעיף הוא 81, ולא כפי שהודענו בתחילה. תודה.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה.

הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון – ביטוח אבטלה על עובד עצמאי), התשנ"ז–1997

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

היו"ר נ' מסאלחה:

אדוני השר, בבקשה לענות על שלושה חוקים. חבר הכנסת אלי גולדשמידט וחבר הכנסת חגי מירום, פעם אחרונה שאני קורא לכם. אני מבקש מכם.

אדוני השר, אתה צריך עשר דקות או יותר?

שר המדע ס' שלום:

לא, אפילו פחות.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני משיב בשם שר העבודה והרווחה, כך שאני משיב את תשובת משרד העבודה והרווחה, והיא כמובן שונה מעמדתי האישית. במשך שנים נלחמתי למען העצמאים ואני נלחם למען העצמאים. נלחמתי למען ביטוח אבטלה לעצמאים. כך שאני מחויב לתשובת המשרד על-פי החלטת הממשלה.

אקרא את תשובת המשרד: הצעות חוק אלה מבקשות לכלול את העצמאי במסגרת ביטוח אבטלה. חוק הביטוח הלאומי, וכמוהו חוקים לביטוח סוציאלי במדינות רבות בעולם, מעניק ביטוח אבטלה לעובדים שכירים בלבד, ונותן פתרון לבעיותיו של השכיר שפוטר מעבודתו, אך אינו מתאים לעצמאי המחסל את עסקיו בין מרצון ובין שלא מרצון.

הכללת אוכלוסיית העצמאים מעלה קשיים רבים, ואציין כמה מהם: דמי האבטלה מחושבים על בסיס שכרו של השכיר בתקופה שלפני פיטוריו, והם מיועדים להחליף את שכרו הקבוע של השכיר בתקופת האבטלה ועד היקלטותו בעבודה. לעומת זאת, הכנסותיו של העצמאי משתנות באופן משמעותי במהלך השנה, ובמיוחד בתקופה שלפני נפילת עסקו.

כמו-כן דמי האבטלה משולמים כעיקרון לשכיר שפוטר ומצב האבטלה נכפה עליו, שלא מרצונו, ואשר לא נמצא לו מקום עבודה מתאים להכשרתו ולניסיונו המקצועי.

תנאי למתן דמי האבטלה הוא כי המובטל יפנה לשירות התעסוקה למציאת עבודה מתאימה עבורו. שירות התעסוקה אינו אמור להציע עיסוקים עצמאיים חלופיים במקום העסק הקודם שנסגר. לפי זה, מי שסגר עסק עצמאי, יצטרך להציע לו עסק חלופי כעסק עצמאי.

מצב האבטלה הקשה במשק הביא בשנים האחרונות לשחיקה מהירה של הרזרבות שעמדו לרשות ענף ביטוח האבטלה במוסד לביטוח לאומי. לפני תשע שנים, הרזרבות שעמדו לרשות ענף ביטוח אבטלה היו אמורות להספיק ל-20 שנה, וכיום נגמרה הרזרבה והענף נזקק להשלמת הסכומים החסרים ממשרד האוצר בסך של 1.6 מיליארד ש"ח לשנת 1998.

אם תתקבל הצעת החוק, יהא צורך בהעלאה משמעותית של שיעורי דמי הביטוח החלים על העובדים העצמאים.

עם כל הצער שבדבר ועם כל ההבנה לקשייו של ציבור העצמאים, מציע משרד העבודה שלא לאשר את הצעת החוק.

כמו שאמרתי, אני נמצא כאן במצב בעייתי מאוד: אני משיב בשם שר העבודה ומביע את עמדת משרד העבודה.

היו"ר נ' מסאלחה:

יש עמדה אישית?

שר המדע ס' שלום:

עמדתי האישית היא תמיכה נלהבת בהצעת החוק. כדי לגשר על הפער בין שני הדברים הגענו להסכמה עם המציעים, שההצעה תעבור בקריאה טרומית, בהסכמת הממשלה והקואליציה, אבל היא לא תועלה לקריאה ראשונה ללא הסכמת הממשלה.

אברהם יחזקאל (העבודה):

לא, לא.

שר המדע ס' שלום:

זה מה שנאמר לי.

היו"ר נ' מסאלחה:

רק רגע. חבר הכנסת דהן, השר אמר שהוא לא תומך. הוא הביע את עמדת משרד העבודה, שהוא מייצג אותו כאן, נגד הצעת החוק, והוא אמר את עמדתו האישית.

שר המדע ס' שלום:

העמדה הזו מוסכמת על כולם. אדוני היושב-ראש, ההסכמה הזאת היא ההסכמה היחידה שבאה בחשבון. שחררנו את כל הקואליציה ואמרנו שזה בהסכמה, לכן לא היה גיוס. חבר הכנסת מאיר שטרית, טוען חבר הכנסת אבי יחזקאל שאין הסכמה עד קריאה ראשונה.

אברהם יחזקאל (העבודה):

לא, לא.

היו"ר נ' מסאלחה:

רק רגע, אדוני השר, אבקש לתת את המיקרופון לחבר הכנסת אבי יחזקאל.

אברהם יחזקאל (העבודה):

כדי להבהיר דברים, אני רוצה להודות לחבר הכנסת מאיר שטרית על כך שבדיון על חוק הדיור הציבורי שהתקיים אתמול הוא עמד במלתו. אני לא רוצה שתהיינה אי-בהירויות באשר לעתיד. אמרתי שחבר הכנסת יורי שטרן, חבר הכנסת אופיר פינס, חבר הכנסת אברהם פורז ואנוכי מוכנים להמשיך בתהליך החקיקה ורוצים להמשיך בו יחד עם הממשלה. נתחיל בתהליך בוועדת העבודה והרווחה, אבל אנחנו לא מוכנים להיות כפופים עד אין-סוף לפסק הזמן או ללוח הזמנים של הממשלה. מה יהיה אם רק בעוד שנה וחצי תיתן לנו הממשלה את האו.קיי. להריץ את העניין?

שר המדע ס' שלום:

חבר הכנסת אבי יחזקאל, על מה שטוב לעצמאים, כולם יצביעו בעד. זו היתה ההסכמה הכללית, אבל ההסכמה היתה עד קריאה ראשונה.

היו"ר נ' מסאלחה:

אבל ההחלטה הפורמלית היתה נגד.

אברהם יחזקאל (העבודה):

אני אומר לשר סילבן שלום ולחבר הכנסת שטרית, שאנחנו רוצים לוח זמנים סביר, כדי שנסיים את החוק בקדנציה הזאת. זו בקשתי, ולכן אני רוצה להבהיר את העניין. גם חבר הכנסת יורי שטרן תומך בעמדתו.

היו"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת אבי יחזקאל, חבר הכנסת אופיר פינס, רק שנייה. אתם שמים לב למה שאמר השר. הוא אמר שיש הסכמה עד לקריאה ראשונה. אני מציע לך להסתפק בכך וניגש להצבעה.

אופיר פינס-פז (העבודה):

אנחנו מבינים שחוק כזה צריך להעביר בהסכמה, אנחנו מודאגים מלוח הזמנים. אנחנו באמצע קדנציה או בסוף קדנציה, לך תדע, כבר לא יודעים איפה אנחנו. לכן אנחנו מוכנים להסכים לכך שקריאה שנייה ושלישית תהיה בהסכמה. לא תהיה חקיקה של החוק אלא בהסכמת הממשלה. ברגע שעוברים את הקריאה הראשונה, מזרזים את החוק.

שר המדע ס' שלום:

אנחנו רוצים להיות שלמים גם עם עצמנו. אני לא השר הממונה, לכן עשיתי זאת אף שכאן כתוב שצריך להתנגד. מזכירת הקואליציה היתה צריכה לגייס את כל האנשים והיא התחילה בגיוס.

אברהם יחזקאל (העבודה):

אני לא רוצה שתתחייב להצביע בקריאה ראשונה.

היו"ר נ' מסאלחה:

אתה לא נותן לו הנחיות. אדוני השר, האם סיימת?

שר המדע ס' שלום:

אני רוצה להסביר.

היו"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת אבי יחזקאל, אתה לא יכול לעשות את זה. שב, אני מבקש ממך. נתתי לך לדבר, מספיק, הבנו.

שר המדע ס' שלום:

אני רוצה להסביר: המטרה היא מטרה משותפת. מאחר שהמטרה היא מטרה משותפת, בוא תלך בדרך שאני מציע. זוהי דרך יותר נכונה ויותר טובה. הרי החוק הזה עובר לוועדה, הוא כבר בידיים של הוועדה בכל מקרה. באופן ענייני הוא בידיים של הוועדה, ולאחר מכן גם אתם תעלו זאת אם יש הסכמה ג'נטלמנית.

צריך להסכים על דבר אחד פשוט, צריך להסכים שאנחנו תומכים בחוק פה-אחד, מאחר שהכנסת תמכה פה, ולאחר מכן לדבר, אבל עד קריאה ראשונה. בוועדה תעבירו את זה בהצבעה ונביא את זה לכאן ובא שלום לישראל.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה רבה, אדוני השר.

חברי הכנסת, אנחנו ניגשים להצבעה – – –

קריאות:

רק רגע, רק רגע.

היו"ר נ' מסאלחה:

אין רגע; מה זה רגע? אנחנו עוברים להצבעה.

קריאות:

— — —

היו"ר נ' מסאלחה:

אנחנו עוברים להצבעה על הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון – ביטוח אבטלה – עובד עצמאי), התשנ"ו–1996, של חבר הכנסת אברהם יחזקאל.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

יש הסכמה – – –

היו"ר נ' מסאלחה:

בסדר.

קריאות:

– – –

היו"ר נ' מסאלחה:

תנו לו להעביר מלה. אבי יחזקאל, מלה. בבקשה.

אברהם יחזקאל (העבודה):

רבותי – – –

היו"ר נ' מסאלחה:

כן, דבר. דבר.

אברהם יחזקאל (העבודה):

אני חושב שעל הנושא הזה צריך שתהיה הסכמה כללית. אני מבקש להודיע חד-משמעית, שהדיון יהיה בוועדת העבודה והרווחה, נעביר את זה בקריאה טרומית, ואני מקווה שהממשלה תלך אתנו יד ביד, אבל אנחנו נתאם את מהלכינו עם הממשלה.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה רבה. להצבעה, עוד הפעם, על הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון – ביטוח אבטלה – עובד עצמאי), התשנ"ו–1996, של חבר הכנסת אבי יחזקאל. נעביר את זה לוועדת העבודה והרווחה.

חברי הכנסת, אנחנו מצביעים גם על שני החוקים האחרים.

הצבעה מס' 4

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 31

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון – ביטוח אבטלה – עובד עצמאי), התשנ"ו–1996, לדיון מוקדם בוועדת העבודה והרווחה נתקבלה.

היו"ר נ' מסאלחה:

31 בעד, אין נגד, אין נמנעים. הצעת החוק אושרה והיא מועברת לוועדת העבודה והרווחה להכנה לקריאה ראשונה.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה השנייה: הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון – ביטוח אבטלה של עובד עצמאי), התשנ"ז–1997 – אדוני השר, אני מבקש ממך, תוך כדי הצבעה – של חברי הכנסת יורי שטרן ויונה יהב. מי בעד אישור והעברה לוועדת העבודה והרווחה?

הצבעה מס' 5

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 30

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון – ביטוח אבטלה של עובד עצמאי), התשנ"ז–1997, לדיון מוקדם בוועדת העבודה והרווחה נתקבלה.

יורי שטרן (ישראל בעלייה):

לא עובד.

היו"ר נ' מסאלחה:

מי לא עובד? עובד, עובד. לא הפעלת את זה נכון.

30 בעד, אין נגד, אין נמנעים. גם הצעת החוק הזאת אושרה, והיא מועברת לוועדת העבודה והרווחה.

חברי הכנסת, הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון – ביטוח אבטלה על עובד עצמאי), התשנ"ז–1997, של חברי הכנסת אברהם פורז ואופיר פינס-ז. מי בעד אישור והעברה לוועדת העבודה והרווחה?

הצבעה מס' 6

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 27

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון – ביטוח אבטלה על עובד עצמאי),

התשנ"ז–1997, לדיון מוקדם בוועדת העבודה והרווחה נתקבלה.

נסיים דהו (ש"ס):

נאחד את שלוש ההצעות יחד להצעה אחת.

היו"ר נ' מסאלחה:

27 בעד, אין נגד, אין נמנעים. הצעת החוק אושרה, והיא מועברת לוועדת העבודה והרווחה להכנה לקריאה ראשונה.

הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון – דמי אבטלה לחברי קיבוץ), התשנ"ח-1998

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

היו"ר נ' מסאלחה:

אנחנו ממשיכים בסדר-היום. הנושא הבא: הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון – דמי אבטלה לחברי קיבוץ), התשנ"ח-1998, של חברי הכנסת חגי מירום ואלי גולדשמידט – הצעה פ/2170. ינמק חבר הכנסת חגי מירום, בבקשה.

חגי מירום (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, הקיבוץ עובר שינויים מרחיקי-לכת. זה לא אותו קיבוץ שהחברים כאן בכנסת או שהאזרחים הצופים בנו – – –

היו"ר נ' מסאלחה:

רק רגע, חבר הכנסת. חברי הכנסת. חבר הכנסת חיים דיין, ידידי, חברי ועמיתי. אני מבקש מכם. יש כאן רעש אדיר ואני לא רוצה להרשות רעש, ברשותכם.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

היו"ר נ' מסאלחה:

לא, לא, לא. בסדר.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

אני מקווה – – –

היו"ר נ' מסאלחה:

כן.

קריאות:

היו"ר נ' מסאלחה:

בבקשה.

יצחק כהן (ש"ס):

היו"ר נ' מסאלחה:

חברי הכנסת, תנו לו.

חגי מירום (העבודה):

אם הם יעבדו ולא ימצאו עבודה.

יצחק כהן (ש"ס):

חגי מירום (העבודה):

איך תלמיד ישיבה יבקש דמי אבטלה?

קריאות:

היו"ר נ' מסאלחה:

הוא לא דיבר מלה. חברי הכנסת – – –

חגי מירום (העבודה):

אם תלמיד ישיבה יתבטל מתורתו אומנותו – נצטרך לראות מה לעשות אתו.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

יפסיק ללמוד – – – יקבל דמי אבטלה ויפסיק לעבוד.

חגי מירום (העבודה):

עכשיו בואו נהיה רציניים לרגע אחד.

היו"ר נ' מסאלחה:

תגיש הסתייגות.

חגי מירום (העבודה):

חברי חברי הכנסת, אדוני היושב-ראש, כבוד השר, הקיבוץ של היום אינו הקיבוץ של פעם. יש כאלה שסבורים גם כן, גם מקרב האנשים שצופים בנו כרגע, שהקיבוץ עוד מתנהל כמו פעם, עם סדרן עבודה ששולח את פסיה למטבח ואת זוסיה למחסן הבגדים ואת חגי לכותנה ואת אלי גולדשמידט לתמרים – – –

נסים דהן (ש"ס):

– – –

חגי מירום (העבודה):

זה לא מצב העניינים כיום. הקיבוץ של היום הוא חברה אחרת, שונה, שמחפשת, אגב, את דרכה.

כאשר אנחנו, שני חברי כנסת שהם חברי קיבוצים, מביאים הצעת חוק שעניינה דמי אבטלה לחברי קיבוצים שאינם עובדים, אני רוצה שתדעו שמדובר פה באקט שיש בו אלמנטים חינוכיים ממדרגה ראשונה וגם אלמנטים שיש בהם ערעור על היסודות המכוננים של הקיבוץ. אבל מה לעשות – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת חגי מירום, האם חבר הכנסת ג'ומס, חיים אורון, גם כן תומך בחוק הזה?

חגי מירום (העבודה):

כן, כן. במקרה בעניין הזה. יש שורה של עניינים – –

היו"ר נ' מסאלחה:

אתה חילקת לו – – –

חגי מירום (העבודה):

– – שהוא לא תומך בה. בעניין זה אני חושב שהוא תומך.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אני, בתור אוהד התנועה הקיבוצית, חרד מאוד לתנועה הקיבוצית אם אנחנו נגיש חוק כזה.

היו"ר נ' מסאלחה:

טוב, בסדר.

חגי מירום (העבודה):

אני שמח, חבר הכנסת רובי ריבלין, שמאז שאמרת לי שאתה תתמוך, אתה, עכשיו, מחפש הצדקה לא לתמוך.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

לא; אתה אורים ותומים בשבילי – – –

חגי מירום (העבודה):

אז אני רוצה לומר לך, שאני שמח שאני אורים ותומים בשבילך – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

– – –

חגי מירום (העבודה):

תרשה לי לומר לך – – –

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

ליקוי מאורות של ריבלין – – –

חגי מירום (העבודה):

אני מבין. תרשה לי לומר לך – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

בעניין התנועה – – –

חגי מירום (העבודה):

תרשו לי לומר לכם – – –

היו"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת רובי ריבלין.

חגי מירום (העבודה):

תראו, אני נמצא פה על הדוכן כבר כמעט שלוש דקות ולא מצליח להוציא משפט רצוף אחד. אני מבקש מהחברים לתת לי את זה.

אני רוצה להגיד לכם, שזה לא יום חג ולא יום שמחה עבורנו, נהפוך הוא. אבל הקהילה הקיבוצית הולכת והופכת לקהילה שהחברים יהפכו לשכירים בתוכה והם יעבדו כשכירים במפעליה ובענפיה ובתיירות שלה ובמטבח ובשירותים שלה ויצטרכו להיות שם כאחד האדם. יותר מכך: התנועה הקיבוצית הגיעה למשבר כלכלי כל כך עמוק, שהיום אנחנו לא מוכנים עוד לפריווילגיה שאדם לא יהיה יצרני במפעלו או יוכל לעבוד חצי עבודה או יוכל להסתובב במשך שנה שלמה בשבילי הקיבוץ בלא שהוא מביא לעצמו פרנסה, ולהוותי ולדאבון לבי יש מצבים כאלה אצלנו היום.

קריאות:

— — —

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

חגי מירום (העבודה):

אולי תירגעו שנייה ותרשו לי להמשיך לפתח את הרעיון? לחיות בקהילה קיבוצית ולהיות צריך לבקש דמי אבטלה זה אקט קשה מאוד, משפיל מאוד, בעייתי מאוד, שבכלל יעלה סימני שאלה בנוגע ליכולתו של אדם לחיות בקהילה הזאת. ובכל זאת אנחנו מעדיפים שיהיה כך על מצבים שהתנועה הקיבוצית מתמודדת אתם, שבתוך קיבוצים יש עשרות אנשים שאינם עובדים בכלל, ולא צריכים לעמוד בפני האקט הזה של הליכה לבקש דמי אבטלה על מנת להביא, לפחות, את הדבר הזה למחייתם.

— — אנחנו מבקשים לעצמנו קצת יותר — —

נסים דהן (ש"ס):

— — —

חגי מירום (העבודה):

— — נורמליות. אנחנו רואים עצמנו כחברה שעוברת בימים הללו שינויים מרחיקי-לכת. אנחנו רואים עצמנו חברה שצריכה להתאים את עצמה לתמורות העידן. אפילו הענפים שלנו, שהיום הופכים למפעלים עם דירקטוריונים, ובעתיד הקרוב ביותר, אני מקווה, יהפכו לחברות בע"מ, כל אחת עומדת בפני עצמה כיחידה כלכלית — המפעלים האלה, הענפים האלה, ענפי המשק, ענפי התיירות, ענפי התעשייה, יצטרכו לעמוד במבחן כלכלי, מבחן שבשנים האחרונות הם לא עומדים בו. חלק מהעניין הזה הוא שהחברים יצטרכו להתחרות, כמו כל אחד אחר במשק, על מקום עבודתם גם בקיבוץ שלהם. זה לא יהיה יותר הפקר, והם יצטרכו להיות יצרניים.

הידעתם, למשל, כי חבר קיבוץ, היום, לוקח כרטיס, הולך אל השעון במקום עבודתו ומעביר אותו ולוקח את אותו כרטיס, וכאשר הוא חוזר ממקום עבודתו הוא מעביר אותו, והפיקוח והשליטה והדרך שבה העניינים מתארגנים הם בדיוק כמו במפעל עירוני, מפני שאחרת אין אפשרות להיות כלכליים ואין אפשרות לתבוע מאנשים עבודה.

קריאות:

— — —

חגי מירום (העבודה):

— — — הידעתם, למשל — —

קריאות:

— — —

חגי מירום (העבודה):

מה ההתלהבות הזאת שמתפתחת פה אצלנו ברגע זה?

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

— — — מי יהיה מובטל ומי לא יהיה מובטל מצד אחד — — —

חגי מירום (העבודה):

תרשה לי לומר לך — — —

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

הקיבוץ יתייחס לאותו — — — לא חדרי קיבוץ בתוך הקיבוץ — — —

חגי מירום (העבודה):

אני מניח שאני אקבל תוספת של כמה דקות כדי להסביר לאנשים — — —

היו"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת חגי מירום, אתה לא מניח שום דבר. תמשיך בדיבור שלך — — —

אפי אושעיה (העבודה):

הוא מניח כן — — —

נסים דהן (ש"ס):

את הדיבורים — — —

היו"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת דהן, אם זה שיקול דעת שלי, ונראה שכן, אני גם לא רוצה לתת לך להסיר, כי אתה מפריע לי כל הזמן. זה לא "פייר".

חגי מירום (העבודה):

חבר הכנסת דיין, איך תושב מגדל-העמק מוכיח לפקיד במשרד העבודה והרווחה, כשהוא בא לבקש דמי אבטלה, שאין לו עבודה?

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

לא. עם תלושי משכורת – – –

חגי מירום (העבודה):

רגע אחד – – –

היו"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת אפי אושעיה.

חגי מירום (העבודה):

הוא מסביר ומתאר את העובדה שהוא הלך לכאן, לפה ולשם, ולא קיבלו אותו. אם צריך, הוא מביא סימוכין ותימוכין לכך. לאחר מכן, זכותו של הפקיד להגיד לו: חכה רגע אחד. מה למדת? למדת אלקטרוניקה ברמה של תעודה של משרד העבודה? אז יש לנו מקומות בעפולה ויש לנו מקומות במגדל-העמק ויש לנו מקומות בנצרת – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אין ספק. בעניין זה שכנעת אותנו.

חגי מירום (העבודה):

— — תיגש לשם ותעבור את המבחן. אם לא קיבלת את זה, אזי אתה כמו כל אחד אחר. אותו דבר, יעמוד חבר הקיבוץ ויביא את האישור לכך שבמשך שלושה, ארבעה חודשים או חצי שנה אינו עובד, כי אין לו מקום — לא במפעל, לא בחדר האוכל ולא במטבח. לכן, הוא מבקש דמי אבטלה.

דוד טל (ש"ס):

מי יביא לו את האישור?

חגי מירום (העבודה):

את האישור ייתן לו מי שמופקד על — —

דוד טל (ש"ס):

— — —

חגי מירום (העבודה):

חברי הכנסת, מי שרוצה להתייחס בחוסר אמון לגורם המאשר, שיתייחס כך. אני מתייחס לכל אחד מהאנשים שיושבים פה וגם אל האזרח שבא למשרד לבקש דמי אבטלה כאל אדם ישר, אלא אם מוכח ההיפך. אני מציע שתנהגו גם בחברי הקיבוצים באותו אופן. יקבלו אישור מרכז המשק, מרכז הענף או מגורם מופקד או מיושב-ראש הדירקטוריון של המפעל — —

דוד טל (ש"ס):

זה לא זה.

חגי מירום (העבודה):

— — על כך שהוא אינו עובד.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אתה צריך לענות לו, שהדבר דומה בדיוק לעצמאי.

חגי מירום (העבודה):

ודאי, ודאי.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

עצמאי מעיד על עצמו, אז גם כאן זה כך.

יצחק וקנין (ש"ס):

חגי מירום (העבודה):

עכשיו אני מגיע לעניין הזה. חבר הכנסת רובי ריבלין, ראיתי כאן את כל חברי הכנסת תומכים בדמי אבטלה לעצמאים. אני שואל אתכם, חברי חברי הכנסת: אם היתה פה תמיכה בדמי אבטלה לעצמאי, אז אתם רוצים להשאיר את חברי הקיבוצים והמושבים כיחידים במדינה שאין להם הזכות הזו?

נסים דהן (ש"ס):

גם בני ישיבות לא מקבלים.

דוד טל (ש"ס):

לא. גם בני ישיבות לא מקבלים.

חגי מירום (העבודה):

כן, אבל בני ישיבות מקבלים דבר אחר.

דוד טל (ש"ס):

להם גם אין פנסיה.

היו"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת טל, תציע הצעת חוק.

חגי מירום (העבודה):

אני מציע לך שתגיש הצעת חוק ותתבע גם את זה.

היו"ר נ' מסאלחה:

תציע הצעת חוק.

דוד טל (ש"ס):

אתה תתמוך בזה? אתה מתחייב?

היו"ר נ' מסאלחה:

אם אתה תתמוך בו – כן.

חגי מירום (העבודה):

אני שואל אותך אם אתה תגיש, ואני לא בטוח שאתה תגיש, כי תהיינה לך סיבות למה לא תגיש. אבל עזוב זאת.

דוד טל (ש"ס):

סליחה, אך אתה תתמוך בזה?

חגי מירום (העבודה):

– – תדע לך, שאם תגיש –

דוד טל (ש"ס):

אתה מתחייב?

חגי מירום (העבודה):

– – אני אתן לזה צ'אנס למעבר לוועדה לדין ובירור, כמו שאני מבקש ממך פה.

חברי חברי הכנסת, לאחר שהכנסת אישרה מתן – – –

היו"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת טל, יש לך אישור בקריאה הטרומית מראש. אתה רוצה יותר?

חגי מירום (העבודה):

כן, אני מעביר לך בקריאה טרומית, כדי שנדון בזה. אני לא רואה אותך בא עם זה מסיבות שאתה ואני יודעים אותן. אבל, עזוב את זה לרגע.

דוד טל (ש"ס):

– – – אתה תזרוק לי אותו –

חגי מירום (העבודה):

אני רוצה להגיד כאן לחברים: יושב כאן אתנו חבר הכנסת שלום שמחון. הוא הגיש הצעת חוק שעניינה חברי מושבים. אני מאוד תומך בה. אני חושב שזו רק טעות שהיא לא הוגשה כאן היום בתוך החבילה שעברה כאן.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

מושבניק הוא עצמאי לכל דבר.

חגי מירום (העבודה):

נכון. אמרתי לו, שאם העברנו נושא עצמאים – מושבניק כלול.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

מי נשאר?

חגי מירום (העבודה):

אומר חבר הכנסת שלום שמחון: לא פשוט הדבר. צריך לחוקק את זה.

היו"ר נ' מסאלחה:

השר סילבן שלום. אדוני השר.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

נשארו הערבים.

חגי מירום (העבודה):

לא, ערבים מקבלים. מה קרה לך?

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

אלה שעובדים מקבלים. עצמאים מקבלים?

חגי מירום (העבודה):

לפי כל מבחני – – –

היו"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת חגי מירום, אני מבקש שתסיים. אני אתן לך שתי דקות בגלל הזמן האבוד.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

אפילו החרדים מקבלים על דברי תורה.

חגי מירום (העבודה):

חבר הכנסת דהאמשה, אתה יודע מה אני רוצה להגיד לך? כל חיי אני נאבק על שוויון חברתי. בעצם, מה שאני מבקש פה, עכשיו בסוף דברי, זה שוויון חברתי – לא להשאיר את חברי הקיבוצים והמושבים כיחידים שאינם מקבלים דמי אבטלה, אם הם רוצים בכך. זו שאלה ערכית מאוד רצינית ומעניינת וגם חשובה, אם הקהילה הזו צריכה לרצות בכך או לא. חבר הכנסת רובי ריבלין העלה את השאלה הזאת. אנחנו נתונים בעיצומו של דיון עמוק, כבד ומייסר בתוך התנועה הקיבוצית אם ללכת לזה או לא. אבל, אנחנו שואפים לכך שהקהילה הקיבוצית תהפוך לקהילה נורמלית יותר – –

יצחק כהן (ש"ס):

אתה מוכן שנלך – – ?

היו"ר נ' מסאלחה:

תפסיק.

חגי מירום (העבודה):

– – שהמבחנים בה יהיו מבחנים נורמליים, שלא יהיו אנשים שיישאו את שם הערכים והאידיאל לשווא וישבו בביתם ולא יהיו יצרניים ולא יצטרכו לתת על כך דין-וחשבון, ושניתן יהיה לתת לאנשים בקהילה הזאת את מה שניתן לתת לאנשים בכל קהילה. אני רוצה להגיד כאן, שזה יצריך התאמה גם

של התנועה הקיבוצית במסגרת חוק הביטוח הלאומי, על מנת ליצור איזה מקדם או מבחן למתן דמי אבטלה, ויכול להיות שגם נצטרך לשלם תשלום לביטוח הלאומי עבור קבלת דמי אבטלה כמו שעושה כל אזרח. אנחנו נעשה את זה ונעמוד בזה.

אני מבקש מחברי הכנסת לתת לעניין הזה צ'אנס. אנחנו מוכנים ללכת לחקיקה הזו בצעידה אטית, הדרגתית, תוך התמודדות עם הבעיות. אני מבקש מכם, מעבר לקואליציה ואופוזיציה, אלא על-פי תפיסת שוויון, לתמוך בהצעת החוק שלנו.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה רבה. אדוני השר סילבן שלום, בבקשה.

יצחק כהן (ש"ס):

הרעיון הוא רעיון גאוני. אדוני השר, אני מציע לעשות דואר נע – תהיה לשכת תעסוקה ניידת – – –

שר המדע ס' שלום:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני משיב כאן בשם שר העבודה והרווחה, אבל במקרה הזה עמדת משרד העבודה והרווחה זהה לעמדתי, קרי התנגדות מוחלטת להצעת החוק. אני רוצה לומר, שההצעה הזו היא אפילו הצעה מקוממת. איך אפשר לבוא ולהגיד שרוצים לתת דמי אבטלה, כשכל הסכום הזה הוא הרי סכום מוגבל, וגם כך הוא פורץ סכומים ויש שיעורי אבטלה גבוהים? בקרן לתשלומים של דמי אבטלה כבר אין כסף. האוצר כבר הוסיף כסף. אני רוצה באמת לדעת, איך אתה חושב שחבר קיבוץ יכול לקרוא לעצמו מובטל. באיזה מצב הוא מובטל? מתי הוא מובטל?

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

יש מובטלים – צריך לשלם.

נסים דהן (ש"ס):

אין עבודה ברפת.

שר המדע ס' שלום:

תפטר שכיר ותכניס את חבר הקיבוץ. הרי לגבי כל המחשבה הזאת יש עניין של חציית גבולות, שלפי דעתי באמת אין לה אח ורע. גם כך החקיקה שחבר הכנסת חגי מירום עשה בשנים האחרונות יחד עם חבר הכנסת אלי גולדשמידט, שנותנת דברים מפליגים בעניין של עיקולים, בעניין של הוצאה לפועל ובעניין של הרבה מאוד דברים כמו החזרת חובות שיש רק לקיבוצים – – –

אלי גולדשמידט (העבודה):

לא נכון.

שר המדע ס' שלום:

אל תגיד לי: לא נכון. אביא לך את החוקים. כל החוקים האלה שבקיבוצים אי-אפשר בכלל לגעת.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אני אענה.

שר המדע ס' שלום:

לעומת מישהו אחר, שמייד עושים לו את כל מה שצריך, בקיבוץ אי-אפשר לגעת.

דוד טל (ש"ס):

נכון מאוד.

אלי גולדשמידט (העבודה):

לא נכון.

שר המדע ס' שלום:

וזו חקיקה שלמה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

לא נכון.

דוד טל (ש"ס):

מאוד נכון.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אל תהיה – – – זה לא נכון.

יוסי כץ (העבודה):

עוד מעט תשמע מה יש.

שר המדע ס' שלום:

חבר הכנסת גולדשמידט, לא רק שזה נכון, אלא במקרה סיימתי את הרשיון שלי לא לפני הרבה שנים וזה היה חלק מפרק הלימוד. גם שם שאלו אותי איך נתנו יד לדבר כזה.

יוסי כץ (העבודה):

זה חדש. זה טרי.

שר המדע ס' שלום:

אמרתי: כאשר הממשלה הקודמת היתה בשלטון היא נתנה יד גם לדברים כאלה.

נסים דהן (ש"ס):

מי שנתן 16 מיליארדים נותן גם חוקים רגילים כאלה.

שר המדע ס' שלום:

אדוני היושב-ראש, הצעת חוק זו מבקשת לכלול את חברי הקיבוצים במסגרת ביטוח האבטלה. חוק הביטוח הלאומי וכמוהו חוקים לביטוח סוציאלי במדינות רבות בעולם מעניקים ביטוח אבטלה לשכירים בלבד, מאחר שביטוח האבטלה נותן תשובה על בעיותיו של השכיר המפוטל מעבודתו אך אינו מתאים לבן הקיבוץ שנקלע לקשיים.

הכללת אוכלוסיית בני הקיבוצים מעלה קשיים רבים, ואציין רק כמה מהם: דמי האבטלה משולמים כעיקרון לשכיר שמצב האבטלה נכפה עליו, שלא מרצונו – פיטרו אותו מעבודתו. דהיינו, לשכיר שמעסיקו פיטר אותו – – –

שלום שמחון (העבודה):

גם לעצמאי זה יכול לקרות.

אלי גולדשמידט (העבודה):

זה קרה. ב"קלת אפיקים" פיטרו 40–50 חברי אפיקים. לא מפטרים? על מה אתה מדבר?

שר המדע ס' שלום:

אז תעביר אותם לענף אחר במשק.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אין לי עבודה בשבילם.

שר המדע ס' שלום:

מה זה אין לך עבודה בשבילם?

אלי גולדשמידט (העבודה):

אין לי עבודה בשבילם.

שר המדע ס' שלום:

תעביר מדבר לדבר. תפטר את השכירים. מה אתה רוצה? תפטר את השכירים שלך. על מה אתה מדבר בכלל? אתה שומע מה שאתה אומר? אתם רוצים גם דמי אבטלה לקיבוצים? הרי יש גבול לכל דבר. יש גבול.

שלום שמחון (העבודה):

מה עם מושבניק?

שר המדע ס' שלום:

מחר יבוא מושבניק, וזה יהיה אותו דבר. למה לו לא מגיע?

אלי גולדשמידט (העבודה):

נכון. גם הוא צריך לקבל.

שר המדע ס' שלום:

הנה, בסדר. אז כולם.

נסים דהן (ש"ס):

חבר ב"אגד" גם הוא יבוא וגם הוא ירצה דמי אבטלה, כי פיטרו אותו מ"אגד" ולא כשכיר. הוא חבר "אגד".

דוד טל (ש"ס):

אני אגיד לך, אדוני השר, מה הם רוצים. הם רוצים ליהנות מהרווחים של השכיר שנמצא אצלם בגבולות הקיבוץ – זה יהיה מחד גיסא; מאידך גיסא, תדאג להם לדמי אבטלה – לאלה שאי-אפשר להחליף אותם.

שר המדע ס' שלום:

כאשר עלה קודם – – –

יוסי כץ (העבודה):

הנושא של העצמאים עבר לפני חצי שעה.

שר המדע ס' שלום:

אבל אין הדבר דומה בכלל. מה הקשר? עצמאי, כשהעסק שלו הגיע לפשיטת רגל אין לו עבודה. הוא "גמור".

יוסי כץ (העבודה):

אני בעד.

שר המדע ס' שלום:

הקיבוץ פה יכול לדאוג לו למשהו אחר.

אלי גולדשמידט (העבודה):

איך הוא יכול? איפה, אם אין עבודה? ל-50% אין עבודה.

חגי מירום (העבודה):

מה הפתרון שלך לאנשים שאין להם עבודה?

שר המדע ס' שלום:

בכל מקרה, אני חושב שההצעה הזאת איננה במקומה. לכן, יש להסירה. תודה.

היו"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת אלי גולדשמידט, בבקשה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

כמה זמן יש לי?

היו"ר נ' מסאלחה:

חמש דקות.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני מצפה ואני מבקש קודם כול מחברי מש"ס וגם מהשר סילבן שלום להאזין לעובדות. אמר פה השר סילבן שלום דבר שהוא פשוט לא נכון, ואני משוכנע שהוא אמר את זה בתום-לב.

שר המדע ס' שלום:

באיזה עניין?

אלי גולדשמידט (העבודה):

בעניין ההוצאה לפועל, ומייד אומר.

שר המדע ס' שלום:

אני אוכיח לך את זה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

עד שחוקק על-ידי חוק ההוצאה לפועל, שמחיל את החוק על חייב שהוא חבר קיבוץ, המצב היה, שכל אזרח במדינת ישראל, על-פי חוק ההוצאה לפועל, היה מוגן מפני פינוי מדירתו, אלא אם מצאו לו דיור חלופי. אתה יודע שזה סעיף מפורש בחוק ההוצאה לפועל, שחל על עצמאי וחל על חבר כנסת וחל על כל אזרח במדינת ישראל, למעט חבר קיבוץ. כל המטרה של הצעת החוק שהתקבלה, הצעת החוק שהגשתי בקדנציה הקודמת, היתה לכלול את חבר הקיבוץ באותה מטריית הגנה, שלא יהיה אפשר לפנות אותו מדירתו בלי להעמיד לו דיור חלופי. זאת זכות שניתנת לכל אזרח.

כל החקיקה שחבר הכנסת חגי מירום ואני מעבירים בשתי הכנסות האחרונות עניינה השוואת מעמדו של חבר הקיבוץ למעמד של כל אזרח במדינת ישראל. עד לרגע זה יש חקיקות שטרם הספקנו לבצע, ואני אביא דוגמה: כאשר מפעל בקיבוץ פושט רגל, יש זכות קדימה לתשלום משכורות אחרונות ופיצויי פיטורים לשכירים במפעל. ממנהל המפעל שהוא חבר קיבוץ ועד אחרוני העובדים שהם חברי קיבוץ, הם הופכים להיות אנשים הכי פחות מובטחים, בסוף הרשימה. מפעל שהוקם על-ידי מנהל המפעל או אביו של מנהל המפעל באותו קיבוץ, אותו מנהל מפעל יישאר עם פת לחם במצב של פירוק המפעל.

אני לא מאשים אתכם בעניין הזה. זאת היתה תפיסה מעוותת של התנועה הקיבוצית ושל הממשלות הקודמות, שחשבו שבקיבוצים לא יהיו בעיות ותמיד יהיה מי שיפתור להם את הבעיות. להיפך, החקיקה שאנחנו מעבירים כאן היום היא כדי שלא נצטרך לבוא אל הממשלה עם הסדרים נוספים וכדי לנרמל את המערכת הקיבוצית.

אני אומר כאן, שהיום אנחנו, גם חבר הכנסת חגי מירום וגם אני, עולים על הדוכן הזה בצער רב. חבר הכנסת נסים דהן, אני מאוד מעריך אותך ואני מבקש שתקשיב לדברים בתשומת לב. אני מבקש שהרגישות החברתית שאתם ניחנים בה במידה כה רבה, ואני לא אומר את זה בציניות, תחול גם על קיבוץ שנמצא במצב של פשיטת רגל ועל חבריו.

נסים דהן (ש"ס):

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

יש לי הצעה בשבילך.

אלי גולדשמידט (העבודה):

תעזוב אותי מההצעה לסדר, אני צריך לפתור את הבעיה.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

-- --

אלי גולדשמידט (העבודה):

חיים, עשה לי טובה, אל תפריע לי. אני אתייצב לצדך בכל מאבק שאתה עושה בנושא עיירות הפיתוח. אני רוצה את ההדדיות הזאת.

נסים דהן (ש"ס):

לגבי קיבוץ בפשיטת רגל, אני מסכים.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אבל על זה אנחנו מדברים. מה אומר לי השר סילבן שלום, חברי סילבן שלום? הוא אומר שלא מפטרים. מפטרים חברי קיבוצים ואין להם מקום עבודה ואין מקומות עבודה חלופיים שאפשר לתת להם, ואז הם נכנסים למעגל עבודה שהוא בעצם מעגל עבודה מיותר. לפרדס, במקום חמישה אנשים שצריכים לצאת, יוצאים שמונה. את הדבר הזה צריך לפתור.

אני מאוד מבקש מחברי הכנסת להתעלם מכל השיקולים הפוליטיים. אנחנו העברנו היום חקיקה לגבי עצמאים, נעביר חקיקה לגבי חברי מושבים, כפי שחבר הכנסת שלום שמחון הציע. אני מבקש להעביר את החקיקה גם לגבי חברי הקיבוצים. תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. רבותי, אנחנו ניגשים להצבעה על הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון – דמי אבטלה לחברי קיבוץ), התשנ"ח-1998, של חברי הכנסת חגי מירום ואלי גולדשמידט. אנחנו מצביעים על העברה לליבון לקריאה ראשונה.

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 26

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – 23

נמנעים – 3 ה

הצעה להעביר את הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון – דמי אבטלה לחברי קיבוץ),

התשנ"ח-1998, לדיון מוקדם בוועדה שתקבע ועדת הכנסת נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

בעד – 26, נגד – 23, נמנעים – 3.

הודעת יושב-ראש ועדת הכנסת

היו"ר נ' מסאלחה:

חברי הכנסת, אני מבקש להירגע. הודעה ליושב-ראש ועדת הכנסת. חבר הכנסת דוד טל, סגן היושב-ראש דוד טל.

רפאל פנחסי (יו"ר ועדת הכנסת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ועדת הכנסת קבעה בישיבתה היום, כי ועדת הכספים תדון בהצעות לסדר-היום בנושא: החלטת בג"ץ בעניין תקציבי תנועות הנוער – הצעות לסדר-היום של חברי הכנסת נסים דהן – –

היו"ר נ' מסאלחה:

רק רגע, אדוני. חבר הכנסת רובי ריבלין. חבר הכנסת דוד טל, מה אתה עושה? אתה סגן יושב-ראש. חבר הכנסת רובי ריבלין. חבר הכנסת מאיר שטרית, אתה מפריע לו והוא אפילו לא משמיע מלה. בבקשה.

רפאל פנחסי (יו"ר ועדת הכנסת):

אני חוזר על ההודעה.

היו"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת ריבלין.

רפאל פנחסי (יו"ר ועדת הכנסת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני חוזר על ההודעה. ועדת הכנסת קבעה בישיבתה היום, כי ועדת הכספים תדון בהצעות לסדר-היום בנושא: החלטת בג"ץ בעניין תקציבי תנועות הנוער – הצעות של חברי הכנסת נסים דהן, אלכסנדר לובוצקי ומשה גפני. תודה.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה, אדוני. אני גם רוצה לברך אותך על החלטת בג"ץ ועל כך שנבחרת ליושב-ראש ועדת הכנסת לא רק בפועל.

רפאל פנחסי (יו"ר ועדת הכנסת):

תודה רבה, אדוני היושב-ראש.

הצעת חוק מבקר המדינה (תיקון – בחירת מועמד בודד), התשנ"ח-1998

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

היו"ר נ' מסאלחה:

אנחנו עוברים לסעיף הבא: הצעת חוק מבקר המדינה (תיקון – בחירת מועמד בודד), התשנ"ח-1998, של חברי הכנסת יוסי כץ ונסים דהן – הצעה פ/2276. 'נמק' חבר הכנסת יוסי כץ, בבקשה.

חבר הכנסת רובי ריבלין, ידידי וחברי, אתה מפריע לי. חבר הכנסת פורז, אני לא רוצה להזהיר.

יוסי כץ (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, כולנו זוכרים את פרשת ההצבעה לבחירת מבקר המדינה החדש, וחבר הכנסת נסים דהן ואנוכי חשבנו שיש מקום לתקן את החוק – אני שמח שהממשלה אינה

מתנגדת לתיקון החוק – ולהביא לידי כך שכאשר יש רק מועמד אחד לא יהיה צורך בשלושה סיבובי הצבעה, רק משום שלא מגיעים ל-61 חברי כנסת. כאשר יש מועמד אחד, ההצעה שלנו היא שיספיק רוב רגיל של חברי הכנסת שמשתתפים בהצבעה.

אני מודה לחברי הכנסת על אישור ההצעה. תודה.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה. היות שאין עמדת ממשלה, אני מבקש מחבר הכנסת שבח וייס להציע להסיר את ההצעה. בבקשה, אדוני.

חברי הכנסת אלי גולדשמידט וריבלין, מה הסוף? חבר הכנסת שלום שמחון.

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני רוצה לבקש מחברי יוסי כץ מחשבה שנייה בחוק הזה. אני מתנגד לו, אבל אם אני אראה שבשל קולי הוא אמור ליפול, אני אמנע. אני לא רוצה לפגוע, כי יש לכם כוונות טובות. אני באמת מתנגד, ואני רוצה להסביר את העניין.

זה לא מקרי שבשניים-שלושה תפקידים, המחוקקים המייסדים שלנו ביקשו להגיע לרוב גדול. מדובר בנשיא המדינה ובמבקר המדינה. הסברה היתה, ואני חושב שזה היה נכון, שאלו משרות אמון של העם, של הציבור, על כל עדותיו. לא רצו שתהיה בחירה מקרית, ולכן סיבכו את בחירת הנשיא. אמרו: לנשיא, לפחות בשני הסיבובים הראשונים, שיהיו לו לפחות 61 חברי כנסת; גם למבקר המדינה. יש פה קשר בגלל ייחוד המשרה, אף שאין זהות.

מה שקרה מול השופט גולדברג, וזה נכון, הוא, שההסכמה – – –

היו"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת אלי גולדשמידט, חבר הכנסת בייגה שוחט, אני מבקש, אתם מפריעים כל הזמן.

שבח וייס (העבודה):

זה לא חוק אידיאולוגי. זה ממש עניין קונסטיטוציוני מובהק לגבי מבנה המשטר. גם לא חוק הבחירה הישירה של ראש הממשלה. מה שקרה הוא שהיתה הסכמה רחבה, אז נפגשו הסכמה ועייפות של חברי הכנסת, ואם תרצו, הזילות שלהם כלפי המליאה. למה לי לאפשר את זה עוד הפעם? אם יש

הסכמה, שיעשו מאמץ קטנטן, זעיר, ויתייצבו פה. כבר יש כיסאות חדשים וטובים ושטיח חדש. פעם בחמש שנים יביעו את תמיכתם או את הסתייגותם.

היו"ר נ' מסאלחה:

אני שואל את חבר הכנסת יוסי כץ, אם חמישה נגד אחד או ארבעה נגד אחד יבחרו מבקר?

שבח וייס (העבודה):

בחירתו של מבקר המדינה.

יוסי כץ (העבודה):

כשיש הסכמה רחבה – – –

שבח וייס (העבודה):

חברים, הרי יש במליאה ובפרלמנטריזם גם טקסיות מסוימת, קטנה. אנחנו יכולים להסדיר את כל הדברים בתא טלפון, לפי מספר המשתתפים כאן לפעמים, בדיונים; בתא טלפון מורחב. מה יש אם חברי הכנסת יעשו מאמץ פעוט, יעברו מן המזנון, בדרך עוד ידברו עם שני עיתונאים וייתנו איזו הצהרה, יבואו לכאן לתת ביטוי מוחשי להסכמה הגורפת שלהם למועמד שהוא יחיד? האם זה יהיה נאה שבפעם הבאה ייבחר מבקר, או מבקרת המדינה, שיש לגביהם הסכמה כללית, לא בגלל הפרוצדורה אלא בגלל המהות, ב-13 חברי כנסת, כי ה-13 מצאו זמן להגיע לאולם המליאה, להצבעה שכותבים עליה בעיתונות ומשדרים עליה ברדיו ובטלוויזיה ומכינים את דעת הקהל וכותבים כל מיני כתבות בעיתונות, עניין כל כך מרכזי בכנסת, כשתמיד יש 70–80 חברי כנסת במשכן?

אני פונה אל שני החברים שלי: תרדו מן העניין הזה, בשביל מה אתם צריכים את זה? מדוע שלא נבחר את מבקר המדינה המוסכם בהסכמה הנראית פה, במליאה הזאת, אלא בביזוי על-ידי עשרה חברי כנסת? זה פרס לבטלות של חברי כנסת. סליחה.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה רבה. חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה.

נסים דהן (ש"ס):

אני רוצה להשיב.

היו"ר נ' מסאלחה:

בבקשה.

נסים דהן (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, תודה רבה על ההזדמנות שאתה נותן לנו להבהיר את עמדתנו, גם של חברי, חבר הכנסת יוסי כץ. בהזדמנות זו יורשה לי לברך אותו על הצטרפותו לוועדת הכספים. ברוך הבא, חבר הכנסת יוסי כץ. אנחנו בטוחים שתתרום מניסיוןך ומכישוריך לדיונים בוועדת הכספים, ובוודאי כל הצלחה תיזקף גם לזכותך.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

מי יושב-ראש ועדת הביקורת?

היו"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת יוסי כץ.

נסים דהן (ש"ס):

לא, לא, הוא עבר לוועדת הכספים.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

מי הוא יושב-ראש ועדת הביקורת?

היו"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת יוסי כץ, עד 19 במרס.

נסים דהו (ש"ס):

אבל הוא עבר, היום הוא כבר היה בוועדת הכספים.

היו"ר נ' מסאלחה:

בבקשה תמשיך.

נסים דהו (ש"ס):

ידידי חבר הכנסת שבח וייס, אילו החוק במקורו היה, שאם מבקר המדינה לא זכה ברוב הראוי, תחזור ההצעה לממשלה וההצבעה תתקיים למחרת או בתאריך אחר, כשהממשלה תבקש מחדש בקשה, אדוני היה צודק.

שבח וייס (העבודה):

זה לא ממשלתי, זה שלנו.

נסים דהו (ש"ס):

שלנו; תחזור ההצעה לכנסת. אבל במציאות מה שקרה הוא, שהצבענו פעם אחת, לא היה הרוב הראוי, הצבענו בפעם השנייה ולא היה הרוב הראוי, ובפעם השלישית כל רוב הכריע. זאת אומרת, השיקול שעומד מאחורי התזה שצריך הסכמה רחבה וכללית לא כל כך תופס. הנה, עובדה שבהצבעה שלישית אין הסכמה, לא רחבה ולא כללית, וחמישה חברי כנסת הכריעו את העסק. למה שאותו דבר לא יקרה בסיבוב הראשון, אם יש רק מועמד אחד?

אני אביא דוגמה שאתה הבאת, הרי כל כלי התקשורת מדברים על זה במשך חודשים והטלוויזיה מראיינת שבועות לפני זה, ועוד לפני הבחירות כולם יודעים שיש מועמד אחד. האם יעלה על הדעת שלא הוא ייבחר?

שבח וייס (העבודה):

ברשות היושב-ראש, אפשר לשאול שאלה? זה לא קריטי.

היו"ר נ' מסאלחה:

בבקשה.

שבח וייס (העבודה):

זאת גם שאלה מקרית. זה לא שמישהו עשה מעשה רע. לו היו קובעים את שעת ההצבעה – – –

נסים דהן (ש"ס):

יש לי הצעה, ואני אתייעץ עליה בקול עם חברי חבר הכנסת יוסי כץ, שבמקום בהצבעה הראשונה רוב רגיל, בהצבעה השנייה רוב רגיל. לפחות לקצר את התהליך. הרי מה שקרה הוא, שעמד פה יושב-ראש הכנסת וכל הזמן צעק לחברי הכנסת לא ללכת, לא להתפזר, וזה היה קול קורא במדבר. זה מחזה יותר מרנין? אפילו חברי הכנסת לא טורחים להישאר עוד רבע שעה אחרי ההצבעה השנייה כדי לראות אם יש הרוב הדרוש. אני מציע לקבל את ההצעה האחרונה שלי, שמגשרת על שתי הגישות, אבל אני אתייעץ עם חברי.

יוסי כץ (העבודה):

– – – אני אדמין גם את חבר הכנסת וייס.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה. חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה. ברשותכם, הצעת חוק מבקר המדינה (תיקון – בחירת מועמד בודד), התשנ"ח-1998, של חברי הכנסת יוסי כץ ונסים דהן. מי בעד אישור והעברה לוועדת החוקה, חוק ומשפט?

יוסי כץ (העבודה):

לוועדה לביקורת המדינה.

היו"ר נ' מסאלחה:

לוועדה לביקורת המדינה, אני מתקן. נא להצביע.

הצבעה מס' 8

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 21

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – 2

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק מבקר המדינה (תיקון – בחירת מועמד בודד),

התשנ"ח-1998, לדיון מוקדם בוועדה לענייני ביקורת המדינה נתקבלה.

היו"ר נ' מסאלחה:

21 בעד, שניים נגד ואין נמנעים. הצעת החוק אושרה, והיא מועברת לוועדה לביקורת המדינה להכנתה לקריאה ראשונה.

הצעת חוק הירושה (תיקון – זכויות בן זוג במקרקעין שאינם דירת מגורים).

התשנ"ח-1997

(הצעת חבר הכנסת א' זנדברג)

היו"ר נ' מסאלחה:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לנושא הבא: הצעת חוק הירושה (תיקון – זכויות בן זוג במקרקעין שאינם דירת מגורים), התשנ"ח-1997, של חבר הכנסת אליעזר זנדברג – הצעה פ/1800. בבקשה, אדוני.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, הצעת החוק שאני מביא כאן היא תיקון לחוק הירושה, בעקבות הערה של בית-המשפט המחוזי בפסק-דין. ההצעה באה לתקן או להסדיר סיטואציה מאוד ספציפית: כאשר מוריש הניח אחים או צאצאיהם, או הורי הורים או צאצאיהם, אך לא ילדים או צאצאים או הורים, בן הזוג יורש את הדירה כולה.

יונה יהב (העבודה):

אני מצביע בעדך, לא משנה מה.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

אני מודה לחבר הכנסת יהב. עלתה השאלה, האם אותה דירה כוללת גם זכויות בנייה, שלעתיים קרובות שווין עשרות מונים מערך הדירה עצמה. אותה הערה של בית-המשפט המחוזי באותו דיון העמידה בפנינו את המציאות, שיוצרת עיוות מסוים, שאותה אני מבקש לתקן בהצעת החוק, לעניין הגדרת דירה והבהרת המצב שלפיו הדירה היא המקום שבו מתגוררים ולא זכויות המגורים הנלוות.

משרד המשפטים כתב מכתב בעניין ב-21 ביולי 1997, ואני רוצה לומר כאן שההערות של המשרד באותו מכתב מקובלות עלי. בהמשך הליכי החקיקה של החוק, אם וכאשר הוא יעבור בקריאה טרומית, אני אפעל על מנת לשנות את החוק ברוח ההערות האלה, שעוסקות, למשל, בשיבוצו של הסעיף בחוק הירושה ובשאלות נוספות.

אני קורא לחברי הכנסת לתמוך בהצעת החוק.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה. אין שר ששיב. חבר הכנסת שבח וייס רוצה להסיר, בבקשה.

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חבר הכנסת זנדברג, אני לא מכיר את פסק-הדין, ואולי זה טוב שבלי להכיר את פסק-הדין אני אומר את דעתי על הרעיון שלך. היו בארץ, ועדיין יש, הרבה מאוד נכסים קטנים שנבנו בשנות ה-50 בשטחים של מעברות בשולי המושבות, שכונות קטנות או נכסים במושבים שעוברים עכשיו תהליך של רה-פרצלציה חברתית, וכן הלאה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

למשל, בקריית-חיים.

שבח וייס (העבודה):

נכון, בקריית-יובל. זוג הורים שלא היה להם כסף לשפר את מראה הבית חסכו קצת, וקורה מה שקורה והם הופכים למורשיים שלא מרצונם. היורשים שלהם גם הם אנשים לא אמידים וכן הלאה, ויש להם זכות, או שהיא נולדת מחדש בגלל רה-תכנון או שהיתה קיימת, לבנות חדר על הגג. מפני איזה פסק-דין אני אמנע את זה מהם? אני מתנגד התנגדות נחרצת לתיקון הזה.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה. חברי הכנסת, אנו עוברים להצבעה על הצעת חוק הירושה (תיקון – זכויות בן זוג במקרקעין שאינם דירת מגורים), התשנ"ח-1997.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

אבל יש לנו תשובה.

היו"ר נ' מסאלחה:

בבקשה, שחבר הכנסת זנדברג יבקש. חבר הכנסת זנדברג רוצה להשיב.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, אולי לא הסברתי את עצמי ואולי הדברים לא הובנו, אבל זכויות הירושה, בן הזוג, נותרות בעינן במלואן.

היו"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת שבח וייס.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

אותו אדם יכול להמשיך ולהתגורר. אלא שכאן מדובר למעשה בחריג לשיטת המשפט, שקבעה את סדר חלוקת הירושה באין צוואה. בכלל, אנחנו לא עוסקים כאן בשום מקרה ונושא של צוואה. ברגע שיש צוואה זה לא חל. אבל ברגע שיש סדר מסוים – כאן נקבע חריג. החריג הזה יוצר לא פעם אחת ולא פעמיים עיוות, בניגוד לדרך הרגילה. אני חושב, שבעבר, בשנות ה-50, כאשר נחקק החוק, הרלוונטיות של הנושא היתה פחות משמעותית. לכן לא היו מודעים לעניין. מכאן גם אותה הלכה שנקבעה ואותה הערה של בית-המשפט המחוזי, שבעצם פנה אל המחוקק וקרא לשנות. אין כאן שום כוונה לנשל, להיפך. אין כאן שום כוונה לנשל או להוציא מהבית אדם שמתגורר כבן זוג.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אני רוצה להסביר משהו מבחינה משפטית.

היו"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת ריבלין, הרי אתה כל הזמן מדבר בלי רשות דיבור, אז יותר טוב שאתן לך, נכון? בבקשה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, תודה רבה. מציע שבח וייס הצעה שהיא ממין העניין ואני אסביר גם למה.

שבח וייס (העבודה):

חבר הכנסת זנדברג הוא מציע ההצעה ולא אני.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

ההתנגדות שלך לכאורה היא בהחלט לעניין, ועלולה להביא אנשים להצביע נגד. יש פעמים שיש נחלה, שעליה יש בית שהוא לא העיקר בנחלה. בחוק התכנון והבנייה ובפסקי-דין אחרים הקשורים בשטח של קרקע, אם הקרקע בנויה וצריך לשלם ארנונה או אם היא קרקע שצריך לשלם מס רכוש, נפסק על-ידי בתי-המשפט שאם הבית בנוי על פחות משליש המגרש המגרש ייחשב למגרש פנוי. בא בית-המשפט המחוזי בחיפה וביקש להסביר, שכאשר יש איזה דבר שבו נמצא אדם שהוא יורש על-פי הגדרה את הבית היחיד או את דירת היחיד של המוריש, כאשר הוא בן זוגו ואין יורשים מדרגה ראשונה, בית-המשפט אומר שאין בזה היגיון, כאשר הדירה היא אינצידנטלית למגרש ולא המגרש אינצידנטלי לדירה. בעניין זה יש לחבר הכנסת זנדברג הצעה ראויה, והיא בוודאי ראויה לדיון. אני מציע להעביר אותה לקריאה טרומית על מנת שנדון בכל אותן שאלות ואבחנות שדיברת עליהן, חבר הכנסת שבח וייס.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה לחבר הכנסת ראובן ריבלין.

אנו עוברים להצבעה על הצעת חוק הירושה תיקון – זכויות בן זוג במקרקעין שאינם דירת מגורים), התשנ"ח-1997.

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 15

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – 2

נמנעים – 1

ההצעה להעביר את הצעת חוק הירושה (תיקון – זכויות בן זוג במקרקעין שאינם דירת מגורים),
התשנ"ח-1997, לדיון מוקדם בוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

היו"ר נ' מסאלחה:

אני מבקש שתוסיפו את חבר הכנסת חיים דיין בעד.

הצעת חוק בתי-דין רבניים (קיום פסקי-דין של גירושין) (תיקון – מתן סמכות

הענשת אסיר לבית-דין רבני), התשנ"ח-1998

(הצעת חבר הכנסת א' לובוצקי)

היו"ר נ' מסאלחה:

חברי הכנסת, אנו עוברים לנושא הבא: הצעת חוק בתי-דין רבניים (קיום פסקי-דין של גירושין) (תיקון – מתן סמכות הענשת אסיר לבית-דין רבני), התשנ"ח-1998, של חבר הכנסת אלכס לובוצקי – הצעה פ/2408. בבקשה.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, הצעת החוק שאני מביא בפניכם היום נועדה לעשות שיפור קל נוסף בהמשך לתהליך חשוב מאוד שנעשה בכנסת הקודמת והעניק לבתי-הדין הרבניים מכשירים ואמצעים יותר יעילים כדי לכפות על סרבני גט להעניק גט לנשותיהם. אני חושב שזו הזדמנות לשבח את החוק שעבר כאן, בכנסת הזאת, בקדנציה הקודמת – חוק בתי-דין רבניים (קיום פסקי-דין של גירושין), התשנ"ה-1995.

באותו חוק נעשה חידוש מסוים שאני יודע שהיו לגביו הרבה היסוסים. בתי-הדין קיבלו סמכות להטיל סנקציות על סרבני גט שאינן בעצם ממין העניין. לדוגמה: סנקציה שהיתה מאוד יעילה, מניעת קבלת רשיון נהיגה או מניעת חידוש רשיון נהיגה. התברר שדווקא הסנקציה הזאת היתה יעילה יותר מכל סנקציה כספית או עונש אחר שהוטל. מניעת יציאה לחוץ-לארץ, מניעת פתיחת חשבונות בנק וכדומה,

הגבלות מסוימות שהטילו בעיקר על בעלים שסירבו להעניק גט לנשותיהם אף שביט-הדין פסק שחובה עליהם, דווקא הסנקציות האלה הועילו, והתברר שחלה בשנים האחרונות ממש מהפכה בנושא זה, שהורידה את מספר מסורבות הגט בדרך כלל מכמה אלפים לכמה מאות. זאת באמת הצלחה גדולה, ואני חושב שצריך לשבח את כל מי שעסק במלאכה הזאת.

מה שאני מביא כאן לפניכם היום זה בעצם תוספת ושיפור לפינה קטנה שעליה לא חשבו באותו זמן, ואין לי כמובן טענה, אבל נבעה מהניסיון המצטבר. זוהי פעולה כלפי אסירים בבית-סוהר שהם סרבני גט. מתברר שיש כמה עשרות אסירים שמסרבים להעניק גט לנשותיהם. מבחינתם, אלה אנשים שאין להם מה להפסיד. מה זאת אומרת לשלול את רשיון הנהיגה? אולי הוא יכול לנסוע על אופניים...

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

יש פה אבסורד מסוים. בית-הדין כולא אותו.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אגב, האפשרות הזאת היתה קיימת בחוק תמיד, ומסתבר שהיא לא יעילה. מדוע? בדרך כלל גם בית-הדין נמנע מלהטיל סנקציה כל כך חריפה על בעל שהוא סרבן גט. אבל אני מדבר על אנשים שנכלאו, ולפעמים אנשים נכלאו על פשע אחר להרבה מאוד שנים ולא אכפת להם לאמלל את נשותיהם ולהשאיר אותן כעגונות חיות מחוץ לבית-הסוהר. וכלפיהם כל הסנקציות שהזכרתי קודם אינן תקפות.

הצעת החוק הזו מציעה לאפשר לבית-הדין להורות למנהלי הכלא להטיל על האסיר סנקציות משמעתיות שמטילים על אסירים שאינם מתנהגים כראוי בבית-הסוהר. זאת אומרת, ייתכן שאותו אדם בבית-הסוהר מתנהג למופת, אבל אם הוא השאיר את אשתו אומללה בבית, החברה אינה יכולה להסתכל על זה כהתנהגות למופת. הכוונה היא להכניס את זה לאותו מסלול.

אני חושב שלהצעה הזאת יש תמיכה רבה. אני חושב שיש לה הסכמה רחבה. אני רוצה להודיע בשם שר המשפטים, שהצעה ברוח זאת כבר מצויה בתהליכי גיבוש במשרד המשפטים, ובתיאום אתו הסכמתי שאנחנו נקדם את ההצעה הזאת בהסכמה ובתיאום עם משרד המשפטים. אני מקווה שעצם העברת ההצעה הזאת גם תזרז את הפעילות במשרד המשפטים.

אני רוצה לנצל את ההזדמנות שאני מדבר בפניכם ולהודות מעל במה זאת לטוענת הרבנית רחל לב-מור, שביוזמתה ובהמרצתה אני מביא את הצעת החוק הזאת. יש כאן עניין ציבורי לומר, מעבר לתודה האישית לגברת רחל לב-מור. כל הנושא הזה של טוענות רבניות עלה לפני שנים מספר. בשנים הראשונות היתה התנגדות מסוימת, במיוחד נקרא לזה מחוגי הממסד האורתודוקסי, אף שזה מפעל שהוקם על-ידי הרב שלמה ריסקין, רב אורתודוקסי, אבל לפעמים השמרנות קצת מפריעה, ועד שהיתה התערבות של בג"ץ שחייבה את הממסד לאפשר להן להופיע בבית-הדין, לא נתנו להן להופיע. מאז התברר שזאת היתה טעות שהיום כולם מודים בה. תרומתן גדולה מאוד בנושא הזה. פעולתן בשיתוף פעולה עם בתי-הדין הרבניים היא מוצלחת ביותר, זוכה להרבה מאוד שבחים מכל עבר, והצעת החוק הזאת היא עוד תרומה שמגיעה מאותה קבוצה.

אותן נשים ודומותיהן, בעזרתי, הקמנו כאן בכנסת לפני חודשים מספר שדולת נשים דתיות בשם "קולך", בראשותה של הגברת חנה קהת. השדולה הזאת כבר פועלת בכמה מישורים, כגון המישור הזה, ומנסה גם לטפח את המדרשות ללימוד תורה לנשים, גם את היחסים ואת האפשרויות לפעולה מול בתי-הדין הרבניים, לעזור לנשים עגונות ולמסורבות גט. אני רוצה באמת להודות לאותן נשות חיל על פעולתן, ואני חושב שזאת יכולה להיות דוגמה ומופת.

ואין לי אלא לסיים בדבריו של המהרש"א שאומר במסכת יבמות: הקדוש-ברוך-הוא נתן כוח ועוז לתלמידי חכמים להיות מקילין בדבר התרת עגונות; וכל נתיבותיה של התורה שלום, ואין כאן שלום אם תתעגן האשה. כשיש אשה עגונה בעולם, אין שלום בעולם.

נסים דהן (ש"ס):

זה נאמר גם על מי שאבד במים בים שאין לו סוף.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

נכון. אם נאפשר התרת נשים, נביא הרבה שלום לעולם.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה רבה. היות שאין שר ששישב, חבר הכנסת עבד-אלמאלכ דהאמשה רוצה להסיר. בבקשה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, לגופו של עניין, אין לי שום בעיה עם זה שהאנשים שבית-הדין מחייב אותם לתת גט אכן ייתנו אותו, ושאכן תימצאנה הדרכים הנכונות והטובות כדי לאכוף פסק-דין כזה.

אבל אני רוצה להביט על העניין הממלכתי. אנחנו מחוקקים, ואני יודע שבבתי-הסוהר, כאשר יש עונש משמעותי, יש הגדרה מדויקת על מה מענישים ומה הן העבירות. מה עניין הדיון המשמעותי והעונש המשמעותי לעניין נתינת גט? הרי לבתי-הדין שמחייבים לתת גט יש גם סמכויות, והם יכולים בסמוך לאותו חיוב ויחד אותו גם כן לצוות על סנקציות וכל מיני צעדים, שצריכים באמת לעזור. לכן, אם יש מקום לתקן את החוק ולהוסיף סנקציות, המקום הוא הדין המהותי, ולא בעונש משמעותי של בתי-הסוהר. זה פשוט ערבוב מין בשאינו מינו.

נסים דהו (ש"ס):

בתי-הדין הרבניים יגזרו את העונש, ולא בתי-הסוהר.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

אדוני, אני שמעתי את המציע. הרי מדובר פה באסירים שלא נותנים גט.

נסים דהו (ש"ס):

בתי-הדין הרבניים יגזרו את העונש, ולא בתי-הסוהר.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

המציע מציע שאסירים שלא נותנים גט ייענשו עונש משמעותי בגלל הסיורב הזה. כל עוד זה בדין המהותי של בתי-הדין בעלי הסמכות, אין שום בעיה. אבל אם הכוונה היא להעביר את זה לדין משמעותי וסנקציות משמעותיות של בתי-הסוהר, זה פשוט ערבוּב מין בשאינו מינו ויש פה בעיה חוקית קשה מאוד. תודה.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה רבה. חבר הכנסת לובוצקי, בבקשה.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אדוני היושב-ראש, אסתפק בדברי, רק אומר מהמקום שיש אי-הבנה. אמרתי בצורה מפורשת, שעל העונש, אם צריך, יחליט בית-הדין שמחליט בסוגיה, ולא מפקד הכלא. בית-הדין יורה למפקד הכלא – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

לפי איזה חוק? הוא צודק, הוא אומר: תתקן את החוק המהותי – –

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אני אסביר. בתי-הדין הרבניים יוכלו להעניש באותם עונשים שיכול להעניש מפקד הכלא. בהצעת משרד המשפטים נקבע קצת אחרת. משרד המשפטים מציע סדרה של עונשים ספציפיים. אנחנו נוכל להגיע להסכמה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אז מה, תכניס אותו לצינוק?

נסים דהן (ש"ס):

מה יש, למה לשלול רשיון נהיגה? זה בסדר?

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אני מקבל את העניין הזה, ולכן בהבנה עם משרד המשפטים נגבש פירוט אילו עונשים רשאי בית-הדין להטיל.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה.

יעל דיין (העבודה):

בגלל הבעיה הזאת צריך להעביר את הצעת החוק לוועדת החוקה.

היו"ר נ' מסאלחה:

ועדת החוקה.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה על הצעת חוק בתי-דין רבניים (קיום פסקי-דין של גירושין) (תיקון – מתן סמכות הענשת אסיר לבית-דין רבני), התשנ"ח–1998, של חבר הכנסת לובוצקי. מי בעד העברת הצעת החוק לוועדת החוקה, חוק ומשפט להכנה לקריאה ראשונה?

הצבעה מס' 10

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 13

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – 2

נמנעים – 3

ההצעה להעביר את הצעת חוק בתי-דין רבניים (קיום פסקי-דין של גירושין) (תיקון – מתן סמכות הענשת אסיר לבית-דין רבני), התשנ"ח-1998, לדיון מוקדם בוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

היו"ר נ' מסאלחה:

13 בעד, שניים נגד, שלושה נמנעים.

רפאל אלול (העבודה):

אדוני היושב-ראש, תוסיף בבקשה את קולי.

היו"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת רפי אלול, אני אוהב אותך. לא ישבת במקומך, ולכן אני לא מוסיף אותך. אל תכעס. אם היית בא מבחוץ הייתי מוסיף אותך.

ההצעה עוברת לוועדת החוקה, חוק ומשפט להכנה לקריאה ראשונה. חבר הכנסת ידידי רובי ריבלין, לא, זה יותר מדי, ואני מבקש ממך לשמור על הכבוד שלי ושל הכנסת.

הצעות לסדר-היום

שתים-עשרה שנה לנפילתו של רון ארד בשבי

היו"ר נ' מסאלחה:

אנחנו עוברים לנושא הבא: 12 שנה לנפילתו של רון ארד בשבי – הצעות לסדר-היום מס' 5225, 5248, 5249, 5250, 5251, 5252, 5253 ו-5254, במסגרת שלוש דקות. ראשון הדוברים – חבר הכנסת אלכס לובוצקי, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת רחבעם זאבי.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אדוני היושב-ראש, במידה מסוימת זה כמעט מעניין לעניין באותו עניין. גם כאן אנחנו מדברים על עגינות, על עגינות של משפחת ארד, ועגינות של כל בית ישראל שכבר 12 שנה מחכים לחזרתו של רון ארד הביתה.

עבורנו, צריך להודות, חלפו השנים, איש איש בעיסוקו, אבל עבור משפחת ארד 12 השנים הללו לא היו אלא גל אחד ארוך. הזמן היווה אוסף חלקים אין-סופי של רגעי ייסורים. עוד השכמה אל בוקר ללא אור, עוד יום קשה, לילות שחורים של ייאוש שמעיב על כמה הבזקים של תקווה פה ושם.

עומדים לפני דבריו של יעקב אבינו שאומר על יוסף: "ארד אל בני אבל שאלה". כך גם מרגישה משפחת ארד שהצטרפה אל משפחות באומל, כץ ופלדמן, משפחות הנעדרים מקרב סולטן-יעקוב בלבנון, שסובלות כבר 16 שנה.

כל מדינה דואגת לאזרחיה, קל וחומר לחיילים שנשלחו למערכה ולא שבו. קל וחומר בן בנו של קל וחומר חייבים אנו במדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית חוב מוסרי עמוק לחיילים שהלכו בשמנו, כמדינה דמוקרטית שדואגת לאזרחיה ולכל פרט שבה וכמדינה יהודית שפדיון שבויים הוא אחת המצוות היהודיות החשובות ביותר שלה. חז"ל לימדו אותנו עד כמה חייבים אנחנו לדאוג לפדיון שבויים, ופדיון שבויים שלנו בזמן הזה הוא אותם חיילים נעדרים ממלחמת לבנון ורון ארד.

אני רוצה לפנות מעל במה זאת דווקא למנהיגי אירן כאדם דתי אל אנשים דתיים. גם אתם מאמינים בכך – "ויעש אלהים את האדם בצלמו, בצלם אלהים ברא אותו". כולנו נבראנו בצלם אנוש, גם אנחנו, גם אתם וגם אותם שבויים. אם מצויים בידיכם השבויים, או אם מצוי בידיכם מידע כלשהו עליהם, עליכם להעביר אותו אל בני משפחותיהם. אנחנו לא מחפשים נקמה במי שידע או מי שעשה ולא מסר עד היום; כל פיסה של מידע תהיה כמים חיים למשפחות ולכלל בית ישראל.

אני רוצה לסיים כאן בתפילה שנאמרת בחלק מבתי-הכנסת בישראל מדי שבת בשבתו, וראוי שתיאמר בכל בתי-הכנסת. תפילה לשלומם של נעדרי צה"ל: "מי שבירך אבותינו, אברהם יצחק ויעקב יוסף משה ואהרן דוד ושלמה, הוא יברך וישמור וינצור את נעדרי צבא-הגנה לישראל ושבוייו, ובתוכם יקותיאל יהודה נחמן בן שרה (כץ), זכריה שלמה בן מרים (באומל), צבי בן פנינה (פלדמן) ורון בן בתיה (ארד). יפדם השם משביים ויחזירם לשלום בקרוב בעבור שכל הקהל מתפלל בעבורם. בשכר זה הקדוש-ברוך-הוא ימלא עליהם רחמים, ירבה כוחם ויבטל צערם וישלח להם רפואת הנפש ורפואת הגוף ויחזירם לחיק משפחותיהם. השתא בעגלא ובזמן קריב ונאמר אמן".

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה. רשות הדיבור לחבר הכנסת רחבעם זאבי. אחריו – חבר הכנסת שלמה בן-עמי.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב בראש, חברי הכנסת הנוכחים, חלפו 12 שנים מאז צנח ממטוס ה"פנטום" שלו הנווט רון ארד, נלקח בשבי ועקבותיו נעלמו, והוא חסר למשפחתו – לרעייתו, לבתו, לאמו ולשאר בני המשפחה כמו גם לכל עם ישראל.

אומנם בשנים הראשונות להיעדרותו היו לנו סימני חיים ממנו, אבל הם חדלו מכבר, לפני שבע שנים, ואנחנו תוהים וחיים בחרדה ובסימן שאלה לגבי גורלו.

במשך 12 השנים הללו שבהן נעדר רון ארד היו הזדמנויות אחדות שבהן יכולות היו ממשלות ישראל לנסות לקבל את השבויים ואת רון ארד. אני אומר השבויים הנעדרים, ואני מתכוון לזכריה באומל, ליהודה כץ, לצבי פלדמן וכמובן לרון ארד. ההזדמנויות האלה היו הסכמי אוסלו, הסכמי חברון, שחרור מסיבי של אסירים ועצירים גם לפי בקשה אמריקנית בעסקה להחזרת חטופים שלהם בלבנון. בכל אלה יכלו ממשלות ישראל לשלב את תביעתנו להחזרת השבויים והנעדרים שלנו ובראשם רון ארד, ואפילו לתבוע את שחרורו מהכלא האמריקני את אסיר ציון יונתן פולארד. אבל משום-מה, ממשלות ישראל השונות לא נתנו לזה קדימה בהתייחסות, והנושא נשכח. רק האמהות, האבות והרעיות נשאו את כאבם.

מאז ומעולם היה אחד מסודות כוחנו הערביות והאחריות ההדדית. כאשר רדפו יהודים בארץ ערבית, יצאו לעזרתם קהילות אשכנז; כאשר באה השואה הנוראה בעיקר על יהדות מזרח-אירופה, דאבה וביכתה אותם גם יהדות המזרח.

גם בצה"ל ידענו מאז ומתמיד שייעשה הכול כדי לחלץ פצוע משדה הקרב, כדי לפדות שבוי, כדי להחזיר כל חייל ליחידתו ולמשפחתו. הידיעה שכך ננהג הוסיפה לצה"ל וללוחמיו הרבה כוח, ובידיעה כזאת הלכו בנינו לשדות הקרב והשליכו נפשם מנגד. אם ידעו חיילי צה"ל שאנחנו עלולים, חס וחלילה וחס, לשכוח אותם בעת צרה, תרד המוטיבציה של הלוחמים.

מצוות פדיון שבויים ביהדות, כפי שאמר קודמי, היא בעלת ערך עליון וקודמת כמעט לכל המצוות. אנחנו מצפים שממשלת ישראל תשנה ממנהגה וממנהג הממשלות שקדמו לה ותעלה נושא זה לראש סדר-היום הלאומי. תודה, אדוני.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה רבה. הצעה לסדר-היום באותו נושא לחבר הכנסת שלמה בן-עמי. אחריו – חבר הכנסת נסים דהן.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

סליחה, אדוני היושב-ראש, למה חבר הכנסת דהן?

היו"ר נ' מסאלחה:

אתה יודע שאלה לא הצעות רגילות ולא דחופות וחבר הכנסת דרעי איננו. עניתי לך.

שלמה בן-עמי (העבודה):

אדוני היושב-ראש, לפני 12 שנים, ב-16 באוקטובר 1986, הופל בשמי לבנון מטוסו של הנווט סגן-אלוף רון ארד. ארגון "אמל" שבה אותו, ומאז הוא עבר מיד ליד בתוך משפחת הטרור השיעית בלבנון. הקבוצות התחלפו, אבל הפטרון היה ונשאר אחד: אירן. ממנה כמדינה המבקשת היום להתפקד במשפחת העמים ולחזור ליחסים בין-לאומיים תקינים אנחנו תובעים את חירותו.

זמן רב מדי נמשך המקרה הקשה והנדיר הזה בתולדות מלחמותינו. ה"וייטקונג" בווייטנאם ואפילו ה"חמר-רוז" בקמבודיה היו רחוקים מלקבל על עצמם את עקרונות המלחמה והאמנות הקשורות בה, אבל אפילו הם ידעו את המושג שבוי מלחמה ואפילו הם החזירו שבויים.

בשעה שארצות-הברית ואירופה שבות לדיאלוג עם אירן ושבות לעשות אתה עסקים מדיניים וכלכליים, הפנייה היא גם אליהן: הפכו את שחרורו של רון ארד למבחן לנכונותה של אירן להשתלב מחדש בדפוס החיים של הקהילה הבין-לאומית.

פרשת רון ארד היא סיפור תמוה גם מן הזווית הישראלית. אינני חושד בראשי ממשלה בעבר או בהווה שלא עשו די. חטיפתו של דיראני על-ידי ממשלת רבין היתה מעשה נועז שהיה מחיר בצדו, והוא שיקף את המחויבות להגיע לפשר האמת באשר לגורלו של הנווט. עדיין תמוה כיצד בתוך התשבץ של ארגונים שיעיים על עריקיהם וקבוצות-הבת שלהם לא הצליח המודיעין הישראלי להתחקות אחר עקבותיו של הנווט. אינני בטוח – אם כי אני מבין – שצודק אחיו של רון ארד כי מחדל המודיעין בפרשת רון ארד גדול כגודל מחדל מלחמת יום הכיפורים. בכל זאת התמיהה נותרה בעינה.

תשובה ברורה באשר לגורלו של רון ארד צריכה להיות היום גם מבחנה של ישראל. יותר מדי דיסאינפורמציה ומפח נפש היו מנת חלקנו, בעיקר מנת חלקה של המשפחה. לנוכח סבלם של יקיריו – אשתו, אמו, בתו בת-המצווה ששנות חייה כשנות שביו של אביה, ואחיו, לנוכח אובדן העצות הכללי בפרשה הזאת, שהיא אחת התזכורות היותר-קשות לבוץ הלבנוני ולמלחמה חסרת הפשר עם המוזאיקה הזאת של ארגוני טרור בלבנון, הופך שחרורו של רון ארד כמעט למלה נרדפת לשחרורנו מלבנון. רק במלחמה עם אויבים כאלה, כשברקע האח הגדול, אירן, יכולה היתה להתפתח פרשת שביו של חייל למסתורין המקומם שאליו התגלגלה פרשת רון ארד. רון ארד הוא קורבן של המחסום הערכי, של חומת הניכור התרבותי הקשה בין העולמות, המאפיין את הסכסוך שלנו עם השיעים בלבנון ובאירן. בזו אחר זו הולכות ומתפצחות תעלומות שביים של רבים. גם לבנון החטאה מתפרקת

מתעלומות קשות הקשורות בחיילים שנעלמו בשעת פעולה, ורק פרשת רון ארד נשארה תעלומה בלתי פתורה.

היום, במלאת 12 שנים לסיוט הלילה הארוך שאליו נידונה משפחת ארד, אנחנו צריכים לא רק להרים קול של הזדהות עם המשפחה, אלא גם קול של זעקה מקצה הארץ ועד קציה, אל האירופים, אל האמריקנים ואל כל הסוחרים בנפט ובמזון עם משטרו של חמנאי: התנו את הקשרים עם אירן בתשובות ברורות על גורלו של הנווט. אל תניחו לאירן להחליק כך, לגלוש בטבעיות בחזרה אל חיק משפחת העמים. שביו המתמשך של ארד הוא סטירת לחי גם לעולם הערכים שאתם במערב טוענים כי אתם מחויבים לו. אפילו סלמאן רושדי, משמיצו הגדול של האסלאם, זכה לחנינה מידי משטר הטוען כי הוא התמתן. ישמיע נא הנשיא חאתמי, הפנים המחייכות של המשטר החדש בטהרן, את דבריו בעניין הזה. לא רק סלמאן רושדי, גם רון ארד, ויש כמובן הבדל באשר לנסיבות של השניים, הוא מבחנה של המתיימרת להיות אירן החדשה.

ולמשלתנו כאן: דברו ברון ארד יומם ולילה, אל תניחו לזמן להשכיח את גורלו של האיש האמיץ הזה, הפכו את חזרתו למשפחתו למשימת קודש עליונה. תרדו לפשר האמת באופן הבדוק ביותר. מה שלא תהיינה השמועות על פרשת רון ארד, ישראל אינה יכולה לא להוסיף ולהתייחס אליו כאל שבוי מלחמה המצוי בחיים ונמק בכלא כלשהו בלבנון, בסוריה או באירן – עד שיוכח אחרת.

המערכות הישראליות כולן חייבות למצות את יכולתן כולה כדי להכריע בשאלה האם רון ארד הוא עדיין שבוי מלחמה, ואם כן – להשיבו הביתה. הפצע העמוק הזה בתודעה חייב למצוא את פתרונו. פיצוח התעלומה הוא מבחן הומניטרי חשוב, אבל גם המבחן האולטימטיבי של המוסר הישראלי של אי-הותרת פצוע בשדה הקרב, המוסר היהודי של פדיון השבויים ושל "ושבו בנים לגבולם". תודה רבה.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה. הצעה לסדר-היום באותו נושא של חבר הכנסת נסים דהן, בבקשה.

נסים דהן (ש"ס):

אדוני היושב בראש, חברי חברי הכנסת, אני עומד כאן בשם יושב-ראש התנועה, שהיה צריך לדבר במקומי, חבר הכנסת הרב אריה דרעי, שרק אונס מנע ממנו לעמוד כאן ולומר את דבריו לאחר 12 שנים שרון ארד איננו אתנו.

חלפו עברו, כך נראה, 12 שנים. לנו, לחברי הכנסת, לציבור, לכל העולם. רק למשפחה אחת השעון עמד מלכת, לא עבר אפילו יום אחד והשמש טרם זרחה מאותו לילה נורא שבו הגיעה הידיעה, באמצע הלילה, שמטוסו הופל. אומנם הוא חי, הרי את הטייס הצילו, רק את הנווט לא הצליחו להציל, בינתיים. יש תקוות שיצליחו להציל אותו בעתיד, והתקוות האלה, עד היום, מקננות בלב המשפחה היקרה. לצערנו הרב, הן עוד לא התממשו.

אני לא יודע, רון, אם אתה שומע אותי, אני לא יודע אם נתנו לך את האפשרות להסתכל. אולי בעתיד תהיה לך אפשרות לראות את הדיון הזה מוקלט בווידיאו. רון, אני רוצה לומר לך: אני, כחבר כנסת, לא בטוח שעשינו הכול כדי להחזיר אותך בזמן הביתה. הייתי רוצה לבקש ממך סליחה בשם הממשלה, בשם חברי הכנסת ידידי, בשם כל עם ישראל. אולי לא עשינו. השתדלנו, הממשלות כולן השתדלו, עשו כמיטב יכולתן, אבל תבין, היינו עסוקים בפיצוצים, בפיגועים, במלחמות קיום על חיי האומה במדינת ישראל, על חיי העם כולו בארץ-ישראל. לא נתנו לנו את הזמן המתאים, את הזמן הדרוש להתעסק רק בכך, וזה חבל. היינו רוצים לראות אותך אתנו. היינו רוצים שתשתתף בשמחת הבת-מצווה של בתך, שאפילו לא הכרת.

ידידי היקרים, חברי הכנסת, אני לא יודע מה עוד אפשר לעשות. אפשר להעלות את זיכרוננו, אני מקווה מאוד שהוא חי. אפשר לעלות ולתבוע ולזעוק ולצעוק. נאמרו כאן כמה דוגמאות, כמה עצות. אולי יש עוד עצות לאלה שעוסקים במלאכה ולא להשלים עוסקים במלאכה. לפעמים אדם מבחוץ יכול לראות טוב יותר ממי שנמצא באמצע העבודה ובטוח שהוא עושה הכול. אולי למישהו מבחוץ יש עצה יותר טובה איך לפעול להשבתו של אחינו, בננו, בן האומה היקרה, רון, שבשליחותנו הוא הלך, בשליחותנו הוא פעל ולמען הגנתנו הוא נפל, מטוסו הופל.

חברי חברי הכנסת, זה לא עניין של פוליטיקה. זה בכלל לא עניין פוליטי. זה כבר עניין של רגישות חברתית. להיות בכלל אדם. לאחר 12 שנה, אנשים אולי מחזיקים בו, אולי באיזה מידע, ואפילו לא משתדלים למסור אותו לנוגעים בדבר. לאנשים כאלה לא יאה התואר בני-אדם. חיות טרף טובות מהם.

ידידי חברי הכנסת, אני אומר במפורש: אני לא יודע מה עוד אנחנו יכולים לעשות, אבל אני פונה לאלה שעוסקים במלאכה, בממשלה, בזרועות הביטחון על מרכיביהן. נכון שאתם עסוקים גם בדברים אחרים, אבל הנושא הזה, של השבת בן למשפחתו, לאשתו ולבתו, לאחיו ולאחיותיו, הוא חשוב. הוזכר פה עניין פדיון השבויים, הוזכר כמה זה חשוב גם במסורת היהודית, אבל אני לא רוצה להתייחס רק למסורת היהודית, זה נדוש מדי.

היו"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת דהן, אתה מדבר חמש-שש דקות; בגלל רגישות הנושא אני נותן לכם לגלוש.

נסים דהן (ש"ס):

אני מודה לך, אדוני היושב-ראש, אני מסיים.

מורנו ורבנו מרן הרב עובדיה יוסף, רון, כתב מכתב אישי לכל מנהיגי ערב. הייתי באחת הפגישות כאשר מסרנו מכתב אישי נוגע ללב למלך חוסיין, לנסיך חסן, אפילו לאסד ולמנהיגים אחרים. גם נכתבו מכתבים אישיים בשם מרן ורבן גדולי התורה המנהיגים את דרכנו: מרן הרב עובדיה יוסף והרב כדורי שליט"א. לצערנו הרב, טרם קיבלנו מענה. אם מישהו שומע אותנו – אנחנו ממשיכים לחכות.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה. רשות הדיבור לחבר הכנסת חיים דיין. אחריו – חבר הכנסת אברהם פורז.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, כל פעם שהנושא של רון ארד עולה במליאה אנחנו משתדלים לא רק לזכור אלא להעביר מסר לכל העולם, שיש לנו בנים שאותם קשה לנו לשכוח. האם מדינת ישראל באמת לא יודעת היכן הוא?

האם כל העדויות שהגיעו מאסירים או מאנשים שפגשו בו מהימנות? ביולי 1994 אמר הלמוט שימקוס, גרמני ששוחרר מכלא איבין בטהרן, שיש טייס באגף השמור. בפברואר 1995 אמר מונשר מהטמאר, עריק אירני שגלה לארצות-הברית, שראה את רון ארד בשנת 1994 בבית-הכלא בעיר אספהאן. בפברואר 1995 שוחח קובילאי ממולי, אזרח גרמני ממוצא טורקי, עם רון ארד במעצר.

12 שנה יושבת אשה עגונה, וילדה שרואה את אביה רק בתמונות, ואמא שזועקת לראות את בנה ומבקשת להעביר מסר לאירן על שחרור בנה.

בקשת האישור של המטוס האירני מראש הממשלה יצחק רבין, זיכרוננו לברכה, לנחות באחד מבסיסי צה"ל היתה הזדמנות בלתי חוזרת לעשיית עסקה. קיבלו את הנוסעים בסבר פנים יפות, לילדים נתנו צעצועים. היו שם ארבעה אנשי ציבור. חשבתי שזו ההזדמנות האחרונה שאנחנו נצטרך לפנות לאירן. ישראל בעצם העבירה מחווה ומסר שאנחנו לא פוגעים באזרחים ובידה יש גם קלף מיקוח והיא איננה מנצלת את ההזדמנות.

ממשלות ישראל עשו שלום עם מדינות אויב. ארגון ה"פתח", באמצעות יאסר ערפאת, שהיה בלבנון עם אנשיו, אספו את הנווט והעבירו אותו לסוריה ומסוריה לאירן.

שבויי מערכות ישראל לא ירדו מסדר-היום הציבורי. זהו צו השעה לכל משא-ומתן.

שחרור אסירים ביטחוניים היה הזדמנות נוספת לבוא ולדרוש פרטים על אודותיו ולנסות להפעיל לחץ ציבורי דרך מנהיגי העולם לשחרר את רון ארד.

העמותה לשחרור רון ארד יצאה השבוע בהחתמת עצומה דרך האינטרנט לנשיא חאתמי. בין האלפים שחתמו על העצומה היו גם כמה עשרות אזרחים מאירן, שהצטרפו בחתימתם דרך האינטרנט לקרוא לנשיא חאתמי לשחרר את רון ארד. זו הזדמנות בלתי חוזרת, שבה אירן מבקשת להשתלב מחדש בקהילה העולמית. נאומי של חאתמי במועצת הביטחון הוא פתח המבחן לדרישה עולמית להחזיר את רון ארד הביתה.

רון ארד, ותיק שבויי המלחמה – ספר השיאים של גינס כבר מלא דמעות. אנחנו רוצים לעצור אותו תאריכון. שירו של בועז שרעבי ממשיך למנות את הימים ואת התאריכון בכאב.

אני שולח בשם נציגי הציבור בישראל ובעולם, מי שמזדהה אתנו, בקשה ומסר לנשיא חאתמי: שחרר את רון ארד. לו רק הייתי יכול לקבל אשרת כניסה לאירן, בלי פחד, הייתי מגיע באופן אישי לנשיא חאתמי ומבקש לשחרר את רון ארד הביתה למען אותה ילדה, למען אותה אמא, למען אשתו. תודה.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה רבה. הצעה לסדר-היום באותו נושא לחבר הכנסת אברהם פורז. אחריו – חבר הכנסת חנן פורת. אם הוא לא יהיה באולם – חבר הכנסת רומן ברונפמן.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, בנושא רון ארד נשמעים שוב ושוב דברים. אחד הדברים שאני חושב שאינם נכונים הוא הניסיון לתלות את הקולר בעצמנו, לומר: אנחנו אשמים, אנחנו הזנחנו, אנחנו לא עשינו – בעצם האיש הופקר. הדברים האלה חוזרים מדי פעם, ואני חושב שלנו כחברה, לצה"ל כצבא, לממשלה ולכל ממשלות ישראל הם גורמים עוול גדול. אני לא מאמין שממשלות ישראל והגורמים האחרים הזניחו את העניין ולו לרגע; שיש איזו פעולה שאפשר היה לעשות ולא עשו. אני חושב שלהאשים את עצמנו זה דבר מיותר.

אני רוצה לומר פה משהו לא פשוט. יש לנו עסק עם סוג של אויב שכנראה אין כמותו בתולדות המין האנושי. קראתי לפני זמן לא רב את ספרו של יוסף אלמוגי, שהיה שר בממשלות ישראל, ראש עיריית חיפה, שנפל בשבי הגרמני במלחמת העולם השנייה ביוון. היו כמה אלפי שבויים ארץ-ישראלים יהודים שנפלו בשבי הגרמני והיו במחנות שבויים גרמניים והיה להם חשש – – –

אלי גולדשמידט (העבודה):

גם יצחק בן-אהרון.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

אמרתי, היו למעלה מ-1,000. אלמוגי כותב בספר, שהיה לו חשש שמא הגרמנים יתייחסו אליהם בהיותם יהודים כפי שהתייחסו במקרים אחרים ליהודים במקומות אחרים. ובכל זאת הגרמנים התייחסו לשבויי המלחמה הארץ-ישראלים היהודים פחות-או-יותר כפי שמתייחסים לשבויי מלחמה, ובתקופת המלחמה, אף שהם היו במחנות שבויים, היה להם קשר באמצעות הצלב-האדום עם המשפחות, יכולים היו לקבל חבילות, עד שנגמרה המלחמה והם שוחררו.

מִיֵּן אוֹיֵב כִּזֶּה שֶׁאֶפִּילוֹ אֵינְנוּ מוֹכֵן לֹמֵר: הוּא בִּידֵינוּ וְאֵנְחָנוּ מִחֲזִיקִים בּוֹ לְמִטְרוֹת מִיָּקוּחַ בְּבוֹא הָעֵת, כְּשִׁישׁוּחֲרָרוֹ אֲנָשִׁים, נִיחַ, שֶׁבִּיצְעוּ פִּיגוּעִים פֶּה בָּאֶרֶץ אוֹ מִשְׁהוּ אֲחֵר. אֲבָל אֶפִּילוֹ זֶה אֵין. אֶפִּילוֹ אֲנָשִׁים שִׁיאֲמָרוּ: קָרָה לוֹ מִשְׁהוּ לֹא טוֹב וְזֶה נַעֲשֶׂה. מִצְטַעְרִים, אוֹ לֹא מִצְטַעְרִים. אֲנִי חוֹשֵׁב שֶׁאֵין כִּמְעַט דּוֹגְמָה בִּהִיסְטוֹרִיָּה הָאֲנוּשִׁית לְמִין בְּרִבְרִיזִם כִּזֶּה, לְמִין אֲכִזְרִיּוֹת כִּזֹּאת, שֶׁאֶפִּילוֹ טִיפֹת אֵינְפּוֹרְמַצִּיָּה לֹא מוֹסְרִים.

אֲנִי מִנִּיחַ, שֶׁאִילוֹ הִיְתָה לְגוֹרְמֵי הַבִּיטְחוֹן בָּאֶרֶץ אֵינְפּוֹרְמַצִּיָּה יוֹתֵר מְדוּיָקֶת, הֵם יִכּוּלִים הֵיוּ לְמַסּוֹר אוֹתָהּ. אֲנַחְנוּ אוֹמְרִים: חֲאֲתָמִי, חֲאֲתָמִי, אֲבָל אֲנִי חוֹשֵׁב שֶׁאֲנַחְנוּ לֹא יוֹדְעִים אִם הוּא בֹאמֶת חִי בִּאֵירָן אוֹ שֶׁהָאִירָנִים יוֹדְעִים עַל גּוֹרְלוֹ. אֲנַחְנוּ יוֹדְעִים מִה שֶׁקָּרָה, שֶׁהוּא הִיָּה בִּידֵי "אֲמֵל" וְהוּא הוֹעֵבֵר הַלֵּאָה, וּבִשְׁלֵב כִּלְשָׁהוּ הַחוּט נִיתֵק.

אֲנִי סָבוֹר שֶׁאֲנַחְנוּ בִּהְחֻלֵּט צְרִיכִים לְעוֹרֵר אֶת הָעֵנִיִּין בְּכָל פּוֹרוֹם בֵּין-לְאוֹמֵי וּלְלַחוּץ כָּל הַזְּמַן, וְאֲנִי מִנִּיחַ שֶׁעוֹשִׂים אֶת זֶה. אֲבָל יֵשׁ לָנוּ פֶּה עֹסֵק עִם קְבוצָּה שֶׁל אוֹיְבִים מִהֶסוֹג שֶׁכִּנְרָאָה לֹא בְּרָא הַשֵּׁטֶן. תּוֹדָה.

הַיּוֹ"ר נ' מִסַּלְחָה:

תּוֹדָה לָךְ. חֶבֶר הַכִּנְסַת חֲנַן פּוֹרֵת, וְאַחֲרָיו – חֶבֶר הַכִּנְסַת רוֹמָן בְּרוֹנְפֶּמָן.

חֲנַן פּוֹרֵת (מִפֶּד"ל):

אֲדוּנִי הַיּוֹשֵׁב-רֹאשׁ, רַבּוֹתֵי חֶבְרֵי הַכִּנְסַת, 12 שָׁנָה לְהִיעָלְמוֹתוֹ שֶׁל רוֹן אֶרֶד, 12 שָׁנָה שֶׁבָּהֵן יוֹם יוֹם, שְׁעָה שְׁעָה, לֵבָן שֶׁל הַמִּשְׁפָּחוֹת מִפְּרָפֵר, שֶׁל קְרֹבִים וְשֶׁל יְדִידִים, וְהַתְּעוּמָה קֶשֶׁה מִנְּשׂוֹא.

אֲנִי רוֹצֶה בְּדַבְרִים שֶׁלִּי, קוֹדֵם כּוֹל, לְהַצְדִּיעַ וּלְוֹמֵר בְּרִכָּה, שֶׁכִּמְעַט אֵין מִלִּים לְבִטָּאָה, לֵאלֹהִי, בְּרֹאשׁ וּבְרֵאשׁוֹנָה לְמִשְׁפָּחָה, לְאֲמָא, לְאֲחִים שֶׁלֹּא שָׁכַחוּ וְלֹא נִתְיָאֲשׁוּ וְשַׁעַד עֵצֶם הַיּוֹם הַזֶּה, מִתּוֹךְ תִּקְוָה, תִּקְוָה שֶׁתְּלוּיָה כִּמְעַט עַל קוֹטֵב שֶׁל בְּלִימָה, עוֹשִׂים אֶת כָּל מַה שֶׁנִּיתֵן כִּדִּי לְהַשִּׁיב אֶת רוֹן אֶרֶד חִי. בִּשְׁבִּיל זֶה צָרִיךְ גַּם רוֹן, וְגַם מִשְׁפָּחָתוֹ, לֹא הַכּוֹחַ שֶׁל אֶרֶד בִּלְבָד אֲלֵא מְדִלְיָה שֶׁעֲשׂוּיָה מִפְּלִטְיָנָה, מִבְּרָזֶל שֶׁאֵינוֹ נִשְׁחָק, כִּמְעַט הֵייתִי אוֹמֵר בְּלִשׁוֹנוֹ שֶׁל רַבִּי נַחֲמָן מִבְּרִסְלָב: הַזֶּעֱקָה הַזֹּאת כִּי אֵין יִיאוֹשׁ בְּזֶה הָעוֹלָם כָּלֵל.

אֵינְנִי יוֹדֵעַ וְאֶף אֶחָד מֵאֲתָנוּ אֵינְנוּ נִבְיָא כִּדִּי לֹמֵר הָאֵם לְבִסּוֹף יִשׁוּב רוֹן אֶרֶד, וְאֵם יִשׁוּב חִי – הַלּוֹוֹאִי. אֲבָל בְּכָל מִקְרָה, הָעֵמֶל הַזֶּה אֵינְנוּ לִשְׁוֹא. בְּכָל מִקְרָה, הַמִּסִּירוֹת הַזֹּאת וְהַתְּבִיעָה הַבִּלְתִּי-פּוֹסְקָה מִלְּמַדּוֹת עַל מִשְׁהוּ שֶׁהוּא כָּל כֵּךְ מִיּוֹחַד לַעֵם הַזֶּה, וּבְמִיּוֹחַד לְבֵית וּלְמִשְׁפָּחָה הַזֹּאת, שֶׁלֹּא לֵאבֹד תִּקְוָה. בְּעֵמֶל הַזֶּה עֲצֻמוֹ, בְּהַשְׁתַּדְּלוֹת הַזֹּאת עֲצֻמָּה, כִּבְר מוֹנַח דְּבַר גְּדוֹל, שֶׁכֹּאמֹר אֵינְנִי יִכּוּל אֲלֵא לְהַצְדִּיעַ לוֹ וּלְהַשְׁתַּבַּח בּוֹ יַחַד עִם כָּל חֶבְרֵי הַכִּנְסַת כָּאֵן.

וְעַם זֹאת, בְּקוֹטֵב הַשְּׁנִי אֲנִי רוֹצֶה לְהַצִּיב, כִּמוֹ שֶׁעֲשֶׂה זֹאת לְפָנֵי חֶבֶר הַכִּנְסַת אֲבֵרָהֶם פּוֹרֵז, אֶת גִּלּוּיֵי הַשֵּׁטֶן, וְכִפִּי שֶׁאֲמַרְתָּ בְּצִדֶּךָ, שֶׁלֹּא בְּרָא עוֹד אֶפִּילוֹ מוֹחוֹ הַמַּעֲוּוֹת שֶׁל הַשֵּׁטֶן אוֹתָהּ הַתְּעַלְלוֹת שֶׁל כּוֹחוֹת הַמִּהְפָּכָה הָאִירִנִּיִּים, שֶׁהוּדוֹ, וְרַק בְּשָׁנָה שֶׁעֲבָרָה, בְּחִטִּיפָתוֹ שֶׁל רוֹן אֶרֶד, בְּהַחֲזָקָתוֹ בִּידֵי הַמִּשְׁמָרוֹת. כָּאֵן מִצּוּיִים בִּידֵי הַדְּבָרִים שֶׁאֲמֹר נִסְרָאֵלָהּ, הָאִישׁ שֶׁל הַ"חִיזְבָּאֵלָה", עַל גּוֹרְלוֹ שֶׁל רוֹן אֶרֶד. וְאֲנִי רוֹצֶה לֹמֵר בְּזֶה, שֶׁאֵם לְפָחוֹת הִיְתָה נִמְסַרְתָּ וְלוֹ מִלָּה שֶׁהִיְתָה אוֹמַרְתָּ: חִי אוֹ מֵת, הִיכֵן. מִצִּיצַת הַדָּם

האכזרית הזאת, אין כמעט שום ביטוי לתארה. ומולה עומדת רק הנחישות הזאת של הבית, של המשפחה.

אני רוצה לסיים ולומר במשפט אחרון: אינני יודע באמת, איננו יודעים כולנו מה עוד עלינו לעשות ולא עשינו, אבל כל דבר שנתבקש לא ייבצר מעמנו, ולוואי בחדסי השם יתברך שנזכה. אני רוצה לומר לכם, אצלנו בבית-הכנסת בכפר-עציון, מדי שבת בשבתו, כשאנחנו מתפללים תפילה לשלום חיילי צה"ל, אנחנו מזכירים בתפילתנו את רון ארד עם שאר החטופים והשבויים ומתפללים לשלומם. ולוואי שנזכה ויהא זה יום יפה, יום גדול, יום של תקווה וגאולה ונראה אותו שב בשלום חי הביתה. תודה.

היו"ר ש' בן-צור:

תודה. חבר הכנסת רומן ברונפמן, בבקשה. שלוש דקות.

רומן ברונפמן (ישראל בעלייה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מניח שאין בידי חברי הכנסת מספיק מידע ומידע בדוק על מצבו, מקום הימצאו וסוג הקבוצה שמחזיקה בו, ובכלל האם השבוי, שהוא בין ותיקי השבויים הישראליים, עודנו בחיים.

אני רוצה לנצל את ההזדמנות של הדיון בכנסת להעביר שלושה אולי ארבעה מסרים. אם הייתי יודע שהמידע והמסר יכולים להגיע אל רון עצמו, הייתי מתחיל בוודאי ממנו ומוסר לו את אהבת עם ישראל והצימאון לראות אותו שב בריא, שלם וחי הביתה.

את המסר השני הייתי מוסר למשפחת ארד, משפחה מלוכדת שעושה כבוד לעם הישראלי בנחישותה, באומץ שלה ובעמידתה בסבל ובכאב הרב שפקד אותה, עמידה בכבוד רב.

המסר השלישי – לעם ישראל, מסר שנבחרו הציבור שלו יכולים למסור כאבם ונחישותם להחזיר כל שבוי מלחמה אל הבית, חזרה לארץ מולדתו.

המסר הרביעי – לכל אחד מאתנו, חברי הממשלה וחברי הכנסת, לנבחרו ציבור שיוצאים לשליחויות בין-לאומיות ופוגשים בנסיבות אלה או אחרות את אנשי המזרח והמערב, אנשי ברית-המועצות לשעבר ואנשי אסיה התיכונה, שיש להם קשרים עם קבוצות אלה או אחרות בלבנון, באירן, באזורים שאנחנו חושבים שרון ארד נמצא בהם – לפנות אל עצמנו וגם אל שר החוץ החדש, שיש לו חלק היסטורי לא מבוטל בפרשה הלבנונית שרודפת אותנו זה יותר מ-12 שנה, ולהגיד לאריק שרון, שעוד לא הזדמן לי לאחל לו הצלחה בתפקיד, שאולי זו יד הגורל, שבסיום הקריירה הציבורית שלו יביא אותו האלוהים לכפר במידה מסוימת על כל שנות הבוץ הלבנוני, הביצה הלבנונית שנקלענו אליה ולהביא אולי לחזרתו של רון ארד הביתה.

בארבעת המסרים האלה, ואולי המסר האחרון, הכי חשוב, אני רוצה לנצל הזדמנות זו ולהגיד מעל במה זו: כל עם ישראל עם משפחת ארד ועם רון ארד עצמו.

היו"ר ש' בן-צור:

תודה. כבוד השר, בבקשה.

שר המדע ס' שלום:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, 12 שנים וארבעה ימים חלפו להם מאז אותו יום שבו נפל רון ארד בשבי. כאשר רון ארד נפל, הוא נראה בחיים. הוא נאסף על-ידי קבוצת אנשים בעודו בחיים.

מאז ועד היום עושה מדינת ישראל את הכול ואינה חוסכת במאמצים לאיתורם ולהחזרתם של השבויים והנעדרים כולם, ובכלל זה רון ארד. במסגרת זו מפעילה מדינת ישראל את מירב המשאבים העומדים לרשותה בתחומי המודיעין, שעליהם לא ניתן להרחיב, ובתחום קשרי החוץ כאשר באים במגע בנושאים אלה. הצוות לטיפול בשבויים ובנעדרים בראשותו של המתאם יעקב פרי, ראש השב"כ לשעבר, שמונה לתפקידו מטעם ראש הממשלה, עוסק בנושא על כל היבטיו. ראש הממשלה, שר הביטחון ושרים אחרים מעלים את הנושא בכל פגישה שהם מקיימים עם גורמים בין-לאומיים בכירים יותר ובכירים פחות; פגישות בארץ וגם בחוץ-לארץ. אנשי משרד החוץ מצדם מעלים את הנושא דרך קבע בפגישות העבודה שהם מקיימים עם גורמים זרים בארץ ובעולם. בכל שיחה, בכל דיון על כל נושא, הנושא תמיד עולה, השאלות והבקשות.

היו כאלה שנרתמו לעזור, שניסו, שהגיעו לאירן, שהפעילו את מה שהם יכולים. לצערנו הרב, המאמצים האלה לא הניבו פרי.

פגישות אלה שמקיימות נציגויותינו בחוץ-לארץ יחד עם השרים אינן הפגישות היחידות. משפחת ארד עצמה מקיימת קשרים עם גורמים בין-לאומיים שונים ומעלה בפניהם את הנושא פעם אחר פעם, פעם אחר פעם, במשך 12 שנים, ועדיין רון ארד איננו אתנו כאן.

לצערנו, עד כה ולמרות כל המאמצים שהושקעו, לא הוכתרו פעולותינו בהצלחה, ולמרבה הצער, גורלו של רון ארד – אני אומר למרבה הצער מאוד – גורלו של רון ארד אינו ידוע.

משפחת ארד, הנושאת את כאב הפרידה מרון יום ויום ושעה שעה, מעודכנת באופן קבוע, בפגישות מעת לעת עם הגורמים המוסמכים העוסקים בנושא מטעם ממשלת ישראל. כך היה גם בעבר וכך יהיה גם בעתיד. שיתוף הפעולה הזה הוא דבר חיוני, שיתוף הפעולה הזה אינו טוב רק כדי לומר למשפחת ארד שאכן עוסקים בנושא, אלא אולי לנסות להגיע יחד לפתרון חידת הימצאותו של רון ארד באשר הוא נמצא. כפי שאמרתי, איננו יודעים, לצערנו הרב, היכן הוא נמצא, ואף גורלו אינו ידוע לנו כיום.

מדינת ישראל רואה בבירור גורלם של השבויים והנעדרים והחזרתם אלינו, אל ארצנו, אל חיק משפחותיהם, ערך עליון. אמר חבר הכנסת חנן פורת שכולם התגייסו לכך. אינני רוצה להיכנס לנימות פוליטיות, אבל לצערי הרב, לא כל הסיעות באו לדבר, והייתי רוצה אולי שכולן תעשינה זאת, אחת לאחת, כי הנושא הזה הוא נושא אנושי ממדרגה ראשונה; זה נושא אישי, זה לא נושא פוליטי; זה נושא שלפי דעתי יכול היה לאחד את כל חלקי הבית הזה, ולהביא למצב שהפנייה תהיה בסופו של דבר פנייה של כל הבית על כל סיעותיו.

מדינת ישראל, מוסדותיה הנבחרים ובראשם הממשלה וגם הכנסת רואים בהחזרת השבויים והנעדרים ובהחזרתו של רון ארד ערך עליון, ערך שימשיך וינחה את הממשלה בפעילותה, 'משיך וינחה את אלה שעוסקים בנושא להשקיע את מירב המשאבים והמאמצים עד למימוש המלא של ערך זה.

כולנו תקווה, שב-20 באוקטובר 1999, אפילו הרבה יותר מוקדם, נוכל למצוא את רון ארד כאן אתנו, יושב עם משפחתו, במקום שבו הוא צריך להיות וראוי שיהיה. אני מציע להעביר את הנושא לוועדת החוץ והביטחון, אם דברי אינם מספיקים.

היו"ר ש' בן-צור:

או להסתפק בדברך.

שר המדע ס' שלום:

אני חושב שלהסתפק בכך זה הדבר הכי נכון.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אני חושב שצריך להסתפק בכך.

היו"ר ש' בן-צור:

אני מודה לך, אדוני השר. האם מישהו מהמציעים רוצה להעלות הצעה אחרת? בבקשה, חבר הכנסת נסים דהן.

נסים דהן (ש"ס):

אני מבקש לקיים דיון בוועדת החוץ והביטחון.

היו"ר ש' בן-צור:

גם חבר הכנסת חנן פורת רוצה?

חנן פורת (מפד"ל):

כן, השר לא מתנגד לכך.

היו"ר ש' בן-צור:

כולם רוצים להעביר לוועדה. חבר הכנסת זאבי נמצא, חבר הכנסת דהן נמצא, חבר הכנסת חיים דיין נמצא, חבר הכנסת פורז נמצא, חבר הכנסת פורת נמצא. חבר הכנסת שבח וייס, בבקשה.

שבח וייס (העבודה):

ברשותך, כמובן בהסכמת החברים שהשתתפו בדיון, אני רוצה להציע הצעה נוספת, שלא סותרת כלל את הדיון בוועדת החוץ והביטחון. אומנם לא כל הזמן אני יושב כאן, אבל הייתי כאן והאזנתי לדיון.

היו"ר ש' בן-צור:

מה אתה מציע?

שבח וייס (העבודה):

הצעתי היא, שנעשה מה שאנחנו עושים מדי פעם בפעם ולא כל פעם. אם אפשר, נתרגם את הפרוטוקול הזה לשתיים-שלוש שפות. יש לנו קשרים עם כל הפרלמנטים בעולם, גם במסגרת מועצת אירופה וגם במסגרות אחרות. נעביר את הפרוטוקול לנשיאי הפרלמנטים באירופה, שבמסגרת הפעילות המדינית וההומנית שלהם יהיה להם גם מסמך פרלמנטרי כזה. נדמה לי שזה לא מפריע לדיון בוועדות השונות שלנו.

היו"ר ש' בן-צור:

הצעה טובה, ברוך המציע.

שבח וייס (העבודה):

יש לנו רשת קשרים עם כל הפרלמנטים בעולם.

היו"ר ש' בן-צור:

היה ברוך. תודה, הצעה טובה. אני מתאר לי שכבוד השר וחברי הכנסת מסכימים לכך. חבר הכנסת זאבי, בבקשה.

רחבעם זאבי (מולדת):

לא רק לפרלמנטים באירופה, ארצות-הברית ראויה לשמוע גם היא.

שבח וייס (העבודה):

, לאו דווקא במסגרת מועצת אירופה. PUAמרתי בעולם המערבי, במסגרת ה-

היו"ר ש' בן-צור:

בסדר, תודה.

אנחנו ניגשים להצבעה. מי בעד העברת הנושא לוועדת החוץ והביטחון, לרבות ההצעה של חבר הכנסת שבח וייס? מי נגד?

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 15

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא שהעלו חברי הכנסת ר' זאבי, נ' דהן,

ח' דיין, א' פורז וח' פורת לוועדת החוץ והביטחון נתקבלה.

היו"ר ש' בן-צור:

15 בעד, אין נגד, אין נמנעים, ההצעה עוברת לוועדת החוץ והביטחון.

הצעות לסדר-היום

כניסת מתנחלים חמושים לרמאללה והתנהגות קציני המשטרה הפלסטינית כלפיהם

היו"ר ש' בן-צור:

אנחנו עוברים להצעות לסדר-היום מס' 5200 ו-5237: כניסת מתנחלים חמושים לרמאללה והתנהגות קציני המשטרה הפלסטינית כלפיהם. ראשון המציעים – חבר הכנסת עזמי בשארה, בבקשה, שלוש דקות. אחריו – חבר הכנסת – צריך להגיד את שם המשפחה – סלומינסקי. לא ידעתי איך להעיר את חבר הכנסת דהן, אלא על-ידי הערה זו.

נסים דהן (ש"ס):

אני מוכן להמשיך להקשיב, אם תאמר שוב את השם.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, מדובר כמובן באירוע שקיבל כיסוי תקשורתי רחב. בלילה שבין 18 ל-19 באוקטובר 1998 נכנסו שני קציני ביטחון, אזרחים מתנחלים לרמאללה, אחרי יידוי אבנים על מכונית שלהם ומרדף אחרי אוטו, בטענה שאני לא כל כך מאמין לה, דרך אגב, שהם רצו רק לרשום את מספרי לוחיות הזיהוי. הניסיון שלנו מלמד בדרך כלל, שאנשים אלה אינם מסתפקים ברישום מספר הזיהוי של האוטו, אלא בדרך כלל הם גם נוקטים בעצמם פעולות נגד אנשים שמיידיים אבנים. בדרך כלל הם לא מסתפקים ברישום.

שלא בדיעתם, אף שזהו אזור מאוכלס. רמאללה היא עיר. הם A הם טוענים, שהם נכנסו לאזור נעצרו על-ידי השומרים בבית של אבו-מאזן, ואחר כך היתה מסכת השפלות לרבות מכות לאנשים הללו. דובר בתקשורת על לינץ' וכו' וכו', והיה מין הפתעה גדולה לגבי מה שקורה.

אדוני היושב-ראש, אני שואל את עצמי – – –

היו"ר ש' בן-צור:

סליחה, למי נעשה לינץ'?

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

למרות כל ההפתעה – – –

היו"ר ש' בן-צור:

למי נעשה לינץ'?

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

לשני קציני הביטחון. לא, היתה טענה שבשני קציני הביטחון נעשה לינץ'. היו מכות והשפלות, האנשים האלה הוחזרו וכו' והיתה מחאה של הצבא, הרכוש שנבזז הוחזר וכו'. ואני, לגבי ההפתעה ולגבי התדהמה, שלדעתי, עוד הפעם, היא מראית עין, מותר לי לשאול את עצמנו כאן, בבית הזה, את השאלה הבאה: מה היה קורה אילו נכנסו שני אנשים אזרחים חמושים, ערבים, במרדף אחרי מכונית יהודית, אל יישוב יהודי? מה היה קורה להם? איזה מין דבר הם היו עוברים, שני אזרחים ערבים חמושים אילו נכנסו ליישוב יהודי במרדף אחרי מכונית יהודית בטענה שמשם מזרקה עליהם אבן? הם היו חמושים. אזרחים ערבים חמושים נכנסים לעיר יהודית. מה היה קורה להם?

לכן, אדוני היושב-ראש, במצב היחסים השורר בינינו, בין שני העמים, גם בשטחים, אני חושב שלא היה מקום לתדהמה הזאת בכלל. לא רק שלא היה מקום, אני חושב שהדבר הזה שקרה מאשר את , וזה שאזרחים יהודים יכולים להיות B-I C ו-A הידיעה, שכל המבנה של ההסכמים הללו, אזורים קציני ביטחון ולקחת חוק לידים במקום צבא ולהיכנס ליישובים מאוכלסים ולרדוף אחרי מידי אבנים וכו', כל המבנה הזה הוא דפוק. המבנה הזה כולל אסונות. הוא בעצמו כולל אסונות.

, ומה ההבדל ביניהם? למה צריכות להיות שתי שיטות משפט בשטחים, ולמה A, B, C מה זה אזורים צריכים להיות מתנחלים שיש להם שיטת משפט קולוניאלית, ו-שמות לרדוף אחריהם, כמו בסרטי מערב פרוע? למה יש שיטה שהיא עצמה מעודדת זריקת אבנים על רכבים יהודיים, בחברה חצויה לגמרי; ומתנחלים שהם מתיישבים קולוניאליסטים. שיטה שכל כולה אלימות, שלדעתי עוד תוליד

שעליהם שליטה ביטחונית A, כאשר יש אזורי C ו-A, B אסונות? לדעתי, כל המבנה הזה של אזורי שהם בשליטה ביטחונית ישראלית – – B-פלסטינית ואזורי

היו"ר ש' בן-צור:

חבר הכנסת ניסן, אתה תשמע משום שהוא מתנגד להסכמי אוסלו.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

אני חושב שמייד צריכים לעבור לשלב הבא, של המדינה הפלסטינית העצמאית, מייד, מייד, כמה שיותר מהר, או שכולם יחיו באותה שיטת משפט וכולם יהיו קציני ביטחון וכולם יהיו חמושים, לא רק האזרחים היהודים אלא גם האזרחים הערבים יהיו חמושים וגמרנו, ותהיה כאן מדינה דו-לאומית, משהו כמו ארצות-הברית, כל האזרחים חמושים, או שנעבור למדינה פלסטינית עצמאית, שאין בה מקום למתנחלים שירדפו אחרי זורקי אבנים, אף אחד לא יזרוק אבנים על אף אחד.

המצב הקיים היום בשטחים עוד יוליד אסונות.

אני רק רוצה לחזור ולהזכיר לך, אדוני היושב-ראש, ולעצמנו – – –

היו"ר ש' בן-צור:

תסיים, בבקשה.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

אני מסיים, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ש' בן-צור:

תודה רבה.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

רק להזכיר לך, בשביל לדעת איפה אנחנו חיים, מה היה קורה לשני אזרחים ערבים חמושים אילו היו נכנסים לעיר יהודית ורודפים אחרי מכונית יהודית. תודה רבה לך.

היו"ר ש' בן-צור:

תודה. חבר הכנסת ניסן סלומינסקי, בבקשה – – –

קריאות:

– – –

היו"ר ש' בן-צור:

– – – שלוש דקות.

קריאות:

– – –

היו"ר ש' בן-צור:

בואו נשמע את חבר הכנסת – – –

קריאות:

– – –

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, מזמן לא ראינו אותך. איפה היית?

היו"ר ש' בן-צור:

חבר הכנסת סאלח סלים, שלום, מה שלומך? הכול בסדר? עד עכשיו התנהלה ישיבה בסדר.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

עד שבאנו.

היו"ר ש' בן-צור:

לא. עכשיו היא תתנהל עוד יותר בסדר.

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, ראש ממשלת ישראל ושריו יושבים בארצות-הברית ומנהלים שיחות על השלום. בשטח מתנהל טרור. זה כל כך צורם, גרוטסקי, כאילו הם יושבים שם, איך זה נקרא שם?

נואף מסאלחה (העבודה):

— — —

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

כאילו הם יושבים בפלנטה אחרת לחלוטין — — —

היו"ר ש' בן-צור:

הם יושבים בוואי, וואי.

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

כאילו מדברים שם על פלנטה אחרת לגמרי, מדברים, ובשטח הכול אחר. נרצח יהודי במושב אורה ליד ירושלים — — —

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

— — — הגיעו להסכם.

היו"ר ש' בן-צור:

אל תגרום לו להתקפת לב עכשיו, עזוב, אני מבקש. די.

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

אנחנו העברנו את זה לחדשות.

מחבל שרצח את הרב רענן זרק רימונים על חיילים וביצע את פיגוע הרימונים. זה מחבל שישראל, לפני שידעה — — —

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

— — —

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

אני אגיע תוך דקה לזה. מחבל, שלפני שישראל ידעה מי הוא ומה הוא, ביקשה את ההסגרה שלו מידי הרשות, והרשות מסרבת ונתנה לו חסות. כך זה עובד. זה השלום שמדובר עליו.

גם כאן זרקו אבנים על רכבים ישראליים. בתיאום עם צה"ל, שמו קצין הביטחון ועוזרו מארב, הצליחו לאתר מכונית שממנה נזרקות אבנים. זריקת אבנים יכולה לגרום וגרמה גם להרג. הם רודפים אחרי המכונית, מגיעים לרמאללה, מה היינו מצפים כשמדברים על שלום? — שהרשות, השוטרים יתפסו את זורקי האבנים, יעמידו אותם לדין, יעשו מה שצריך. אבל זה לא מה שעושים. קודם כול, אותו זורק אבנים הוא גיבור, ועל מי מתנפלים? על הרודפים, על קצין הביטחון — — —

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

מסכנים. לא יורים, לא שום דבר.

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

— — — אספסוף, בתאוות רצח, יריות בין הרגליים, זה אולי השלום, יריות. מכות זה שלום. שוד, ביזה
— — —

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

אולי על כל זה צריך לעשות שלום.

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

כן, זה השלום, הרי מדובר על שלום. שם, ברמאללה, כבר קיבלו. זאת הדוגמה. את רמאללה כבר
נתנו וזאת דוגמה למה שקורה. אתה רוצה לתת עוד שטחים ויקרה אותו דבר.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

שיהיה שלום, אמרו לי, יהיה אחרת.

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

סיפורים. סיפורים. כך אמרו שתקבל את רמאללה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

— — — יריות לא יהיו, רציחות לא יהיו, יהיה שלום.

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

, רמאללה, שלום, נסתכל מה זה, ואני A טוב, כך שאם אנחנו רוצים לראות דוגמה של שלום, שטחי
מקווה מאוד — — —

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

אתה רוצה שלום?

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

כן, אני רוצה שלום, אבל לא את השלום הזה, לא את הבלוף הזה שמוכרים לנו.

הניסיון, המציאות, כל הדוגמאות האלה אולי עוד יהיו איתות אחרון לאלה שיושבים שם ומנהלים שיחות, שיעצרו וקודם ייתנו לרשות ולערפאת להוכיח את עצמם. תוכיח את עצמך כמה שנים שאתה באמת רוצה שלום, שאתה לא עושה צחוק מהעניין, שאתה לא נותן כיסוי וחסות לרוצחים, ואחר כך נתחיל לדבר על שלום, אחרת זה לא שלום. תודה רבה.

היו"ר ש' בן-צור:

תודה. בדיוק עמדת בזמן, יפה. תודה. כבוד השר, בבקשה.

שר המדע ס' שלום:

מה זה?

נואף מסאלחה (העבודה):

צלצול להצבעה.

היו"ר ש' בן-צור:

לא, לא, זה בסדר. הכול אותו דבר, רק יש לך אור יותר טוב.

נואף מסאלחה (העבודה):

הצלצול הזה נשמע כמו התקפה אווירית, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ש' בן-צור:

סליחה?

נואף מסאלחה (העבודה):

הצלצול החדש לא בסדר.

היו"ר ש' בן-צור:

אני מציע לעמיתי הטוב להעלות את זה בישיבת הנשיאות הבאה.

נואף מסאלחה (העבודה):

אני אעלה יחד אתך.

היו"ר ש' בן-צור:

תודה. בסדר.

שר המדע ס' שלום:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אמרתי קודם שאת ההצעה בעניין רון ארד לא הגישו כל הסיעות, אף שהוא אזרח ישראלי. חשבתי שכל הסיעות צריכות להתגייס לעניין הזה. אבל כאשר ההצעה נוגעת לדברים אחרים – כאן כן מגישים, מהצד הזה, מהצד הזה – – –

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

מה, נהפכת לצנזור?

שר המדע ס' שלום:

לא, אין לי בעיה, מותר להגיש.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

הכוונה שלך, שהערבים לא מגישים על רון ארד. זה מה שאני מבין – – –

קריאות:

— — —

שר המדע ס' שלום:

אמרתי את זה בצורה יותר ברורה. אמרתי: סיעות שלא הגישו.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

אנחנו מצטרפים לקריאה, שמי שמחזיק את רון ארד – – –

שר המדע ס' שלום:

אז למה לא השתתפתם עם כל הסיעות?

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

אדוני השר, אני רוצה שתדע שגם אסירים פלסטינים העבירו מכתבים, אסירים, אצלכם, העבירו מכתבים ברוח זו. שתדע.

היו"ר ש' בן-צור:

מה זה "אצלכם"? מה זה "אצלכם"?

קריאות:

— — —

היו"ר ש' בן-צור:

אתה לא שייך למדינה הזאת? מה זה "אצלכם"? אתה לא שייך למדינה הזאת? מה זה "אצלכם"?

קריאות:

— — —

היו"ר ש' בן-צור:

אתה יושב בכנסת, זאת כנסת ישראל, אתה מערער על הריבונות של מדינת ישראל?

קריאות:

— — —

היו"ר ש' בן-צור:

מה זה "אצלכם"? אני לא מבין.

בנימין אלון (מולדת):

— — — אדוני היושב-ראש — — —

שר המדע ס' שלום:

טוב, עזוב.

קריאות:

— — —

שר המדע ס' שלום:

— — — אדוני היושב-ראש — — —

קריאות:

— — —

היו"ר ש' בן-צור:

ד'. תודה.

שר המדע ס' שלום:

— — — אדוני היושב-ראש, בוא נעבור להצעה הזאת — — —

היו"ר ש' בן-צור:

אבל ביטוח לאומי זה שלך.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

— — — גם

היו"ר ש' בן-צור:

כן, תודה. מה זה שייך?

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

— — —

היו"ר ש' בן-צור:

אתה תושב סוריה?

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

מה?

היו"ר ש' בן-צור:

אתה תושב סוריה?

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

— — —

היו"ר ש' בן-צור:

אתה תושב מדינת ישראל, יש לך תעודת ישראל.

שר המדע ס' שלום:

— — — אדוני היושב-ראש — — —

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

— — —

היו"ר ש' בן-צור:

המשך הוויכוח אתך לאחר שתסתיים הישיבה. תודה.

שר המדע ס' שלום:

האירוע החל בזריקת אבנים – – –

נואף מסאלחה (העבודה):

– – – לדראושה יש פספורט של – – – בחי'.

היו"ר ש' בן-צור:

הוא יישלל ממנו בעקבות הבקשה שלי. תמשיך.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אולי הוא רוצה – – –

קריאות:

– – –

שר המדע ס' שלום:

אם יש לו – הוא צריך לבטל אותו. הרי שינינו את החוק. כשהיה חבר הכנסת מאיר כהנא – שינו את החוק שלפיו חבר כנסת היה יכול להיות בעל אזרחות כפולה.

היו"ר ש' בן-צור:

הנה יש הזדמנות – – – אתם רוצים להשתחרר מחבר הכנסת דראושה, אני מבין.

קריאות:

– – –

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

— — —

היו"ר ש' בן-צור:

חבר הכנסת סאלח סלים, ההפסקה נגמרה. תודה. ד'. בבקשה.

שר המדע ס' שלום:

אמרתי את זה, כי חשבתי שזה עניין אנושי.

קריאה:

— — —

שר המדע ס' שלום:

בעניין האנושי הזה לא יכולה להיות — — — זה צרם, שדווקא שתי הסיעות האלה לא הגישו בעניין הזה.

היו"ר ש' בן-צור:

"בס".

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

יש הרבה דברים — — —

היו"ר ש' בן-צור:

ד'. אני מבקש — — —

שר המדע ס' שלום:

תעשה לי טובה. בעניין הזה לפחות, שהוא אנושי, בוא ונסכים.

היו"ר ש' בן-צור:

אדוני השר, נא תשובתך בעניין.

שר המדע ס' שלום:

תשובתי: האירוע החל בזריקת אבנים מתוך רכב פלסטיני לעבר כלי רכב ישראליים – כך התחיל האירוע. בואו ונדייק רק בעובדות לגבי איך התחיל האירוע ולאחר מכן כל ההשתלשלות שלו.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

זה מה שהם טוענים.

שר המדע ס' שלום:

כשאני אומר את זה, זה לא מה שהם טוענים. זה מה שאני אומר בתור מערכת ביטחון עכשיו.

קב"ט בנימין עם רכבו זיהה את הרכב וניסה להשיגו, כדי לראות את מספר לוחית הזיהוי שלו. כאשר הרכב נכנס לעיר רמאללה, נכנס הקב"ט בעקבותיו עם רכבו כאשר מצטרף אליו רכב ישראלי נוסף. תוך כדי נסיעה התקרבו האזרחים הישראליים לביתו של אבו-מאזן, שם הבחינו בהם שומרי ועצרו אותם תוך כדי ביצוע ירי באוויר. למקום הגיעו שוטרים פלסטינים ממגננים שונים, אשר תקפו את שני הישראלים וביצעו ירי לידם.

הובאו למוקטעה. שם פגשו את ג'יבריל DCO הישראליים נעצרו על-ידי הפלסטינים ובהתערבות ה-רג'וב, שתחקר אותם והתנצל בפניהם על התנהגות השוטרים הפלסטינים כלפיהם. רכביהם של הישראלים נבזזו והופשטו מכל הציוד והאמצעים שהיו בתוכם. הפלסטינים התחייבו להשיב את הציוד, ואכן, רוב הציוד הוחזר.

בצה"ל רואים בחומרה את התנהגות השוטרים הפלסטינים באירוע זה מכמה סיבות: א. על-פי , ולכן אין הצדקה למעצר ולירי A ההסכם, מותר לאזרחים ישראלים לנוע בשטחים, לרבות בשטחי שביצעו השוטרים הפלסטינים לעבר שני המתישבים.

נואף מסאלחה (העבודה):

חמושים? יש לי נשק. מותר לי להיכנס לשם.

שר המדע ס' שלום:

. כרגע, אני לא זוכר אם זה כשאדם חמוש או בצורה זו או אחרת. אבל כניסה A יש כניסה לשטחי מותרת. A לתוך שטחי

ב. לא היתה שום עילה או הצדקה לתקיפת האזרחים הישראלים ולהתנהגות האלימה של השוטרים הפלסטינים; ג. נגנבו מהרכב עשרות פריטים השייכים לאזרחים הישראלים, שעדיין לא הוחזרו במלואם.

נואף מסאלחה (העבודה):

צריך לדון על זה בושינגטון. אני לא – – –

שר המדע ס' שלום:

מתקיימים הידברות ושיתוף פעולה בין צה"ל לגורמים ברש"פ, על מנת להביא להחזרת כל הציוד לבעליו וכן על מנת לטפל משמעתית בשוטרים הפלסטינים שנהגו באלימות שלא לצורך. כפי שהזכרתי, ג'יבריל רג'וב עצמו התנצל, לאחר שתחקר את הישראלים, על ההתנהגות הפלסטינית, שלא היתה ראויה גם לדעתו.

אדוני, אני מציע להסיר את הנושא מסדר-היום.

היו"ר ש' בן-צור:

טוב. תודה.

נואף מסאלחה (העבודה):

למה לא הצעת להסתפק בתשובת השר?

שר המדע ס' שלום:

אם רוצים להסתפק בתשובה – – –

היו"ר ש' בן-צור:

לא. אני מכיר זאת.

שר המדע ס' שלום:

אני קורא באופן פורמלי.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

רוצים להסיר.

היו"ר ש' בן-צור:

חבר הכנסת אופיר פינס-פז מבקש להעביר לוועדה את הצעתו של חבר הכנסת עזמי בשארה. הוא יכול לבקש. אם השר ביקש כך, הוא יכול לבקש הפוך.

אופיר פינס-פז (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני מעיר לך שהמיקרופון בצד השני של האולם נעלם. אנחנו דורשים להחזיר אותו.

היו"ר ש' בן-צור:

זה בגלל ההצבעה של אתמול של מפלגת העבודה.

אופיר פינס-פז (העבודה):

אני מקווה שהוא לא ליד האוטו של אותם שניים שנכנסו לרמאללה.

היו"ר ש' בן-צור:

חבר הכנסת אופיר פינס-פז, שמעת אותי?

אופיר פינס-פז (העבודה):

לא שמעתי.

היו"ר ש' בן-צור:

זה בגלל אתמול – ההצבעה שלכם. הרחיקו כעונש את המיקרופון.

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

הרעיון שלו יותר טוב. מי שלקח את צמיגי הרכב – – –

אופיר פינס-פז (העבודה):

הבינותי.

אדוני היושב-ראש, נדמה לי שיש פער לא מוסבר בין דברי חברי הכנסת לבין תשובת השר – בין דברי חברי הכנסת לבין עצמם ובין דבריהם לתשובת השר. נדמה לי שהנושא הזה לא מוצה ולא לובן. אני מסכים שהוא חמור מכל מיני היבטים. לכן, אני מציע לא להסירו מסדר-היום אלא להעבירו, ובדיוק לשם כך יש ועדות כנסת – – –

היו"ר ש' בן-צור:

איזה?

אופיר פינס-פז (העבודה):

לוועדת החוץ והביטחון או לוועדת החוקה, חוק ומשפט; חוץ וביטחון נראה לי יותר סביר.

היו"ר ש' בן-צור:

איפה חבר הכנסת פורת? הוא ישמח לזה.

אופיר פינס-פז (העבודה):

אני חושב שבזה נמצה את הנושא בצורה יותר נכונה והדברים ילובנו.

היו"ר ש' בן-צור:

תודה. חבר הכנסת סלאח סלים נמצא פה? הוא לא נמצא.

בנימין אלון (מולדת):

אני ביקשתי.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

אנחנו ביקשנו ראשונים.

היו"ר ש' בן-צור:

מאחר שהשעה היא רק 19:30 – – –

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

עד עכשיו, היית – – – והתחלת – – –

היו"ר ש' בן-צור:

בוא וניתן לחבר הכנסת בנימין אלון. נכון?

בנימין אלון (מולדת):

זה לפנים משורת הדין או שזה – – – ?

היו"ר ש' בן-צור:

רק לפנים משורת הדין.

בנימין אלון (מולדת):

למה?

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

אדוני היושב-ראש, לא רצינו להפריע. בני ואני נרשמנו ראשונים.

היו"ר ש' בן-צור:

גם אתה נרשמת. אני אסביר. חבר הכנסת דהאמשה, אתה עורך-דין.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

כן.

היו"ר ש' בן-צור:

אם השר הציע את ההצעה שאתה רצית, אתה לא יכול להציע. גמרנו.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

לא. זה לא בדיוק אותו דבר.

היו"ר ש' בן-צור:

חבר הכנסת בנימין אלון, יש לך דקה. זו עוד דקה, לא קרה כלום. לאחר מכן חבר הכנסת דהאמשה – דקה. בבקשה.

בנימין אלון (מולדת):

אדוני היושב-ראש, אני מתפלא על הפזיזות של חבר הכנסת סלומינסקי. הוא ממחר. מטייחים נושא כזה ומסירים אותו?

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

אני באתי להסיר? אני רוצה להעביר לוועדה.

בנימין אלון (מולדת):

לא. אני מסכים עם חבר הכנסת אופיר פינס-פז.

היו"ר ש' בן-צור:

חבר הכנסת ניסן סלומינסקי, אתה רוצה – תאפשר לו לסיים.

בנימין אלון (מולדת):

הפקרות שכזאת. אני מבין את חבר הכנסת בשארה, שאומר: מספיק עם זה שיש מתנחלים בכלל. הגיע הזמן לעבור לשלב הבא.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

זה שקר.

בנימין אלון (מולדת):

אני יודע. אני כבר מחכה לשלב הסופי שלך של השמדת ישראל. זהו השלב הבא.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

אתה שקרן.

בנימין אלון (מולדת):

בסדר. מכירים את תוכנית השלבים שלך. מכירים אותה. טוב שאני רק שקרן. כבר שמעתי מלים יותר יפות ממך. זו כבר התקדמות אצלך, אדוני.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

אתה משקר.

בנימין אלון (מולדת):

אני רוצה לומר, שלא ייתכן להסיר מסדר-היום, אדוני השר, דבר שכזה בשעה שאזרחי ישראל, לפי ההסכם האומלל הזה של אוסלו, כמו שאתה ציינת, בפירוש רשאים לנסוע עם נשקם בכבישים הראשיים.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

— — — די — — —

בנימין אלון (מולדת):

לא ייתכן, שאם הם נתונים לזריקת אבנים, יטייחו את הנושא הזה. אני מקווה שוועדת החוץ והביטחון תמצא את האשמים בדבר, וכמובן תעשה משהו יחד עם הממשלה, שברגעים אלה מסגירה את ארץ-ישראל — — —

היו"ר ש' בן-צור:

חבר הכנסת בני אלון, תודה. חבר הכנסת דהאמשה, יש לך דקה. בבקשה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני חושב שהעניין מעורר באמת מחשבות. הייתי מציע שתהיינה נכונות. הרי במקום להסית, חבר הכנסת אלון, במקום סתם להאשים אנשים, צריך להסתכל על המציאות כפי שהיא. מדובר באנשים שרדפו אחרי רכב עם נשק שלוף. מי יודע אם היו משיגים בטווח ירייה, אם לא היו נרצחים פה עוד פעם אנשים. הרציחות נמצאות בשטחים, חבר הכנסת סלומינסקי. כולם יודעים מי רוצח. כולם יודעים מי יורה. יודעים שיש גם זריקת אבנים. מה הפתרון? הפתרון הוא שיהיה פה שלום.

בנימין אלון (מולדת):

— — — מה אתה מציע?

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

אתם לא רוצים שלום. אתם רוצים התנחלויות. אתם רוצים אדמות. אתם רוצים דם. אתם רוצים רציחות. לכן, זה מה שקורה. תודה רבה.

היו"ר ש' בן-צור:

תודה.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

— — — הסתה מה שאתה אומר?

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

מה שאני אומר הוא, שיהיה שלום צודק בלי התנחלויות, בלי יריות ובלי רציחות.

היו"ר ש' בן-צור:

חבר הכנסת ניסן סלומינסקי, אתה בעד העברת הנושא לוועדת החוץ והביטחון.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

הנה, מדברים על שלום, ואתם נגד זה.

היו"ר ש' בן-צור:

סליחה.

נסים דהן (ש"ס):

מי זה "אתם"? מי זה "אתם רוצים"?

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

המתנחלים, חברי הכנסת סלומינסקי ובני אלון.

נסים דהן (ש"ס):

אתם מפוצצים אוטובוסים.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

— — — אני מודה — — —

היו"ר ש' בן-צור:

חבר הכנסת דהאמשה.

נסים דהו (ש"ס):

אתם רוצחים. אתם.

היו"ר ש' בן-צור:

חבר הכנסת דהאמשה, פעם ראשונה.

נסים דהו (ש"ס):

מה זה "אתם"?

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

"אתם" פירושו חברי הכנסת סלומינסקי ואלון.

היו"ר ש' בן-צור:

חבר הכנסת דהאמשה, פעם שנייה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

המתנחלים. בסדר, קיבלתי.

היו"ר ש' בן-צור:

חבר הכנסת דהאמשה, פעם שלישית.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

"אתם" פירושו חברי הכנסת סלומינסקי ובני אלון כמתנחלים ונציגיהם. זה הכול.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

אתה מרשה לעצמך יותר מדי בבית הזה – להסית בצורה מכוונת.

היו"ר ש' בן-צור:

שב בבקשה.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

מי שזורע שנאה זה אתה.

היו"ר ש' בן-צור:

חבר הכנסת חיים דיין.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

שנאה זה מה שאתה עושה.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

אתה זורע שנאה בין יהודים לערבים.

היו"ר ש' בן-צור:

חבר הכנסת חיים דיין. חבר הכנסת חיים דיין.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

אתה מסית סתם.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

יום-יום אתה זורע שנאה מורעלת במליאה הזו.

היו"ר ש' בן-צור:

חבר הכנסת חיים דיין.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

— — —

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

יש לי יותר חברים ערבים ממה שיש לך.

היו"ר ש' בן-צור:

חבר הכנסת חיים דיין, פעם ראשונה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

— — —

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

אני בטוח.

היו"ר ש' בן-צור:

חבר הכנסת חיים דיין, פעם שנייה.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

— — — תתבייש לך.

היו"ר ש' בן-צור:

חבר הכנסת חיים דיין, שלא אקרא לך פעם שלישית.

אנחנו ניגשים להצבעה. לפני כן אני מבקש לשאול, חבר הכנסת עזמי בשארה, אתה בעד העברת ההצעה לוועדת החוץ והביטחון? חבר הכנסת סלומינסקי, אתה בעד העברה לוועדת החוץ והביטחון? אדוני השר?

שר המדע ס' שלום:

כן, אני מסכים.

היו"ר ש' בן-צור:

אנחנו ניגשים להצבעה. מי בעד העברה לוועדת החוץ והביטחון? מי נגד? בבקשה.

אופיר פינס-פז (העבודה):

אני רוצה להזכיר ליושב-ראש, שההצעה היא שלי.

הצבעה מס' 12

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 13

נגד – 1

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת החוץ והביטחון נתקבלה.

היו"ר ש' בן-צור:

בעד – 13, אחד נגד, אין נמנעים, ההצעה עוברת לוועדת החוץ והביטחון.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר ש' בן-צור:

אנחנו עוברים להצעה לסדר-היום של חבר הכנסת משה גפני. הוא איננו.

הודעה לסגנית מזכיר הכנסת, בבקשה.

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

ברשות היושב-ראש, הנני מתכבדת להודיע, כי הונחו היום על שולחן הכנסת:

לקריאה שנייה ולקריאה שלישית, מטעם ועדת הכספים – הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 118), התשנ"ט–1998; הצעת חוק מס הכנסה (תיאומים בשל אינפלציה) (תיקון מס' 11), התשנ"ט–1998. תודה.

היו"ר ש' בן-צור:

תודה לסגנית מזכיר הכנסת.

הצעה לסדר-היום

תקציב עמותות חרדיות פיקטיביות

היו"ר ש' בן-צור:

אנחנו עוברים להצעה לסדר-היום מס' 5233, של חבר הכנסת רפי אלול: תקציב עמותות חרדיות פיקטיביות. חבר הכנסת רפי אלול, כמה דקות יש לך?

רפאל אלול (העבודה):

עשר דקות, אני חושב.

היו"ר ש' בן-צור:

לא. מספיק לך שלוש דקות.

רפאל אלול (העבודה):

מה פתאום? זו הצעה רגילה. היו"ר ש' בן-צור:

לא. מ-19:30, לפי החוק, צריך לקצר. בבקשה.

רפאל אלול (העבודה):

דווקא הבוקר טיפלתי בוועדה לפניו הציבור בכפל קנס. אתה עושה לי כפל קנס במינוס.

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, בסוף השבוע האחרון התפרסמו במקומוני ירושלים ובעיתון "ידיעות אחרונות" תחקירים על שוד קופה ציבורית. התחקירים האלה נעשו על-ידי חבר מועצת העיר ירושלים ארנן יקותיאל. התחקיר קובע, כי למעלה מ-30 עמותות חרדיות הונו את משרד הדתות וגנבו מהמדינה עשרות מיליוני שקלים, אם לא מאות.

נסים דהן (ש"ס):

בכתבה דובר על 14 מיליון, עשית מזה מאות.

רפאל אלול (העבודה):

אמרתי: עשרות מיליוני שקלים, אם לא מאות.

נסים דהן (ש"ס):

14 זה עוד לא עשרות.

רפאל אלול (העבודה):

חבר הכנסת נסים דהן, חברי היקר, לך צריך להיות עניין בדיוק כמו לי לאתר – – –

נסים דהן (ש"ס):

יש לי עניין כמו לך, רק תדייק.

רפאל אלול (העבודה):

אני מוכן לדייק, אבל לך צריך להיות עניין, וגם אמרתי לרב גמליאל, לך צריך להיות עניין בדיוק כמו לי לאתר – – –

נסים דהן (ש"ס):

יש לי עניין וגם תשמע אותי.

בנימין אלון (מולדת):

14 בגימטריה זה די.

אופיר פינס-פז (העבודה):

די והותר.

רפאל אלול (העבודה):

14 מיליוני שקלים, אף שהעמותות האלה פועלות בניגוד לחוק, לא הגישו דוחות כספיים למשרדי רשם העמותות כמתחייב, מסרו נתונים כוזבים על מספר התלמידים שלהן, ובמקרים רבים לא נמצא זכר למוסדות שבשמותיהם הוגשה הבקשה לתקצוב.

כנסת נכבדה, מדובר בפרשיית הונאה חמורה, המייצגת שיטה מתוחכמת לגנבת כספי ציבור, תוך שיתוף פעולה והעלמת עין מצד פקידים במשרד הדתות. אני מקווה שיתגלה שהפקידים לא משתפים פעולה, אבל קשה לי להאמין שאפשר לבצע דבר כזה ללא מעורבותם.

התחקיר שעליו אני מתבסס אומנם נוגע ל-30 עמותות שנבדקו. רשם העמותות בעצמו הודה באוזניו של כתב המקומון הירושלמי "ירושלים", כי הוא חסר את הכלים והיכולת להתמודד עם כמות העבירות שמבצעות אותן עמותות.

רבותי חברי הכנסת, לשם המחשה בלבד: מוסד שציין את כתובתו ברחוב רלב"ח 46 בירושלים, לא רק שאינו קיים, אלא שרחוב רלב"ח אינו מגיע למספר זה כלל, אין מספר 46 ברחוב רלב"ח. עמותת "נר יהודה אריה" קיבלה ממשרד הדתות 3.5 מיליוני שקלים בשנת 1997. 3 מיליוני שקלים, אתם מבינים, וזה על-פי הפרסום ברשומות, העמותה הזו לא הגישה דוחות כספיים מאז שנת 1993. עמותת "מי מעיין ובארות שלמה" קיבלה בשנת 1997 ממשרד הדתות 1.8 מיליון שקלים, ומעולם, כן, מעולם, לא הגישה דוחות כספיים. הרשימה, חברי הכנסת, ארוכה, ותקצר היריעה מלספר את הגזלה הציבורית הזו.

אדוני היושב-ראש, מדינת ישראל מאפשרת לקבוצת גנבים להונות אותה בהיקפים חסרי תקדים, ומוציאים שם רע לעמותות אחרות שמתפקדות נכון. אני לא מצליח להבין, אדוני היושב-ראש, כיצד פקידים בכירים, שרים, מאפשרים להוציא סכומים כאלה שממומנים מתקציב המדינה, מכספי המסים. שאנחנו משלמים.

האם מישהו מכם מעלה על דעתו כמה ילדים נכים, חירשים ומוגבלים היו יכולים ליהנות מהכסף הזה? האם מישהו מכם מבין כמה שעות לימוד ניתן היה להוסיף למערכת החינוך? כמה מקומות תעסוקה ניתן היה להוסיף? האם אתם מבינים כמה פגזים וכמה טנקים היה ניתן לקנות בסכומים הללו שנגנבים יום-יום מתחת לאף שלנו?

נסים דהן (ש"ס):

פגזים כן, טנקים לא.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

כמה עולה טנק אתה יודע?

רפאל אלול (העבודה):

אתה יודע מה, אני לא רוצה להסתכן.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

אז יותר טוב שלא תדבר על טנקים.

נסים דהן (ש"ס):

פגזים – אתה צודק.

רפאל אלול (העבודה):

תשמע, יש 14 מיליון שקלים ואומרים שיש עוד מאות מיליוני שקלים.

מישהו צריך לתת את הדין על כך שאפשר לגנבים כמו אברהם בוך, סירוטה ופרנקל להונות את משרד הדתות כל כך הרבה שנים. מישהו צריך לתת הסברים כיצד אישר בחתימת ידו תקציבים לעמותות, למוסדות ולתלמידים פיקטיביים.

אני חושב, שעל המשטרה להפוך את המשרד, למצוא את כל אותה ניירת, אותם פקידים שטעו והטעו, ולוודא כיצד עבדה השיטה. צריך לבדוק גם מי היה שותף לקנוניה הזו. כיצד חשב המשרד לא על ההונאה וכיצד אושרה העברתם של מיליוני שקלים מקופת המדינה לכיסם הפרטי של גנבים ורמאים? מדוע לא בדקו את חוקיות פעולתן של העמותות, כפי שדרש רשם העמותות בכתב? מדוע לא הוצלבו רשימות תלמידים? מתי ביקר חשב המשרד או מישהו מטעמו במוסדות שאותם מימן ביד כל כך נדיבה?

לא מזמן הבטיח שר האוצר לעשות סדר במשרד הדתות. האם באותו סדר הוא התכוון גם לבדיקה מסודרת כזו, מדוקדקת?

אדוני היושב-ראש, אני פונה אל סגן השר שנמצא אתנו כאן – – –

הי"ר ש' בן-צור:

סליחה, אני יכול לשאול אותך? איך זה הגיע לידי העיתונות, איך זה התגלה?

רפאל אלול (העבודה):

זה היה תחקיר עיתונאי, לא תחקיר משטרה.

היו"ר ש' בן-צור:

האם זה לא היה תוצאה של בדיקה של משרד האוצר?

רפאל אלול (העבודה):

לא. לארנן יקותיאל, חבר מועצת עיריית ירושלים, הגיעו מסמכים ונתונים. הוא בדק את העניין, עשה תחקיר והלך עם זה לעיתון, וזה לא דרך משרד האוצר.

היו"ר ש' בן-צור:

זה כבר משהו אחר, לגבי המהימנות.

רפאל אלול (העבודה):

להיפך, אני פונה אל שר המשטרה. בדוח האחרון של מבקרת המדינה נאמרו הדברים – יקרא אותו ויטפל בזה. היו שם רמיזות לדברים האלה.

אני אומר לכם שצריך לקרוא לאנשי המחלקה לחקירות הונאה להשלים את החקירה בעניין תלונות שכבר הוגשו למשטרה; ויש כמה תלונות, אבל עוד לא הסתיימה החקירה בהן. שמועות אומרות שאחד החשודים נמלט מהארץ. אני מפחד, אדוני היושב-ראש, שאחרים שפעלו באותה שיטה יברחו ולא נוכל למצוא קצה חוט – איך הם פעלו, מה הם עשו ואיפה יש עוד עמותות כאלה. אני מקווה שהמשטרה תהיה זריזה יותר מאותם אנשים שסרחו וגנבו כספים.

רבותי חברי הכנסת, לא פעם התבקשנו לאשר תקציב נוסף למשרד הדתות, בדיוני התקציב של השנה שעברה ושל השנה הקודמת, ולא אסתיר שיש לי גישה פתוחה כלפי אותם אנשים, שאכן מגיע להם סיוע ממשלתי. אבל, אדוני סגן השר, איך אפשר לבקש תוספת תקציבית כאשר מה שיש לא נבדק בצורה שיטתית? על מנת להרגיע כל אחד מאתנו, תנו תוספת, אבל בתנאי שנדע שהכסף הולך למי שהוא צריך ללכת אליו, ולא לגנבים ולפושעים.

לכן אני מציע, אדוני, לעצור כל הזרמת כסף. תבדקו את הכול, תבדקו איך השיטה הזאת עובדת. רק אחרי שבדקתם, אפשר יהיה להזרים כספים. יכול להיות שיש עוד אנשים שידועים את השיטה הזאת, מנצלים אותה לרעה, וזה פוגע בשמם הטוב של אנשים ישרים ונאמנים. אנשים אלה מוציאים דיבה על כל המשרד והם מוציאים דיבה על כל החרדים. לכן אני אומר לך, סגן השר, שלך צריך להיות עניין לפתור את זה מהר ככל האפשר.

אדוני היושב-ראש, כאשר בוטלו ההקצבות הייחודיות במדינת ישראל, איש לא שיער שכך יהיו פני הדברים. תקציב המדינה צבוע בצבעים פוליטיים. כל מפלגה מקבלת את חלקה מהקופה הציבורית. אני עומד כאן לפניכם ואומר לכם: עד כאן. איך נאמר? 14 מיליון ש"ח זה די. די להפקרות הנוהגת בכספי משלם המסים. די להונאה ולתרמית. די לדרך שבה מתנהגים גם פקידים בזלזול בכספי ציבור.

אני מקווה שענישה מרתיעה וחקירה משטרתית יביאו לחשיפת כל אותם גנבים, רמאים ושודדי הקופה הציבורית. אוי לה למדינה שכך נוהגת. אני מקווה שנקדים ונפעל בטרם נהפוך לדמות ראי של מדינת העולם השלישי. תודה לאדוני היושב-ראש.

היו"ר ש' בן-צור:

תודה. ניצלת מעבר לעשר דקות. תודה לחבר הכנסת רפי אלול. אדוני סגן שר הדתות, בבקשה.

סגן השר לענייני דתות א' גמליאל:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, בעיתונים של סוף השבוע האחרון נכתב, כי קיימים מוסדות שלא דייקו בדיווחים שהעבירו למשרד הדתות במספר התלמידים. רצוני לומר חד-משמעית, כי אני מוקיע ומגנה כל זיוף ומרמה. אנשים כאלה אינם בני תורה, הם הורסים את עולם התורה. עליהם לעמוד לדין ולשלם על מעשיהם מחיר יקר ומרתיע.

לעצם העניין. הנהלת המשרד ביצעה בשנתיים האחרונות פעולות רבות כדי למגר את הנגע הזה. לפני שנה פתחנו מערך ביקורת מאוד אגרסיבי, ביקורת שלא קיימת אף לא באחד ממשרדי הממשלה התומכים במוסדות. כל 2,000 המוסדות הנתמכים על-ידי המשרד נדרשו, כתנאי לקבלת התמיכה, להגיש למשרד דין-וחשבון מרואה-חשבון שביקר במוסד, ספר את התלמידים, זיהה אותם על-פי תעודת זהות, והביקורת הזאת גרמה טורח רב, הוצאות כספיות והרבה עוגמת נפש למנהלי המוסדות. סבורני שמשרד הדתות ראוי לכל שבח על פעולותיו בנושא זה.

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, האם יכול לקום מישהו ולומר שיש משרד ממשלתי אחר שיש בו ביקורת כל כך קפדנית? אין לי ספק שלא קיימת ביקורת קפדנית כל כך בשום משרד ממשלתי אחר.

רפאל אלול (העבודה):

אם כך, אתה אומר שבמשרדים אחרים המצב גרוע יותר?

סגן השר לענייני דתות א' גמליאל:

כן, בהחלט. אין ארנן יקותיאל' שהולך ובודק בכל המשרדים. בישיבות יש אחד כמו ארנן יקותיאל', שהלך ובודק וגילה רמאים.

אופיר פינס-פז (העבודה):

אם כך, הוא צדיק הדור.

סגן השר לענייני דתות א' גמליאל:

עם כל זאת שאנחנו מחמירים בביקורת, ואני אומר לכם – זאת ביקורת אישית; בדיקה של רואה-חשבון. לא היה דבר כזה ולא קיים דבר כזה. הוא מגיע למוסד ובודק אותם עם תעודת זהות; אישית, אחד אחד. הביקורת מאוד מאוד דייקנית. עם כל זאת, אנחנו ממשיכים להחמיר עוד יותר עם המוסדות. הודענו להם, שבחודש הקרוב כל המוסדות חייבים להגיש פעם נוספת את מצבת התלמידים המעודכנת בהגשה ידנית על-ידי מורשה חתימה של המוסד, שיצהירו ברשימות שאלו הם התלמידים והם לוקחים על עצמם אחריות אישית לכך שכל התלמידים אכן לומדים במוסד.

העמותות האלה, שדובר עליהן, נמצאות בימים אלה בחקירת משטרה. אנו, מצדנו, ניתן את כל הסיוע הדרוש כדי למצות אתם את הדין וכדי לסייע בחקירת המשטרה. עשינו ונעשה כל מאמץ כדי שאת התמיכה יקבלו רק מוסדות שתומכים בלומדי תורה אמיתיים.

כיוון שהנושא נמצא בחקירת משטרה, אני חושב שנחכה לחקירת המשטרה והייתי רוצה להסתפק בדברים האלה.

רפאל אלול (העבודה):

אתה תביא את זה לוועדת הכספים?

סגן השר לענייני דתות א' גמליאל:

מה זה יועיל? זה נמצא בחקירת משטרה, ואני לא חושב שזה יכול להשתנות. אני מבטיח, שכל עניין, כל נושא וכל חומר שיש בידינו – ניתן למשטרה. אדרבה, אנחנו רוצים למגר את הנגע הזה, זאת המטרה שלנו, כדי באמת לנקות את כל מוסדות התורה. אנחנו לא יכולים שאיש אחד יכפיש את כל מוסדות התורה. כיוון שהנושא בחקירת משטרה ואת התלונות הגישו כבר לפני למעלה מארבעה

חודשים בעניין הזה, אנחנו מצפים לתוצאות. אנחנו ממליצים להעמיד אותם לדין ולהעניש אותם בכל חומרת הדין.

היו"ר ש' בן-צור:

תודה. יש שאלה לחבר הכנסת אופיר פינס.

אופיר פינס-פז (העבודה):

אני רוצה לשאול אותך, אדוני סגן שר הדתות: היו דברים מאוד חמורים, האם משרד הדתות הפסיק את תקציב העמותות?

סגן השר לענייני דתות א' גמליאל:

כן, בהחלט. מייד הופסק התקציב. הנושא בחקירת משטרה והם יועמדו לדין.

היו"ר ש' בן-צור:

תודה. אני מודה לך, אדוני סגן השר. נתנו לצד הזה, ניתן גם לצד השני לשאול.

נסים דהן (ש"ס):

אני מודה ליושב-ראש שנתן לי אפשרות לשאול את השאלה, אבל השאלה שלי מופנית דווקא למציע, לחבר הכנסת רפי אלול.

ידידי היקר, עם כל ההוקעה שאנחנו מוקיעים את התופעה, בסך הכול זה תחקיר עיתונאי ועוד לא הוגשו כתבי אישום, ואני מתאר לעצמי שאנחנו שנינו מכירים בעובדה שכל אדם הוא בחזקת חשוד כל זמן שלא הוכחה אשמתו.

אדוני חבר הכנסת רפי אלול, אבל במקומות אחרים הוכחה אשמתם של גנבים ממסדות המדינה. הוגשו כתבי אישום נגד פקידי מס ההכנסה ובמע"מ על סיוע לזייפנים, לגנבים ולשודדים. הוגשו בימים אלה כתבי אישום נגד בכיר מאוד במערכת הפיננסית, ולא ראיתי אותך עומד על הבמה ומוקיע את התופעה. אתה עומד על הבמה ומוקיע תופעה חמורה, שגם אני מוקיע אותה, אבל האם היית עושה את זה באותה התלהבות שאתה מוקיע תופעה כזאת, שגם אני מוקיע אותה? לא ראיתי את שניכם מוקיעים את הגנבות ממס ההכנסה.

רפאל אלול (העבודה):

על מה אתה מדבר?

אופיר פינס-פז (העבודה):

אתה לא מוקיע אותם.

רפאל אלול (העבודה):

אני יכול לענות?

היו"ר ש' בן-צור:

חבר הכנסת אופיר פינס ביקש להסיר, והסגן ביקש להסיר. זה ירד מהפרק.

נסים דהן (ש"ס):

— — — אין.

היו"ר ש' בן-צור:

חבר הכנסת עבד-אלמאלכ דהאמשה ביקש להעביר לוועדה? יש בקשה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, תודה לך, חבר הכנסת דהן. כאשר הווקף, כאשר אלה שעובדים במסגדים, האימאמים, מגישים בקשה למשרד הדתות לשלם להם משכורת, התשובה כמעט בשגרה היא: אין תקציב. כאשר מסתכלים על התקציב של המשרד הזה רואים שיש פה כ-5% לבני כל הדתות, מוסלמים, דרוזים ונוצרים, במדינה הזאת.

נסים דהן (ש"ס):

בשנה האחרונה תיקנו.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

תיקנו או לא תיקנו? הלוואי שהיו מתקנים. אתה בוועדת הכספים – – – עכשיו אני יכול להבין, כבוד היושב-ראש, לאן התקציבים הולכים, ולמה אין תקציבים. אני מצטרף לבקשתם של חברי: התקציבים האלה טעונים בדיקה יסודית. אני הייתי מברך על דברי סגן שר הדתות שאכן הדברים נבדקים, והמשטרה עושה כמיטב יכולתה לבער את הנגע הזה, אבל דבר אחד חייב להיות ברור – הרי הנגע הזה לא בא מעצמו, זה לא נולד מההפקר, זה נולד משיטה, והשיטה הזאת, ראשית הסתאבותה וראשית השחיתות שלה – – –

היו"ר ש' בן-צור:

אתה מתעלם מהתודה שלי.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

– – – שהיא שיטה בין יהודים וערבים במשרד הדתות, וזה הוביל לאן שזה הוביל.

היו"ר ש' בן-צור:

תודה. אני מבין – – –

רפאל אלול (העבודה):

כבוד השר – – – הודיע שהוא יבוא – – – לראות את החקירה של המשטרה – – –

היו"ר ש' בן-צור:

טוב, אנחנו מקבלים את ההצעה של אדוני סגן השר שאת הממצאים של המשטרה יעביר לוועדת הפנים.

הצבעה מס' 13

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 11

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת הפנים ואיכות הסביבה נתקבלה.

היו"ר ש' בן-צור:

בעד – 11, נגד – אין, נמנעים – אין. ההצעה של סגן השר לענייני דתות התקבלה. תודה רבה.

הצעות לסדר-היום

מצב קופות-החולים ומערכת הבריאות

היו"ר ש' בן-צור:

אנחנו עוברים להצעות לסדר-היום מס' 5194, 5208, 5221, 5223, 5227, 5236 ו-5242 בנושא: מצב קופות-החולים ומערכת הבריאות.

נסים דהן (ש"ס):

איפה שר הבריאות?

היו"ר ש' בן-צור:

הוא ייכנס מייד. חבר הכנסת מקסים לוי נמצא פה? לא. חברת הכנסת ענת מאור, בבקשה, שלוש דקות.

ענת מאור (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, ביקשנו לדחות זאת למחר, אבל הובטח לנו ששר הבריאות יהיה פה. בכל זאת, אני לא חושבת שאפשר לדבר על מערכת מתמוטטת כמערכת הבריאות ועל דברים כה חמורים, ברשותכם.

היו"ר ש' בן-צור:

סליחה, חברים. חבר הכנסת דהאמשה, בבקשה. השעה מאוחרת – – –

ענת מאור (מרצ):

אדוני, אני לא מבינה מה אתה עוד מפריע לי. אני שואלת איפה שר הבריאות. בבקשה, הרי התחלנו סעיף חדש, חברי הכנסת מעלים את הסעיף על מנת לשמוע תשובה – – –

היו"ר ש' בן-צור:

אני אתן לך עוד כמה – – – בסדר?

ענת מאור (מרצ):

– – – עד שהשר יגיע.

היו"ר ש' בן-צור:

האם השר הגיע?

קריאה:

הוא בבניין.

היו"ר ש' בן-צור:

הוא בישיבה. יש להם ישיבה.

ענת מאור (מרצ):

אני אומרת, אני מחכה, ואם לא – יצטרכו לדחות את זה למחר.

היו"ר ש' בן-צור:

אני רוצה להתייעץ, בבקשה, עם המזכירה; תמתיני, בבקשה. תתחילי ואוסיף לך דקה.

ענת מאור (מרצ):

ואז לדבר פעמיים על אותו נושא?

היו"ר ש' בן-צור:

לא, אני סומך עלייך. את היית מורה. אני סומך עלייך, אני סומך על המורים.

ענת מאור (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מצטערת שנמשכת המסורת שעל-פיה נושאים חברתיים נדחקים לסוף סדר-היום של הכנסת, אני מוחה על כך. הנושאים האלה עומדים בראש סדר-היום של האזרחיות והאזרחים, ובדיון הם עומדים.

אנחנו רגילים למדיניות ממשלה – בינתיים אני תוקפת את המדיניות כולה – שבה אנשים איבדו אמון ואמינות. זה שם המשחק החדש. מדברים שלום ועושים מלחמה. היום שמענו בוועדת הפנים על פרובוקציות ועל החרפה ביחסים בין המגזר היהודי למגזר הערבי. אנחנו רואים שגם במערכת הבריאות, בסיס האמון שבין קופות-החולים לבין הממשלה התמוטט.

שר הבריאות בא אל קופות-החולים, שימו לב, ואומר להן דבר כזה: תפקידכן, קודם כל, לבצע את החוק, לתת שירות לאזרחים ולאזרחיות, מה שהם היו רגילים לעשות כאן מאה שנה במסירות, עם כל הלב. אני לזה משחרר תקציב. אבל השר יודע שהוא נכשל במאבק על התקציב. שר הבריאות הצביע נגד תקציב המדינה. הרי יש פה מערכת שבאופן שיטתי לא נותנת תשובות.

חברות וחברי הכנסת, קיים דוח מפורסם, שכולנו, בדיונים על התקציב, מתבססים עליו, על הקצאת משאבים לשירותים החברתיים, של המרכז לחקר המדיניות החברתית בישראל, של פרופסור יעקב קופ; מוסד אמין, מקצועי. הרי הבעיה היא, שבמדינת ישראל, מאז עלתה הממשלה החדשה לשלטון, יש הפחתה בהשקעה לצורך היותנו מדינת רווחה מודרנית. זאת הבעיה, הצמיחה הולכת וקטנה. אתמול, אם זו לא היתה כנסת ישראל היינו חושבים שזה קרקס. באמת. עומד שר אוצר, והרי כולנו,

בגלל הרגישות של הנושא, שכר חברי הכנסת, כולם תוקפים אותנו וכן הלאה, כאילו אנחנו לא עובדים. הורדת שכר חברי הכנסת תפתור את כל הבעיה. אין צמיחה כלכלית, יש צניחה כלכלית. המיליארדרים, העשירים, רק מתעשרים יותר. אין כסף לבריאות ואין כסף לחינוך ואין כסף למדינת רווחה. תאצ'ר כבר איננה, רייגן איננו, השלטון הסוציאל-דמוקרטי עלה בגרמניה, עלה בצרפת, עלה באנגליה, אבל אצלנו נותנים לכוחות השוק לשחק.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

על מה את מדברת – – –

ענת מאור (מרצ):

אני מדברת על מדיניות כלכלית שיוצרת מדינת רווחה דלה.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אז סוציאל-דמוקרטים בגרמניה הם לא דמוקרטים שדוגלים ברעיונות של – – –

ענת מאור (מרצ):

אדוני חבר הכנסת זיסמן, מאחר שיש לנו זמן עד שהשר יגיע, אני רוצה להזכיר לך – – –

היו"ר ש' בן-צור:

לא, אין.

ענת מאור (מרצ):

לא, סליחה. אחרת נצטרך לדחות את הסעיף למחר.

היו"ר ש' בן-צור:

אני הוספתי לך שתיים-שלוש דקות.

ענת מאור (מרצ):

מה זה? עוד לא התחלתי לדבר על הבריאות. אני מחכה לשר.

היו"ר ש' בן-צור:

השר לא חייב להגיע.

ענת מאור (מרצ):

הנה השר הגיע. מה זה הוא לא חייב? אז לא היינו מעלים זאת היום.

שר הבריאות י' מצא:

אני רוצה לומר לך, שאני חש חובה להיות כשמדברים בהצעות האלה.

ענת מאור (מרצ):

תודה. אנחנו שמחים. תרשה לי רק 30 שניות ואני אתחיל.

היו"ר ש' בן-צור:

לא, לא, לא. גברת ענת מאור.

ענת מאור (מרצ):

חבר הכנסת זיסמן, יחד שמענו על הדרך השלישית בכלכלה ובחברה.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

— — —

היו"ר ש' בן-צור:

חברת הכנסת – דקה.

ענת מאור (מרצ):

לא, לא. אני מתחילה עכשיו.

היו"ר ש' בן-צור:

דקה בלבד.

ענת מאור (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אני מצטערת. עוד לא התחלתי לדבר על הבריאות.

היו"ר ש' בן-צור:

עוד שתי דקות.

ענת מאור (מרצ):

אני מתחילה עכשיו את שלוש הדקות.

היו"ר ש' בן-צור:

שתי דקות.

ענת מאור (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, אני רוצה לומר לך, שדברייך בתקשורת – ואני שמעתי אותך אישית ברדיו – לא מובנים. נכון שלהגדיר את המצב כאילו הכול מתמוטט אולי זה טיפה מוקדם, אבל כבר שנתיים-שלוש שנים, מאז הממשלה שלך קיימת, ואתה הצבעת נגד תקציב המדינה – – –

שר הבריאות י' מצא:

הממשלה שלנו. מה זה שלי?

ענת מאור (מרצ):

הממשלה שאתה מכהן בה ואני באופוזיציה לה, כי מעבר למחלוקת על – – – ומעבר לפרשה האומללה שהיתה באום-אל-פאחם ובעיית הרווחה, הרי הבעיה היא, שמה שאנחנו יודעים כולנו, לפי המחקרים של יעקב קופ, שהם מחקרים ציבוריים אמינים: אתם מקצים לעשירים ומורידים את תקציבי הרווחה הכלליים. אין השקעה בחינוך ואין השקעה בבריאות. הרי פה הנתונים, חילקו לנו אתמול את הדיאגרמות של השנתון הסטטיסטי לישראל. הרי היתה עלייה גדולה בהשקעה בבריאות, ועכשיו ההשקעה בבריאות מתונה ביותר. סליחה, חבר הכנסת גולדמן.

לכן, אדוני השר, תפקידך כשר הבריאות ותפקיד הממשלה לדאוג לחמשת הדברים: ראשית, חוק הבריאות, שהיה חוק טוב וצודק, אף שהייתי היחידה שהצביעה נגדו – – –

היו"ר ש' בן-צור:

אז אם הוא היה טוב מה קרה?

ענת מאור (מרצ):

סליחה, מצב קופות-החולים בעבר היה מצוין, אבל הליכוד רמס אותן פוליטית, ואמרו: כל ההקצבה לקופות-החולים היא הקצבה פוליטית.

שר הבריאות י' מצא:

גברתי, את יודעת, זאת במת כנסת, שומעים אותך. להיות רצינית.

ענת מאור (מרצ):

אדוני השר, אני אומרת לך באחריות. עכשיו יש לכם כנראה עניין לרמוס את החוק שאתם תמכתם בו ודגלתם בו. מדוע? חוק הבריאות מחייב את עדכון סל הבריאות. אני רוצה לקבל תשובה מהשר, האם יש עדכון אוטומטי? פה אנחנו שומעים כל הזמן על הטייס האוטומטי בעדכונים של שכר, של תקציבים. האם יש עדכון אוטומטי של סל הבריאות?

שנית, החוק תבע הכנסת תרופות נוספות לפי התפתחות הטכנולוגיה. אז נכון, אי-אפשר את הכול. אנחנו יודעים שהטכנולוגיה מאוד מתקדמת, העולם המערבי התקדם בשלוש השנים הללו, ופה אין הכנסת תרופות מספקת. לא כי השר לא רוצה.

שר הבריאות י' מצא:

כמה לדעתך זה מספקת בכסף? תשובה קצרה.

ענת מאור (מרצ):

אני חושבת שעכשיו צריך לפחות 200 מיליון של התקציב.

היו"ר ש' בן-צור:

את טועה. את לא יודעת את המספרים.

ענת מאור (מרצ):

מה זה אני לא יודעת את המספרים?

שר הבריאות י' מצא:

כמה את רוצה לתרופות? תגידי לי תשובה חד-משמעית.

ענת מאור (מרצ):

אני רוצה שכל שנה תגדיל את תקציב משרד הבריאות ב-3%-4% על-פי התפתחות הטכנולוגיה, התפתחות המדע, ובוודאי להגדיל – – –

שר הבריאות י' מצא:

3%-4%?

ענת מאור (מרצ):

אבל תחזור ל-1995. תיקח את המפתח. החוק חוקק ב-1994.

היו"ר ש' בן-צור:

תודה.

ענת מאור (מרצ):

סליחה.

היו"ר ש' בן-צור:

נתתי לך – – –

ענת מאור (מרצ):

הדבר השלישי הוא נושא ההצטיידות.

היו"ר ש' בן-צור:

אני מבקש ממך.

ענת מאור (מרצ):

אדוני השר, אני רוצה להסב את תשומת לבך – – –

היו"ר ש' בן-צור:

חברת הכנסת, אני מבקש לא לבזות את המעמד. אני מבקש לסיים בשני משפטים.

ענת מאור (מרצ):

אני מסיימת. אדוני השר, בדוח בעריכת פרופסור יעקב קופ – להצטיידות והשקעה הושקעו ב-1996 5.5%, ב-1998 – רק 1.5%.

היו"ר ש' בן-צור:

תודה.

ענת מאור (מרצ):

אין מערכת בריאות בלי השקעה בבניית חדרים ובתי-חולים.

היו"ר ש' בן-צור:

תודה. אדוני השר, היא עומדת כאן כבר עשר דקות.

ענת מאור (מרצ):

על-פי פניית היושב-ראש אני אדלג על כל נושא הפסיכיאטריה ובעיית התור לאשפוז שבסוף מטילים על מערכת הבריאות.

היו"ר ש' בן-צור:

תודה.

ענת מאור (מרצ):

לכן, אני אומרת, החרפה הזו, שאזרחים ואזרחיות נדרשים לשלם בעד ביקור רופא, בעד תרופות, ומעמידים את קופות-החולים בסתירה למשימתן – עליה אנחנו מוכרחים לקבל תשובה.

היו"ר ש' בן-צור:

תודה. חברת הכנסת ענת מאור, אני רוצה לומר לך, שזה יגרום לכך שלהבא אני באמת אמוד במשורה. זה לא נאה שאני אומר לך להפסיק ואת לא מפסיקה.

ענת מאור (מרצ):

אני הרי ממש סיימתי.

היו"ר ש' בן-צור:

עם כל הכבוד.

ענת מאור (מרצ):

הנזיפה היא לא נאה.

היו"ר ש' בן-צור:

אני לא רוצה לנזוף, כי אני לא רוצה להשתמש במלים קשות.

ענת מאור (מרצ):

אתה נוזף וזה לא לעניין.

היו"ר ש' בן-צור:

עוד ביטוי שלך שתיקחי אותו בחזרה, עם כל הכבוד. אני אומר לך להפסיק ואת צריכה להפסיק.

חבר הכנסת עמנואל זיסמן, בבקשה, שלוש דקות.

ענת מאור (מרצ):

גם זה כבר מתחיל להיות איפה ואיפה.

היו"ר ש' בן-צור:

שום איפה ואיפה. את קיבלת 12 דקות. את יודעת את זה? 12 דקות עמדת על הדוכן. דיברת פי ארבעה. ואת עוד מדברת.

ענת מאור (מרצ):

בהחלט.

היו"ר ש' בן-צור:

חוצפה.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אתם שניכם סגני יושב-ראש הכנסת?

היו"ר ש' בן-צור:

לא, היא לא סגנית. בבקשה, חבר הכנסת זיסמן.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

היא כבר לא סגנית?

אדוני היושב-ראש, אדוני שר הבריאות, חברי הכנסת, מאז חוקקנו את חוק הבריאות הממלכתי, ואני הייתי חבר בוועדת העבודה והרווחה, וחבר פעיל בחקיקת החוק הזה, דמי הבריאות שאנחנו משלמים עלו פי כמה. עשיתי חישוב שאני ורעייתי יחד משלמים בערך פי שבעה ופי שמונה. כלומר, מצד אחד דמי הבריאות עולים, ומצד שני – –

שר הבריאות י' מצא:

אתה מתכוון ל-4.8%?

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אני מתכוון למה שאני משלם כל חודש.

שר הבריאות י' מצא:

כנראה המשכורות שלכם עלו.

היו"ר ש' בן-צור:

גדלו.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אדוני השר, אל תתחכם. זה לא עניין של 4.8. אני גם משלם מה שנקרא ביטוח בריאות משלים. כל הזמן מבקשים ממני להוסיף ולהוסיף.

והנה בימים האחרונים קיבלנו את המסמך הזה – אני עדיין שייך לקופת-חולים הכללית – – –

מיכה גולדמן (העבודה):

מה זה עדיין?

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

עדיין שייך לקופת-חולים הכללית, לא חייב להיות בקופת-חולים הכללית. כי קופת-חולים עכשיו היא בלי שום תוכן אידיאולוגי. ואני רואה שהם מאיימים בימים הקרובים לצמצם את השירותים עוד יותר. ובמי הם רוצים לפגוע? בחולים הכרוניים הם רוצים לפגוע, בחלשים, במעוטי היכולת.

ואני לא כמו חברת הכנסת ענת מאור שמטיל את האשמה רק על הממשלה. אני מלא הערכה לשר מצא. אני זוכר את המאבק העקשני והבלתי-מתפשר. אנחנו היינו אתו. אני גם רואה שקם קרטל של קופות-החולים. איך חברת הכנסת ענת מאור מתעלמת מהדבר הזה? הם עושים יד אחת. הרי רק

לפני זמן קצר נתנו להם אפשרות להעלות את המסים. הם צריכים לאסוף 100 מיליון שקל. רק להטיל את האשמה על הממשלה?

אני רוצה לדעת משר הבריאות אם הממשלה העבירה את 300 מיליון השקל שהיתה צריכה להעביר בתקופה האחרונה. אני יודע שהיא העבירה את מה שהיא היתה צריכה להעביר עבור 1997. היא העבירה עבור 1998. אבל, עם זאת, לא יעלה על הדעת שהם לא מקבלים חלק מן הכסף, שבלעדיו הם לא יכולים לתת את השירותים, כיוון שהם לא עומדים בהתחייבות שלהם להתייעל, ולכן הם מתאחדים. לא יכולים להיות חד-צדדיים בנושא הזה.

קופת-חולים הכללית היום איננה אחת הזרועות של תנועת העבודה. זו קופת-חולים. ואני יכול להיות גם בקופת-חולים אחרת. וכל קופות-החולים חייבות להתייעל ולתת לי את השירות עבור מה שאני משלם.

אין לי פשוט זמן לקרוא בפניכם את הכתוב. הם מאיימים. לכן, האחריות שרובצת על שר הבריאות היא כבדה. מצד אחד, הוא צריך לתבוע בגיבוי שלנו שהממשלה תעמוד בהתחייבויותיה, ומצד שני הוא צריך גם לתבוע מקופות-החולים שיעמדו בהתחייבויותיהן. מה שאני רואה לא יעלה על הדעת. יש פה סדרה של שירותים.

אני קיבלתי אתמול כמוכם את השנתון הסטטיסטי של מדינת ישראל. ויש שם כמה דברים –

היו"ר ש' בן-צור:

נא לסיים.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

– מאוד חיוביים לגבי תוחלת החיים, לגבי איכות החיים. אבל אני רואה, שמדינת ישראל, שתורמת בעולם כולו לפיתוח הרפואה, לפיתוח תרופות, בסך הכול, איך אומר מנהל קופת-חולים? יש תרופה אחת ויחידה נגד טרשת נפוצה; היא התרופה היחידה שהוכנסה לשוק. כלומר, אנחנו נמצאים בנסיגה.

אני קורא לשר הבריאות ולממשלת ישראל לעשות סדר בנושא הזה. אם יש קרטל – לפרק אותו. אם צריך להביא את קופות-החולים למקומן – לעשות זאת. אם שר האוצר קורא בצורה בלתי מכובדת בכל מיני קריאות לחברי הכנסת – שיעמוד בהתחייבויותיו. אלה הדברים שעומדים על הפרק. שר הבריאות נדרש לתת לנו תשובה, ואם התשובות הן תשובות כפי שהיו בעבר, נתייצב מאחוריו כדי שיהיה סדר באחת המערכות החיוניות ביותר לאיכות החיים ולחיים במדינת ישראל.

היו"ר ש' בן-צור:

אני מודה לך, חבר הכנסת זיסמן. חבר הכנסת מיכה גולדמן, בבקשה, שלוש דקות.

מיכה גולדמן (העבודה):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני אולי אהיה קצת שונה מחברי. אנחנו נמצאים במציאות, שלצערי הרב הביטוי שלה הקשה ביותר היום על אזרחי מדינת ישראל הוא שירותי הבריאות. אני אומר דווקא מלה טובה על שר הבריאות.

היו"ר ש' בן-צור:

למה דווקא?

מיכה גולדמן (העבודה):

משום שלשמוע מאיש אופוזיציה בימים כאלה מלה טובה על שר הבריאות זה לא קל. אבל אני אומר את זה מתוך כך שאני יודע ששר הבריאות הוא לא הבעיה. יש מסורת של אגף התקציבים באוצר, שנמשכת לאורך כל הממשלות, ושר האוצר יכול לאיים שהוא קופץ מהקומה החמישית ואגף התקציבים גם לא יניח לו למטה מזרון שאליו הוא יוכל לקפוץ, משום שיש להם כבר מסורת מתמשכת שאומרת בצורה ברורה ובהירה: רבותי, שירותי בריאות לא על חשבון הממשלה. הם רוצים שנגיע לאותן מדינות מערביות מתקדמות ששירותי הבריאות בהן הם שירותי בריאות לאוכלוסייה המבוססת. ורוצים להפקיר אותם מיליון אזרחים שאין להם יכולת להגיע לשירותי בריאות, ושנהפוך את שירותי הבריאות במדינת ישראל לכאלה שבגללם נראה יותר ויותר הומלסים ברחוב, נראה יותר ויותר חולים שלא מסוגלים לקבל שירותי בריאות.

יש לנו במדינת ישראל קופות-חולים מצוינות. היתה מנגינה שהאוצר היה בא מדי שנה ואומר לקופות-החולים: תתייעלו. לפני שבועות מספר אמר שר האוצר בוועדת הכספים: קופות-החולים תתייעלו, ובמסגרת ההתייעלות שלהן הן הביאו להתייעלות בהיקף של 400 מיליון שקל – ששר הבריאות יתקן אותי. ההתייעלות בתוך מערכת הבריאות באמצעות קופות-החולים היתה של 400 מיליון שקל, אבל אנחנו רואים את האטימות המתמשכת, אותה אטימות שבה הוחלט במשרד האוצר, שר האוצר – והממשלה נתנה לזה גיבוי – להטיל אגרה של 100 שקלים לשנה. אדם שיבוא לביקור אצל רופא מקצועי ישלם 20 שקל. רבותי, אנחנו לא יכולים להרשות לעצמנו שבשבוע הבא נראה את החולה אשר זקוק לתרופות מפני שהוא חולה במחלת ריאות קשה וקופות-החולים יפסיקו לתת לו את התרופות. יש מאות ואלפים כאלה.

לכן אני קורא לך, שר הבריאות: תמשיך במאבק העקשני שלך, אני יודע שזה לא קל. אתה חייב להביא לכך שהממשלה תקיים דיון מיוחד, כדי שבעוד שלושה שבועות לא נגיע למצב שבו נראה תמונות של אנשים באים לבתי-חולים ומפנים אותם, שלא נראה אנשים שמגיעים לקופות-החולים והכול סגור, ואחרי שימותו כמה אנשים נראה את הממשלה מתכנסת ומחליטה להעמיד מאות מיליוני שקלים, כשהיום אפשר לעשות את זה בסכום יותר קטן. זו משימתך, זה תפקידך, זו שליחותך. אני מצפה שתעשה את זה שלושה שבועות קודם, כדי שלא יהיה מאוחר.

היו"ר ש' בן-צור:

תודה. חברי הכנסת, אני מבין – ביקשתי להעלות את הנושא הזה, ובאין מי שיחליף אותי הייתי מבקש לומר משפטים אחדים בנושא הזה, ולא הנאום חוצב הלהבות שהכנתי על הנושא של מערכת הבריאות.

אנחנו יודעים שהגירעון של ארבע קופות-החולים האלה, שלצערי הגדול חברו יחדיו והפכו מין קרטל, כשאני לא יודע איך הממשלה מאפשרת דבר כזה, מגיע לקרוב למיליארד שקל. הדבר הזה גורם לכך שיש מחסור בתרופות, מחסור בתשלומים עבור אשפוז, ועוד מעט, חבר הכנסת גולדמן, תעלה השאלה אם תהיה להן אפשרות לשלם משכורות לרופאים, לאחיות ולעובדי המשק למיניהם.

, היום אגם אני עשיתי את החישוב שעשה חבר הכנסת זיסמן, אני מדבר באחוזים. בעבר שילמתי אני משלם כפליים. ולא רק זאת, כל התרופות עלו ונוספו אלמנטים שקשורים לנושא של ביטוח. זאת אומרת, לא רק שהמבוטח שילם יותר, כפליים, אלא לפי הרגשתי ודעתי השירותים צומצמו. השאלה היא אם הקיצוץ שיש בשירותים יהיה קיצוץ כמו הקיצוץ של להט, ראש עיריית תל-אביב, שקיצץ דווקא אצל האנשים המסכנים והחלשים ביותר.

לבי לבי למערכת הבריאות, במיוחד לאותם אנשים שזקוקים לטיפול פסיכיאטרי, כשדווקא שם רוצים לקצץ. דווקא בחוליה הכי חלשה, הכי חולה במערכת הבריאות – המערכת הפסיכיאטרית – בה הם רוצים לפגוע.

אני מבין שיש בעיות למערכת הבריאות. בעיה אחת היא גידול מספר הזקנים במדינת ישראל; יש בעיה של עלויות השכר; יש בעיה של גידול בעלויות של מכשירי הרפואה; מחירי התרופות עלו; היה גידול באוכלוסייה, ומצד אחר התארכה תוחלת החיים. דברים אלה ואחרים גורמים לכך שקופות-החולים צריכות לשלם יותר.

לפי הבנתי יש צורך דחוף ביותר ששר הבריאות ידרוש דיון מיוחד בממשלת ישראל כדי למצוא דרכים איך לטייב את מערכת הבריאות, איך לרפא אותה. מצד אחר, האשמה איננה רק במגרש של הממשלה – שהדברים יהיו ברורים – חלק מהאשמה והחלק הבלתי-בריא של מערכת הבריאות מצוי גם בקופות-החולים. לכן יש לדרוש גם אצלן לצמצם בנושא של בנייה ובדברים נוספים שלא קשורים לרפואה ולשכר.

עם כל הדברים ששמענו, אדוני השר, יש לציין לשבח את מערכת הבריאות – היא אחת ממערכות הבריאות הטובות ביותר בעולם.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

הזמן – – –

היו"ר ש' בן-צור:

לא נכון, שמתי לב, ואל תשכח שאני "יקה". חוץ מזה, הפרעת לי ותוסיף עוד דקה. תודה, אדוני יושב-ראש ועדת החינוך. עד כאן דברי. מאחר שהחברים שלי ביקשו שאפסיק, אני מפסיק.

בבקשה, אדוני השר.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

זה ברוח טובה.

היו"ר ש' בן-צור:

אני יודע שהערת את זה בגלל הקרבה בינך לבין חברת הכנסת ענת מאור, שקיבלה 12 דקות בדיון זה. אחרי הישיבה היא תגיד לי תודה.

שר הבריאות י' מצא:

אדוני היושב-ראש, גברתי חברת הכנסת ושני חברי הכנסת המתמידים היושבים במליאה – זה לא מפתיע, אנחנו רגילים לזה; אני יושב פה כבר הרבה שנים ואנחנו מכירים את התופעה. בכל פעם אנחנו שואלים את השאלה הזאת את עצמנו, אדוני היושב-ראש. זה אולי הנושא החשוב ביותר, לא הראשון במעלה, אבל אחרי כל הנושא הלאומי, "וואי פלנטיישן", כן פעימה, לא פעימה. אין נושא חשוב מזה כאשר לקראת מחר עמדנו שוב בפני הסכנה של צמצום שירותי בתי-החולים. אני יכול להתחיל את דברי מן הסוף ולומר, שהערב נענו בתי-החולים לקריאתי לדחות פעם נוספת בחודש את הקריסה שלהם, לא קריסה אבל צמצום השירותים, בעקבות הזרמה של 100 מיליון שקל נוספים היום, וזה לא יפרוץ מחר. זה הנושא הקריטי: הקופות עומדות בפני קריסה, בתי-החולים לא מסוגלים לתפקד, אנחנו מקימים את הזעקה האמיתית שחברי הכנסת מעלים, וההתייחסות היא כלאחר-יד.

אדוני היושב-ראש, את המאבק הזה אני צריך לנהל כמעט לבד גם בממשלה, גם בכנסת, יש לי אומנם תמיכה, אבל זו לא הפעם הראשונה שהמשבר של מערכת הבריאות עולה כאן.

כמה זמן יש לי, אדוני היושב-ראש? אני לא רוצה להתווכח.

היו"ר ש' בן-צור:

בדרך כלל זה עשר דקות, לא כמו חברת הכנסת ענת מאור, אבל תקבל זמן.

שר הבריאות י' מצא:

לפי זה אכונן את דברי.

זו לא הפעם הראשונה שעולה לדיון המשבר במערכת הבריאות בשנתיים האחרונות; בוודאי מאז אני שר הבריאות, אבל גם לפני כן.

צריך לדעת דבר אחד, רבותי, חוק ביטוח בריאות ממלכתי הוא חוק טוב. לא הממשלה הזאת הורסת אותו או פוגעת בו, אתם טועים. אני לא מנסה ליצור פוליטיקה. היה משגה ב-1994, לקראת תחילת החוק ב-1995, כשלפתע הכו בהעלאת שכר במערכת הבריאות, העלאה שדרדרה את העניין לגירעונות אדירים, ואז התחילו להצטבר גירעונות. לא יעזור כלום, זה בכתובים. ידידיך במפלגה יספרו לך איך העלאת השכר במערכת הבריאות בתקופתו של בייגה הכתה את חוק הבריאות.

אני אומר לך, אני לא עושה את זה למען ויכוח פוליטי. את צריכה לדעת דבר אחד, כי נשאלתי כמה כספים נתנה הממשלה הזאת. ב-1995 ממשלת ישראל לא הוסיפה למערכת הבריאות שום אגורה. האמיני לי, אפילו לא אגורה.

ענת מאור (מרצ):

שר הבריאות י' מצא:

ב-1996 – שום אגורה. ב-1997 – שום אגורה. את מראה לי ספרים, אני אראה לך תקציבים. חבל על הזמן. אני אחראי למלה שלי.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

בשנים 1996–1997 זו הממשלה שלך.

שר הבריאות י' מצא:

ב-1995 לא הוסיפו, ב-1996 לא הוסיפו. ב-1997, הממשלה שאני התחלתי לכהן בה, לא הוסיפה שום אגורה. מאז חוק חוק ביטוח בריאות ממלכתי ממשלת ישראל הוסיפה, פעם ראשונה בתולדות החוק הזה, ב-1998, זו השנה שאנחנו דנים בה, כ-750 מיליון שקל, שהם 300 מיליון לבסיס הסל,

150 מיליון תרופות, 300 מיליון – רשת ביטחון. יחד זה 750 מיליון, ולפני חודשיים נתנה 250 מיליון נוספים כהלואות גישור.

את דיברת על 4%–5%. אני מודיע לך, ממשלת ישראל ב-1998 נתנה למעלה מ-5%. אני רוצה לומר זאת לזכותה של ממשלת ישראל. את תשמעי את המחלוקת שלי עם האוצר. אני תוקף את האוצר, אני אומר את הדברים בכנות. ב-1999 מובטח למערכת הבריאות, בכתובים, למעלה מ-5% תוספות, שהם למעלה מ-750 מיליון.

איפה פרץ המשבר כרגע? אני רוצה שתדעו. אני בניתי תוכנית הבראה ב-1998, ואמרתי לכנסת ולוועדת הכספים, וזה אושר בממשלה, שאני הולך לפתור את הגירעון של 1.5 מיליארד שקל שעומד להצטבר ב-1998, בצורה שאני אשאיר ממנו רק 500 מיליון שקל גירעון, שאותו אגרור לשנה נוספת, 1999. באתי בעסקת חבילה לאוצר. אמרתי, התייעלות הקופות – 350 מיליון; תמיכת ממשלה, מה שהוגדר רשת ביטחון – 300 מיליון; גביית תשלומים מהציבור דרך הקופות – 350 מיליון. קמה זעקה כאן, בצדק. הכנסת אמרה: לא תגבו יותר מהציבור לקופות. היתה דרמה נוראית, קשה מאוד, בוועדת הכספים, ודחו את בקשת האוצר, דחו את עמדת הקופות, אין גבייה מהציבור. אישרו להן רק 100 מיליון שקל גבייה – תרופות ורופא מומחה.

היה לי אז ויכוח עם האוצר לקראת 1999, תקציב שאושר בממשלה ויונח פה בשבוע הבא. אני שאלתי את האוצר, ב-1998 ועדת הכספים לא אישרה לי את עסקת החבילה. בתקציב יש פער 250 מיליון, והאוצר חתם לי שהוא ייתן לי אותם. והוא ייתן לי אותם גם ב-1999, מכיון שהוא אמר: נמצא מקור תקציבי חלופי.

פה ההאשמה שלי כלפי האוצר. הוא אומר לי: אין לי כסף. אין לי טענות לקופות במקרה זה של עסקת החבילה. יש לי טענות קשות כלפי הקופות, ואומר כמה משפטים על כך. בשנה זו הקופות עמדו בהתייעלות, באותה עסקת חבילה של כ-400 מיליון שקל. איך הן התייעלו? דרך הצווים שהוצאתי. אין יותר בנייה. אדוני היושב-ראש, במשך שנתיים היתה הפקרות בבנייה, קופה התחרתה בקופה. הוציאו למעלה ממיליארד שקל על בנייה במשך שנתיים. על מעבר חברים הוציאו למעלה ממיליון שקל. על פרסום הוציאו למעלה ממיליון שקל. את כל זה הפסקתי בצווים. היתה תקופה שבכלל לא הקפידו מה עושות הקופות, והן נגררו לגירעון הזה.

באנו עם עסקת חבילה. אי-אפשר להפר הסכם כשכל צד לוקח על עצמו את החלק של התייעלות, ואת החלק של גבייה מהציבור והחלק שאנחנו צריכים לקבל מהאוצר.

הסכום של 300 מיליון שקל עדיין לא הועבר לבתי-החולים ולקופות-החולים. לא משום שהאוצר לא רוצה, חבר הכנסת זיסמן, כי פה נשאלתי על כך. ברגע שעמדנו להעביר 300 מיליון, הגישה קופת-חולים הכללית תביעה להעביר את הכסף אליה.

אנחנו רצינו לשלם את החובות של הקופות לבתי-חולים. בתי-החולים הגיעו היום למצב, שקופות-החולים חייבות להם 600 מיליון שקל. ואני שואל אתכם, כיצד בית-חולים יכול להמשיך לפעול? הם לא רוצים להטיל סנקציות או עיצומים או לצמצם שירותים, אבל ברגע שחייבים לבתי-החולים 600 מיליון שקל, מייד באה סנקציה ממול. החשב מוריד מיכולת הפעולה שלהם, כי החשב בונה את

התקציב של בית-החולים, על סמך זה הוא רואה מה הוא גובה או לא גובה. לא גבית כסף, הוא מוריד מיכולת הפעולה שלו, ופירוש הדבר שהוא אומר לו: אל תקנה תרופות, כי משכורות אי-אפשר לעצור.

ואז זה מין סחרור. הערב קיבלנו הוראה בעקבות פסק-דין שנתקבל אתמול בבית-משפט. הפרשנות נתנה לאוצר ולנו את האפשרות לשחרר את הסכום של 300 מיליון שקל, ובשבוע הבא הוא ישוחרר. אנחנו נזמן ישיבה של ועדת הכספים מחר, או בתוך יומיים.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

זאת אומרת, 100 מיליון ולא 300 מיליון.

שר הבריאות י' מצא:

100 מיליון מתוך ה-300. כבר הקדמנו 100 מיליון מתוך ה-300.

היו"ר ש' בן-צור:

אז עוד 200 מיליון.

שר הבריאות י' מצא:

עוד 200 מיליון שישנם, שחלקם ילך לקופות-החולים, חלקם לבתי-חולים, כי זה מעגל אחד שלם. כל הכסף שייך לקופות-חולים, אבל הן חייבות לבתי-החולים.

אחרי שהסברתי את הנושא הזה, אני רוצה לומר לכם שהטענות שלי לאוצר הן קשות, אף שהוא נהג ביד רחבה ונתן מה שנתן, למעלה מ-5%. ההבטחות שלו לשנת 1999, שהוא נתן לי והן תופענה בתקציב, מאפשרות לנו לעבוד. אבל הפער שוועדת הכספים לא אישרה, הוא שחסר, ועל זה הוויכוח.

היו"ר ש' בן-צור:

סליחה, מדובר ב-200 מיליון?

שר הבריאות י' מצא:

יש היום ויכוח בינינו לבין האוצר על 250 מיליון. אתמול ישבתי עם שר האוצר עד השעה 23:00 והיתה לנו התקדמות גדולה. נותר בינינו פער של 50 מיליון פלוס 60 מיליון שקשורים בטעות תקציבית. יש בינינו ויכוח על 100 מיליון.

אני רוצה להאמין שנמצא את הפתרונות ואמשיך למנוע שביתות במערכות.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אדוני שר הבריאות, לא יהיו צמצומים בשירותי קופות-החולים?

שר הבריאות י' מצא:

רק שנייה, אני אגיע לזה. זה הקטע האחרון שאני רוצה לדבר עליו.

אני שנתיים שר בריאות. בצניעות אני אומר לכם, לא פשוט היה למנוע במשך השנתיים האלה שביתות של המערכת. יום אחד היא לא שבתה. זה לא פשוט, ואני מקווה שאוכל להמשיך למנוע את השביתות האלה, כי אני יודע שבכל שביתה במערכת הבריאות החולים האומללים והמסכנים משלמים, ולבעלי היכולת יש פתרונות אחרים. על כן, אני משתדל למנוע שביתה במערכת, כדי שזה לא יהיה על גבן של השכבות החלשות.

קטע אחרון שמקומם אותי בקופות-החולים, ובזה אסיים, הוא הקרטליזציה, אדוני. אני מודיע פה, והודעתי לקופות-החולים, ואני פניתי לממונה על ההגבלים העסקיים, שלא אאפשר במערכת הזאת קרטליזציה, כי היא באה על חשבון החולים.

היו"ר ש' בן-צור:

נכון.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אנחנו נעזור לך.

שר הבריאות י' מצא:

קופת-חולים שלא מסוגלת לתת את השירותים שלה, לא הייתי רוצה שתסגור, אבל יש לה דרך לסגור. חבר הכנסת זיסמן, אני טוען בפני הקופות, שהוויכוח התקציבי, התוספת התקציבית – המאבק באצבע שלי סביב השולחן פה הוא מאבק של שר בריאות. הן לא צריכות לנהל מאבק תקציבי. הן צריכות לספק שירות לאזרח, ואת המאבק הזה אני עושה בשבילן. קרטליזציה לא יכולה להיות. לא יכול להיות שיצמצמו שירותים. אני אומר לכם במלוא הרצינות, אתמול כינסתי את הנהלת המשרד כדי לבדוק אפשרויות איך אני יכול לפעול פלילית כנגד מנהלי הקופות, והצביעו לי על סעיפים, שאפשר להרשיע פלילית מנהל קופה אם הוא לא נותן את השירות שבסל, והשירות שבסל זאת המחויבות הראשונית שלי. זו מערכת בריאות שוויונית.

ענת מאור (מרצ):

אני מייעצת לא ללכת להקצנות אלא למצוא פתרונות.

שר הבריאות י' מצא:

גברתי, אני פרסתי במשך למעלה מ-12 דקות רק פתרונות, רק הידברות, רק יכולת להבין זה את זה. אבל מול קרטליזציה שפוגעת בחולים – לא כך תוכל להתנהל קופת-חולים במדינת ישראל.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אני מציע שהנושא יועבר למליאה.

היו"ר ש' בן-צור:

מה אתה מציע, אדוני השר?

שר הבריאות י' מצא:

אם הבקשה היא דיון במליאה, בבקשה.

היו"ר ש' בן-צור:

תודה. חברנו עבד-אלמאלכ דהאמשה מבקש להסיר.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

אני מבקש זכות ביטוי להצעה אחרת, להסיר או לוועדה.

היו"ר ש' בן-צור:

דקה בלבד.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, כבוד השר, חברי הכנסת, אני אכן רוצה לברך את שר הבריאות על המאמץ ועל המעשים שהוא שטח בפנינו. עם זאת, אני רוצה להצביע על המציאות העגומה בשטח, ובמגזר הערבי באופן מיוחד.

הרי ידוע שהמגזרים החלשים הם הראשונים שסובלים. כאשר יש קיצוץ, כאשר קופות-החולים לא מתפקדות באופן מלא, כאשר הן חוסכות בשירותים, קודם כול סובלים החלשים. במגזר שלנו לא רק סבלו כל הזמן, אלא הסבל עכשיו נעשה כפול ומכופל.

אני רוצה להפנות את תשומת לבו של השר גם לעיר נצרת. יש שם כמה בתי-חולים מקומיים, הם ידועים, עוד מימי המנדט הם קיימים, ובתי-החולים האלה נותנים שירות מצוין. לא רק שמשרד הבריאות מתעלם מהם ולא נותן להם תקציבים ועזרה – אני יודע שבבית-החולים האנגלי וגם בבית-החולים הצרפתי, אני פניתי לאחרונה, במיוחד לגבי בית-החולים הצרפתי, מבקשים תקציב. הרי שם בונים אגף חדש, אגף חשוב, אגף לטיפול בילדים, ואין מענה ממשרד הבריאות. קופות-החולים משלמות לבתי-החולים האלה פחות ממה שהן משלמות במגזר היהודי.

בעניין הזה צריך טיפול מיוחד, ואני מזמין את כבוד השר אכן גם את הבעיה הזו לפתור באופן מיידי.

שר הבריאות י' מצא:

מותר לי 15 שניות?

היו"ר ש' בן-צור:

כן, אדוני השר.

שר הבריאות י' מצא:

חבר הכנסת דהאמשה, היום כשאמרו לי ששחררו את 300 המיליון, אמרתי למנכ"ל שלי: אני רוצה שתמצא דרך להפריש מתוכם את החובות של קופות-החולים לבית-החולים "מוקאסד" בירושלים ולבתי-החולים האחרים בנצרת, שאתה מדבר עליהם.

היו"ר ש' בן-צור:

יישר כוח. תודה רבה.

אנחנו עוברים להצבעה. מי בעד העברת ההצעות של חברי הכנסת ענת מאור, שמריהו בן-צור ועמנואל זיסמן לדיון במליאה? מי נגד?

הצבעה מס' 14

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 5

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה לכלול את הנושא שהעלו חברי הכנסת ע' מאור, ש' בן-צור וע' זיסמן בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר ש' בן-צור:

חמישה בעד, אין נגד, אין נמנעים. ההצעה עוברת לדיון במליאה.

אנחנו מודים לחברי הכנסת, אנחנו מודים לכבוד השר. הישיבה תמה. הישיבה הבאה – מחר, יום רביעי, א' מרחשוון, בשעה 11:00. תודה, שלום וכל טוב.

הישיבה ננעלה בשעה 20:45.